

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE DEVLETİN DIŞINDAKİ
ORMANLAR ve ORMAN YETİŞTİRME
ÇALIŞMALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Orman Ekonomisi Programı

K e n a n O K

Tez Danışmanı: Prof.Dr.Metin ÖZDÖNMEZ

Haziran - 1990

42
15

36

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ
ENSTİTÜSÜ

T.46.15

TÜRKİYE'DE DEVLETİN DIŞINDAKİ
ORMANLAR ve ORMAN YETİŞTİRME
ÇALIŞMALARI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

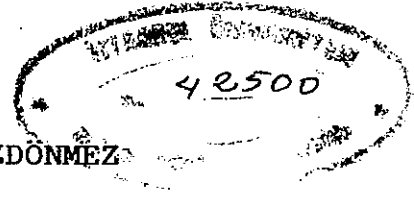
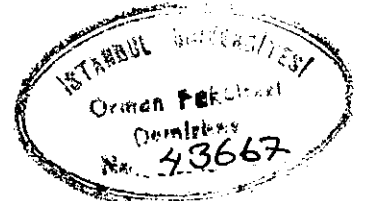
Orman Mühendisliği Anabilim Dalı
Orman Ekonomisi Programı

K e n a n O K

Tez Danışmanı: Prof.Dr.Metin ÖZDÖNMEZ

Haziran - 1990

ÖNSÖZ

"Türkiye'de Devletin Dışındaki Ormanlar ve Orman Yetiştirme Çalışmaları" adlı bu çalışma, I.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Ekonomisi Anabilim Dalı yüksek lisans tezi olarak hazırlanmıştır.

Çalışmalarım sırasında, ilk aşamadan başlayarak sürekli olarak yardımlarını esirgemeyen ve bu tezi yapma fırsatı veren Sayın Hocam Prof. Dr. Metin ÖZDÖNMEZ'e teşekkürü bir borç bilirim.

Tezin gerçekleşmesi için Orman Genel Müdürlüğü'nün merkez ve taşra teşkilatının yardımları gerekmekte idi. Bu konuda yardımcı olan Orman Genel Müdürlüğü Ağaçlandırma ve Silvikültür Daire Başkanlığı, Ağaçlandırma Şube Müdürü Sayın Ali Cengiz Keskin'e, Kadastro Mülkiyet Daire Başkanlığı İzin İrtifak Şube Müdürü Sayın İrfan Reis'e, Mülkiyet Şube Müdürü Sayın Hüseyin Yırttaş ve şube müdürlüğü'nün diğer çalışanlarına, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü Beykoz, Alemdağ, Kartal ve Merkez İşletme Şefliklerine, Adapazarı Orman Bölge Müdürlüğü, Adapazarı, İzmit ve Akyazı işletme müdürlüğü çalışanlarına ve orman teşkilatı dışında devletten başkasına ait orman sahibi ve yöneticisi olan ve görüşme taleplerimizi olumlu karşılayan tüm ilgililere teşekkür ederim.

Kenan OK

Haziran - 1990

İÇİNDEKİLER

0. GİRİŞ	1
1. MATERYAL VE YÖNTEM	3
1.1 Pilot Araştırma Alanının Tanıtımı	3
1.2 Materyal	4
1.3 Metot	5
2. BULGULAR	6
2.1 TÜRKİYE'DE DEVLET DIŞINDAKİ ORMAN MÜLKİYETİ VE İŞLETMECİLİĞİ.....	6
2.11 Mülkiyet Bakımından Ormanların Gelişimi ve Devletten Başkasına Ait Orman Kavramı	6
2.12 Devlette Başkasına Ait Ormanların Tabi Olduğu Yasal Hükümler	8
2.121 Orman Yasasında Kamu Kurum ve Kuruluşların Ait Ormanlar Hakkındaki Hükümler	8
2.122 Orman Yasasında Özel Ormanlar Hakkındaki Hükümler.....	9
2.123 Diğer Yasalarda Bulunan Devletten Başkasına Ait Ormanlar Hakkındaki Hükümler.....	11
2.13 Türkiye'de Devletten Başkasına Ait Ormanları Bugünkü Durumu	12
2.131 Mülkiyet Şekilleri ve Miktarları	12
2.132 Büyüklükleri	27
2.133 Mülkiyet Şekilleri Bakımından Dağılımı	32
2.134 İşletme Şekli, Ağaç Türleri ve Serveti	34
2.135 Faydalanma	38
2.136 Pazarlama	44
2.14 Devletten Başkasına Ait Ormanların Tabi Olduğu Yasal Hükümlerin Uygulamadaki Durumu	45
2.141 Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Ormanların Tabi Olduğu Yasal Hükümlerin Uygulamadaki Durumu	45
2.142 Özel Ormanlara Ait Hükümlerin Uygulamadaki Durumu	48
2.1421 Özel Ormanların Kadastroşu	48
2.1422 Özel Ormanların Amenajman Planları	50
2.1423 Özel Ormanların Sorumlu Müdürleri	53
2.1424 Özel Ormanların Bütünlüğü ve Özel Ormanlarda İnşaat	55
2.1425 Özel Ormanlara Ait Diğer Hükümlerin İncelenmesi	57
2.15 Devletten Başkasına Ait Ormanların Sahibi ve Yöneticilerinin Uygulama Hakkındaki Görüşleri ...	60
2.151 Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Ormanların yöneticilerinin Uygulama Hakkındaki Görüşleri	60
2.152 Özel Orman Sahibi ve Yöneticilerinin Uygulama Hakkındaki Görüşleri	62

2.2 TÜRKİYE'DE DEVLETEN BAŞKASINA AIT ORMAN YETİŞTİRME ÇALIŞMALARI	67
2.21 Türkiye'de Günümüze Kadar Yapılan Orman Yetiştirme Çalışmaları İçinde Orman Genel Müdürlüğü Dışındaki Çalışmaların Yeri	67
2.211 Kamu kurum ve Kuruluşlarına Ait Orman Yetiştirme Çalışmaları	68
2.212 Özel Kişi ve Kuruluşlara Ait Orman Yetiştirme Çalışmaları	70
2.22 Devlettten Başkasına Ait Orman Yetiştirme Çalışmalarına Yönelik Orman Yasalarında Bulunan Hükümler	71
2.221 3116 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1937)	72
2.222 5653 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1950)	73
2.223 6831 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1956)	74
2.224 2896 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1983) ve 27/8/1984 Tarihli Ağaçlandırma Yönetmeliği	76
2.225 3302 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1986) ve 6 Nisan 1987 Tarihli Ağaçlandırma Yönetmeliği ...	78
2.226 3373 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1987) ve 11 Mart 1989 Tarihli Ağaçlandırma Fonu ile Ağaçlandırma Yönetmelikler	80
2.23 Orman İdaresi Dışındaki Orman Yetiştirme Çalışmalarına Yönelik Yasal Düzenleme Üzerine Görüşler	83
2.24 Orman İdaresi Dışındaki Orman Yetiştirme Çalışmalarının Günümüzdeki Durumu	87
3. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER	92
4. ÖZET	97
5. KAYNAKLAR	99
6. EK	102

CİZELGELER

- 1: Türkiye Ormanlarının Mülkiyet Şekli Bakımından Dağılışı
- 2: Devletten Başkasına Ait Ormanların Mülkiyet Şekilleri Bakımından Dağılışı
- 3: Hükmi Sahsiyeti Haiz Anne Müesseselerine Ait Ormanlar
- 4: Özel Ormanlar
- 5: 3 Hektardan Küçük Olduğu İçin Özel Orman Niteliğini Yitirmiş Ormanlar
- 6: Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Ormanların Büyüklüklerine Göre Dağılımı
- 7: Özel Ormanların Büyüklüklerine Göre Dağılımı
- 8: Türkiye'de Devletten Başkasına Ait Ormanların Orman Bölge Müdürlüklerine Göre Dağılımı
- 9: Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Ormanların Orman Bölge Müdürlüklerine Göre Dağılımı
- 10: Devletten Başkasına Ait Ormanların İşletme Şekilleri
- 11: Devletten Başkasına Ait Ormanların Pazara Uzaklıklarına Göre Dağılımı

Harita

- 1: Görüşmelerin Yapıldığı illerin Marmara Bölgesine Göre Dağılımı

Resimler

- 1: Kumköprü ve Osmanbey Köylerine Ait Dinsiz Ormanından görünüş Akyazı / SAKARYA.
- 2: Tamamen Çalılışmış Bitki Örtüsü ile Vakıf Ormanı Tepeören Köyü Kartal / İSTANBUL.
- 3: Başibüyük Sanatorium'u ve Ormanı Kartal / İSTANBUL.
- 4: Ankara Evleri Yapı Kooperatifine Ait Dragos Özel Ormanı Kartal / İSTANBUL.
- 5: Bir Yıl Önce Traşlama Kesilmiş Olan ve 3 Hektarın Altında Alana Sahip Ali Çelik'e Ait Saha Gölcük / KOCAELİ.
- 6: Çevresi Özel Ormanlar ile Çevrili Eski Harmanlı Köy Yeri ve Cami Kalıntısı ile Yakın Dönemde Yapılan Mescit Florya / İSTANBUL.
- 7: Florya Atatürk Ormanı Florya / İSTANBUL
- 8: Vakıflar Genel Müdürlüğüne Ait Ormanlardan Bir Görünüş Kartal / İSTANBUL.
- 9: Seka Ormanı ve Su Deposu İZMİT.
- 10: Cevdetbey Özel Ormanı ADAPAZARI.
- 11: Membasuyu İşletmesi ve Piknik Yerleri Bulunan Keşanesuyu Özel Ormanı Sarıyer / İSTANBUL.
- 12: Dragos Özel Ormanından Bir Görünüş Kartal / İSTANBUL.
- 13: Orhan Kurtuluş-Ahmet İşgüzar Özel Ağaçlandırma Sahası Balçık Köyü-Gebze / KOCAELİ.
- 14: KUT Ormancılık Tarafından Ağaçlandırılan Eski Maden Sahası Ağaçlı Köyü-Kemerburgaz / İSTANBUL.

GİRİŞ

Ormanlık sektöründe ileriye dönük olarak yapılan çalışmalarından Türkiye'nin orman ürünlerine olan ihtiyacının sürekli ve optimal olarak karşılanabilmesi için mevcut orman alanları ile ormanın veriminin artırılması gerektiği görülmektedir.

Türkiye'de orman tesis etmek ve orman işletmek genelde devlet tarafından yerine getirilen bir faaliyettir. Devlet orman mülkiyeti ve işletmeciliğinin hakim olduğu bir uygulama kimileri tarafından yanlış veya amaca ulaşmada yetersiz görülmektedir. Bu görüş sahipleri devletin dışında orman sahiplerinin olmasını ülke için daha yararlı görmekte ve bu ormanların artırılabilmesi için devletin dışındaki kişi ve kuruluşları orman kurmaya teşvik etmenin ve hatta devlet ormanlarını devretmenin gerektiğini savunmaktadır. Bu görüşlerine kanıt olarak da genelde ormancılığı ileri ülkelerdeki ormanların mülkiyet şekline göre dağılımını göstermekte ve bu dağılımdan dolayı ileri bir düzeye ulaştıklarını belirtmektedirler.

Bu çalışmada yukarıdaki görüşlerin doğruluğunu veya yanlışlığını aramaktan çok, bugün devletten başkasına ait ormanların miktarları, dağılımı, büyüklükleri, işletme şekilleri, ağaç türü, faydalanma ve pazarlama gibi çeşitli özelliklerinin ne durumda olduğu, konuyla ilgili yasal düzenlemelerin uygulamaya nasıl yansıdığı, ormancılık kamuoyunun konuya bakiş açısı ve bu bilgilerin ışığında yeni ağaçlandırmalarla tesis edilecek devletten başkasına ait ormanları bekleyen ortamın ne olacağı sorularına yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın yürütülebilmesi için tüm Türkiye yüzeyine yönelmek gerekmiş, fakat bu alan sahip olunan imkanların yetersizliği yüzünden sınırlandırılmıştır. Sınırlandırmada imkanlar ve amaca uygunluk dikkate alınarak İstanbul, Kocaeli ve Sakarya illeri pilot araştırma alanı olarak seçilmiştir.

Araştırma sırasında devletin dışındaki ormanlar 6831 Sa-

yılı Orman Yasasına göre sınıflandırılmış, fakat "Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme Müesseselerine Ait Orman" yerine "Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Orman" ve "Hususi Orman" yerine "Özel Orman" deyimleri kullanılmıştır. Bir ormanın özel veya Kamu Kurum ve Kuruluşlarına ait ormanlardan hangisine dahil olacağına karar verilirken "sahip olanın amme hizmeti ile ilgisi'nin olup olmadığı" dikkate alınmıştır.

Çalışmanın ilk bölümü araştırma alanının tanıtımı, materyal ve metod başlıklarından oluşmaktadır.

İkinci bölümde çalışma sonunda elde edilen bilgiler "BULGULAR" başlığı altında ikiye ayrılarak açıklanmıştır. İkinci bölümün ilk kısmı Türkiye'de halen mevcut devletten başkasına ait ormanlar hakkındadır. İkinci kısım ise devletten başkasına ait orman yetiştirme çalışmalarından oluşmaktadır.

Üçüncü bölümde "TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER" başlığı altında gerek devletten başkasına ait orman işletmeciliği ve gerekse orman yetiştirme çalışmalarına ait sonuç ve öneriler anlatılmıştır.

1- MATERYAL VE YÖNTEM

1.1 Pilot Araştırma Alanının Tanıtımı

Harita 1. Pilot araştırma alanını oluşturan illerin Marmara Bölgesine Göre Durumu.

Girişte de belirtildiği gibi bu yüksek lisans tezinde hedeflenen tüm Türkiye genelinde gerçek ve tüzel kişilere ait ormanlara yönelik sorunlar ile gerçek ve tüzel kişilerin orman yetiştirme çalışmalarını incelemektir.

Bu amaca ulaşabilmek için konu ile ilgili literatür ve

kurumların dökümanları yanında, orman sahibi ve yöneticisi kişiler ile orman sahibi kurum ve kuruluşların yöneticilerinin görüşlerine de gereksinim duyulmuştur.

Eldeki imkanların yetersizliği ve araştırmanın gerçekleştirme süresi düşünülerek tüm Türkiye'deki devletten başkasına ait ormanların sahibi ve yöneticileriyle görüşmek yerine bu nitelikteki ormanların yaklaşık yarısını (% 46) bulunduran İstanbul, Kocaeli ve Sakarya illeri ile sınırlı pilot araştırma alanı olarak seçilmiştir.

İstanbul, Kocaeli ve Sakarya illeri toplam 14155 km alana sahiptir. Konum olarak Marmara Bölgesinin kuzey doğusunda yer almaktadır.

Bu illerden Sakarya ekonomik faaliyetlerin ve tarımsal kaynakların yoğunluğu ile diğer illerden ayrılmaktadır. Kocaeli ise gelişmiş bir sanayi alanı olarak Marmara Bölgesinde önemli bir yere sahiptir. Türkiye'nin en fazla nüfusuna sahip olan İstanbul bu özelliği ile ön plandadır.

Modern Büyük Atlas'ta bölgenin iklim şekli Akdeniz ikliminin 3. Marmara tipi ve Karadeniz orman iklimi olarak gösterilmektedir. Yine aynı eserde toprak örtüsü olarak aliyon toprakları ile kırmızı veya kahverengi orman toprağı, bitki örtüsü olarak orman, çayır, funda ve tarla bitki tipleri belirtilmektedir.

1.2 Materyal

Araştırmada kullanılan materyal genel olarak Orman Genel Müdürlüğü merkez ve taşra teşkilatına ait kayıtlardan oluşmaktadır.

Orman Genel Müdürlüğü merkez teşkilatından elde edilen materyalin birinci bölümünü Kadastro Mülkiyet Daire Başkanlığı, Mülkiyet Şube Müdürlüğü'nde bulunan ve özel orman dosyaları olarak adlandırılmış olan tüm Türkiye'deki devletten başkasına ait ormanların kayıtları ile onaylanmamış amenajman planları oluşturmaktadır.

Merkezden elde edilen ikinci bölüm kayıtlar ise gerçek ve tüzel kişilerin orman yetiştirme çalışmalarına ait olup, Ağaçlandırma ve Silvikültür Daire Başkanlığı, Ağaçlandırma Şube Müdürlüğü ile Kadastro Mülkiyet Daire Başkanlığı, İzin İrtifak Şube Müdürlüğünden elde edilmiştir.

Taşra teşkilatından ise araştırma alanı içerisinde kalan orman sahipleri ile yöneticilerinin adresleri tespit edilmiştir. Ayrıca burada mevcut olan özel orman dosyaları tek tek incelenerek ilk işlemden günümüze kadar nasıl faaliyetler meydana geldiği tespit edilmiştir.

Taşra teşkilatından elde edilen bir diğer materyal da gerçek ve tüzel kişilerin orman yetiştirme çalışmaları için yapılan ağaçlandırma planlarıdır.

Araştırma alanı dahilindeki devletten başkasına ait ormanlar ile orman yetiştirme çalışmalarının bugünkü durumunu belgelemek amacı ile fotoğraf makinesi ve filmleri kullanılmıştır.

1.3 Metot

Araştırmanın başlangıç noktasını konunun tespiti oluşturmaktadır. Konu saptandıktan sonra literatür taraması yapılarak konu ile ilgili kitap, dergi, makale ve diğer araştırmalar saptanmıştır. Saptanan bu kaynaklar incelenerek ilgili konu hakkında literatürde mevcut olan bilgiler ile araştırmamızda yoğunlaşması gereken noktalar belirlenmiştir.

Yogunluk noktalarının belirlenmesinden sonra gerekli verilerin elde edilmesi amacıyla Ankara'ya gidilerek Orman Genel Müdürlüğünün ilgili birimlerinin kayıtları incelenmiş, yetkililerle temasa geçilerek uygulama hakkında bilgi alınmıştır.

Ankara'dan elde edilen verilerin düzenlenmesinden sonra araştırmanın tüm ülke düzeyinde gerçekleştirilmesinin mevcut imkanlar ile mümkün olmadığı anlaşılarak, araştırmayı belirli bir alanla sınırlamak gerektiğine karar verilmiştir.

Bu noktadan sonra ulaşılabilirlik ve konu ile ilgili mevcut objelerin önemli bir kısmını bulundurması bakımından İstanbul, Kocaeli ve Sakarya illeri araştırma alanı olarak seçilmiştir.

Araştırmanın arazi çalışmaları olarak adlandırılabilir bu bölümünde ise sırası ile İstanbul, Kocaeli ve Sakarya illerine gidilmiştir. Her ilde önce Orman İdaresinin mevcut kayıtları incelenmiştir. Bu kayıtlardan her orman için ayrı ayrı hangi işlemlerin yapıldığı tarih sırası ile not edilmiş, ayrıca orman sahibinin veya sorumlu müdürünün adresleri elde edilmeğe çalışılmıştır. Orman yetiştirme çalışmaları da ağaçlandırma planları incelenmiştir.

Arazi çalışmasının ikinci aşamasını ormanların ve ağaçlandırma sahalarının fiili durumunu tespit ederek fotoğraf ile belgelemek ve adresleri saptanabilen orman sahiplerine ve sorumlu müdürlerine ek 1'de belirtilen anket sorularını yöneltmek olmuştur. Ek 1'deki anket formu gerçek kişiler düşünülerek hazırlandığından, diğer orman sahiplerine belirli bir forma bağlı kalmadan sorular sorularak yanıtları not edilmiştir.

2- BULGULAR

2.1 TÜRKİYE'DE DEVLET DIŞINDAKİ ORMAN MÜLKİYETİ ve İŞLETMECİLİĞİ

2.11 Mülkiyet Bakımından Ormanların Gelişimi ve Devletten Başkasına Ait Orman Kavramı

Anadolu topraklarının tarihin tüm devirlerinde medeniyetlere mekan teşkil etmiş olması, aynı zamanda bu toprakların farklı sistemlere tabi olarak kullanılmasına yol açmıştır.

Buna bağlı olarak ormanlarda her dönemde birbirlerinden farklı değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme genelde faydalanma şekline göre olup mülki yer bakımından bir sınıflamaya gidilmemiştir.

Nitekim bazı eserlerde Türkiye'de ormancılığı köstekleyen belli başlı etkenlerden biri olarak; mevcut ormanların mülkiyet durumlarının, toplu bir nizamı ifade eden bir kanun içinde birarada işlenmemiş olması ve esaslı şekilde uygulamaya geçirilememesi gösterilmektedir (İSTANBULLU, 1978).

Gerek ormanlardan yararlanmayı düzenleyen, gerekse orman mülkiyetini özel bir rejime bağlayan ilk ormancılık mevzuatı 1870 tarihli orman nizamnamesi olmuştur. Gerçekten bu nizamnamenin 1. maddesiyle Osmanlı imparatorluğu toprakları üzerindeki ormanlar dört kısma ayrılmıştır.

- 1- Doğrudan doğruya devlete ait ormanlar,
- 2- Vakıflara bağlı ormanlar,
- 3- Kasaba ve köylere ait baltalıklar,
- 4- Kişilere ait ormanlar (ÖZDÖNMEZ, İSTANBULLU ve AKESEN, 1989).

Bu sınıflandırma cumhuriyet döneminin 1937 yılında çıkarıldığı ilk düzenli ve bilimsel temellere dayanan 3116 Sayılı Orman Kanunu ile değişik;

1- Devlet ormanları,

2- Umuma mahsus ormanlar (köy, belediye ve idari hususiyeler gibi hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlar),

3- Vakıf ormanları,

4- Hususi ormanlar,

şeklini almıştır (3116 madde 3).

Bundan sonra çıkan yasalar ile değişiklikler devam etmiştir. 4789 sayılı yasa bazı özel nitelikli alanlar hariç geniş bir devletleştirmeye yer vermiş, buna karşılık 5658 sayılı yasa ile devletleştirilen ormanlardan bir kısmı geri iade edilmiştir.

1950 tarih ve 5653 sayılı yasanın üçüncü maddesi ormanlar üçe ayrılarak;

1- Devlet ormanları,

2- Köy ve belediye gibi tüzel kişilere ait ormanlar,

3- Özel ormanlar,

şeklinde sınıflandırılarak, vakıf ormanları sınıflandırmadan çıkarılmıştır.

Bugün geçerli olan 1956 tarih ve 6831 sayılı yasanın 4. maddesi ile ormanlar mülkiyet bakımından;

1- Devlet ormanları,

2- Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait orman,

3- Hususi ormanlar,

şeklini almıştır.

Devletten başkasına ait ormanlar deyimi ile ifade edilen ormanları 6831 sayılı Orman Yasasının 4. maddesinin 1. bölümünde B ve C harfleri ile belirtilen ormanlar oluşturmaktadır.

Bir önceki başlıktan da görüleceği gibi yasalarımızda orman mülkiyet çeşitlerinin sınıflandırılmasında ve isimlendirilmesinde bir birlik yoktur. Ayrıca bazı eserlerde yasadaki ifadelerin hukuksal içeriği tam ifade edemediği belirtil-

mektedir. Örneğin İSTANBULLU (1978)'de "6831 sayılı kanundaki hükmi şahsiyeti haiz amme müesseseleri deyimi ile köy, belediye özel idareler gibi amme idareleri ile Tekel Genel Müdürlüğü, Devlet Demiryolları Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü gibi amme müessesesi niteliğindeki müesseselerin kastedilmiş olması gerekmektedir... Bu sebeptendir ki bu nevi ormanların hukuki mahiyetlerini daha açıkça ifade edebilmek için 6831 sayılı kanunun "Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlar" yerine "Hükmi şahsiyeti haiz amme idarelerine ve müesseselerine ait ormanlar" demek daha uygun olur" görüşü belirtilmiştir.

2.12 Devletten Başkasına Ait Ormanların Tabi Olduğu Yasal Hükümler

Devletin kendi mülkiyeti dışındaki orman mülkleri üzerindeki denetimi ilk kez 1924 yılında çıkarılan 504 sayılı "Türkiye'de Mevcut Bilumum Ormanların Fenni Usulü İdare ve İşletilmeleri Hakkında Kanun" ile başlamıştır (ÖZDÖNMEZ, İSTANBULLU ve AKESEN, 1989).

Bu denetim daha sonra çıkan yasalarda yer almış ve en son 6831 sayılı yasanın 6. maddesi 2. fıkrasında "Devletten başkasına ait olan bütün ormanlar bu kanunun hükümleri dairesinde Orman Genel Müdürlüğünün murakabesine tabidir" hükmü yer almıştır.

Bunun yanında orman yasası dışındaki bazı yasalarda da ormanlara yönelik hükümler mevcuttur.

2.121 Orman Yasasında Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Ormanlar Hakkındaki Hükümler

6831 sayılı yasanın 3. fasılı kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlar hakkındadır. Bu fasılda hükümler işletme ve imar ile idare ve muhafaza olarak ayrı ayrı belirtilmiştir.

İşletme ve imar bölümünün ilk maddesi olan 45. madde bu ormanların tahdit işinin aynı kanunun 7. maddesi ile belirtilen Orman Kadastro Komisyonları tarafından yapılacağını ve komisyonun masraflarının devlete ait olduğunu belirtmektedir. Aynı maddede orman sahibine komisyonca belirlenen sınırları, tahdit tarihinden itibaren iki yıl içinde beton veya yontma taşlar dikmek veya sabit kayalar üzerine işaretler koymak yükümlülüğü getirilmiş, komisyonun masrafları dışındaki masraflardan orman sahibi sorumlu tutulmuştur.

Yine 46. madde ile orman sahibine işletmenin kendisi veya devredeceği bir başkası tarafından yapılabileceği serbestisini tanımış, fakat işletme ve idarenin orman idaresi tara-

fından parasız olarak hazırlanacak harita ve amenajman planlarına yapılması şart koşulmuştur. Aynı madde orman idaresine planlara uyulup uyulmadığını kontrolle orman sahibinin müracaatından itibaren ilk iş mevsiminde başlanmak suretiyle en kısa sürede planları ikmal görevini vermiştir.

47. madde ile de bu ormanların parçalanarak, şahıslara veya müesseselere toprağı ile birlikte devir ve temlik edilemeyeceğini belirtmektedir.

İdare ve Muhafaza bölümünün ilk maddesi olan 48. maddeyle amme müesseselerine ait ormanların idare ve muhafazası devletin kontrol ve murakabesi altında bu kanun hükümlerine göre sahiplerine bırakılmıştır.

49. maddede ise devlet ormanlarının korunmasına ilişkin fiilleri yasaklayan Hükmi Şahsiyeti Haiz Amme müesseselerine ait ormanlarda da uygulanacağı belirtilmiştir.

2.122 Orman Yasasında Özel Ormanlar Hakkındaki Hükümler

6831 Sayılı Orman Yasasının dördüncü fasılını özel ormanlara yönelik hükümler oluşturmaktadır. Bu bölüm Tahdit, Harita, İşletme ve İmar ile İdare ve Muhafaza alt bölümlerine ayrılarak ifade edilmiştir.

Tahdit, harita, işletme ve idare ilk maddesinde özel orman sahiplerine 6831 sayılı yasanın 7. maddesine göre belirlenen orman sınırlarına bakanlıkça tespit edilecek işaretleri koyma yükümlülüğü getirilmiştir (madde 50).

Özel ormanların idare ve işletilmesi ile ilgili 51. maddeye göre özel ormanlar sahipleri tarafından yaptırılıp orman idaresince onaylanacak harita ve amenajman planlarına göre ormanlarını işletebilir. Belirlenen süre içerisinde amenajman planlarını yaptırmayanların harita ve amenajman planları orman idaresince yaptırılır ve masrafı 2 yılda dört eşit taksitle kendilerinden alınır. Orman idaresi planlara uyulmasını kontrol eder.

52. madde ormanların bütünlüğü ve yapılaşma ile ilgilidir. Bu maddenin 1. fıkrasında ekim ve dikim suretiyle meydana getirilen özel ormanlar dışındaki özel ormanların 500 hektardan küçük parçalar oluşacak şekilde parçalanması, başkalarına temlik ve mirasçılar arasında ifrazen bölünmesi yasaklanmıştır. 52. maddenin 2. fıkrası şehir, kasaba ve köy yapılarının toplu olarak bulunduğu yerlerdeki özel orman alanlarında 6831 sayılı kanunun 17. maddesine göre izin almak ve yatay alanın % 6'sını geçmemek üzere imar planlamasına uygun inşaat yapılabilmesine imkan sağlamakta ve inşaat sırasında orman alanlarının doğal vasıflarının korunması için özen gösterilmesini istemektedir.

Yasanın bu maddesi özel ormanların mahalli tapu idaresine bildirilmesi görevini orman idaresine vermiştir.

53. madde birden fazla sahibi olan özel ormanların yönetimine açıklık getirmeye çalışmaktadır. Yasaya göre birden fazla sahibi bulunan özel ormanların sahipleri içlerinden birini veya bir başkasını orman idaresine karşı mesul müdür olarak göstermek mecburiyetindedirler. Üç ay zarfında göstermedikleri takdirde, orman idaresi o yer sulh mahkemesinden bir mesul müdür seçilmesini talep eder.

Özel ormanlarda yapılacak plan damga, istihsal ve denetim işlerinde çalışan orman memurlarının kanuni harcırah ve masraflarının kimin tarafından ve nasıl ödeneceğiyle 54. maddede belirtilmiştir.

Yasanın bu maddesine göre harcırahlar özel orman sahibi tarafından bilahare mahsubu yapılmak üzere ve avans olarak orman veznesine peşinen yatırılır.

6831 Sayılı yasanın özel ormanlarla ilgili olan 55 ve 56 maddeleri idare ve muhafaza hakkındadır. 55. madde ile özel ormanların idare ve muhafazası devletin denetimi altında ve bu kanun hükümlerine göre sahiplerine bırakılmıştır.

56. maddenin ilk fıkrası devlet ormanları hakkında olup özel ormanlarda da geçerli olan yasa maddelerinin tanıtımını oluşturmaktadır.

İkincifıkra tohum ve fidandan yetiştirilecek özel orman sahiplerini 14. maddenin A ve B bentlerinde yazılı hükümlerden müstesna tutmuştur.

Üçüncü fıkrada özel ormanda avlanma, otlama ve meyvaların toplanmasında bu kanun hükümlerine göre sahiplerini yetkili kılmıştır.

6831 sayılı kanun yukarıda açıklanan maddelere yönelik cezai hükümlere de yer vermiştir. Özellikle 101 ve 102. maddelerde tamamen özel ormanlara yöneliktir.

101. madde ile 50. maddede yazılı işaretlerle orman sınırlarını, yazılı olarak yapılan tebligat tarihinden itibaren iki yıl içinde belli etmeyen orman sahiplerine onbin liradan yirmibin liraya kadar hafif para cezası getirilmiştir. Yine bu maddenin ikinci fıkrasında birinci fıkraya ile verilen cezanın infazından sonra bir yıl içinde yükümlülük yerine getirilmezse otuzbin liradan yüzbin liraya kadar ağır para cezası verileceği belirtilmektedir. Madde bununla kalmamış son hükmün infazından itibaren bir yıl içinde tahdit yine yapılmazsa masrafı bilahare sahibinden alınmak üzere, tahdidin orman idaresi tarafından yapılabileceğine karar vermiştir.

Amenajman planlarının uygulanmasını içeren 102. maddeyle

51. madde gereğince hazırlanıp onaylanan amenajman planlarında ormanın imarı, geliştirilmesi, ağaçlandırma yapılması hastalık ve haşarelerle mücadele edilmesi gibi yapılması gerekli görülen işleri plan dairesinde ve verilen süre içerisinde yerine getirmeyen orman sahiplerine onbeşbin liradan aşağı olmamak üzere para cezası verileceği hükmünü getirmiştir. Aynı maddenin ikinci fıkrası ormanların sürekliliğini sağlamak için gerekli olduğu amenajman planlarından anlaşılan bu işlerin yapılmasını garanti altına almak için verilen cezanın infazından sonra orman sahipleri kendilerine verilen süre içerisinde yine bu işleri yapmaz veya gerekli tedbirleri almaz ise masrafları tamamen kendilerinden alınmak üzere, bu işleri yapmak ile orman idaresini görevlendirmiştir.

Anlattığımız bu maddeler dışında 6831 sayılı yasanın bazı maddelerine uygulamada sıkça rastlanmaktadır. Özellikle bir yerin orman olup olmadığına yönelik sorunlarda karşımıza çıkan bu maddeleri ileride yasal düzenlemenin uygulamadaki durumu anlatılırken açıklanacaktır.

2.123 Diğer Yasalarda Bulunan Devletten Başkasına Ait Ormanlar Hakkındaki Hükümler

Orman yasası dışında bazı yasalarda da özel ormanlara yönelik hükümlere rastlanmaktadır. Medeni Kanun ve Mücadele ve Zirai Karantina Kanunu bu nitelikte kanunlardır.

Medeni kanunumuzun 655, 664, 742 ve 675. maddeleri ormanlar hakkındadır.

Kanunun 655. maddesi Ormanlarda Üst Hakkına, 675. maddesi ormanlardan faydalanma konusuna, 742. maddesi ormanlar üzerinde kurulacak intifa hakkının kullanımına ilişkin hükümlere yer vermektedir. 664. madde ise komşu hakkı ile ilgili olup ağaç-dal ve köklerin başkasının mülküne geçmesi durumunu izah etmekte ve komşu ormanlar hakkında bu hükümlerin ceryan etmeyeceğini belirtmektedir (SABUNCU, 1987).

6968 sayılı Zirai Mücadele ve Zirai Karantina Kanununun beşinci bölümünde ormanlara yönelik özel hükümler yer almaktadır.

Bu kanunun 5. bölümündeki 37. maddesi gereğince "Hususi ormanlarda ve ağaçlıklarda görülen ve mücadele edilmediği takdirde muhiti için tehlike teşkil edebilecek hastalık ile mücadele orman idaresince yapılır. Masrafları orman veya ağaçlık sahiplerinden yazılı olarak istenir. Teblig tarihinden itibaren 3 ay içinde ödemedikleri takdirde kendilerinden amme alacaklarının tahsili usulü hakkındaki 6183 sayılı kanun hükümleri dairesinde tahsil edilmek üzere maliyeye devredilir" (İSTANBULLU, 1978) hükmü yer almaktadır. Bu kanun hükmü ile özel mülkiyette olup çevrenin doğal yapısını tehdit eden

bilecek marazlara sahip bulunan yerlere orman idaresinin müdahale etmesine imkan sağlanmıştır.

2.13 Türkiye'de Devletten Başkasına Ait Ormanların Bugünkü Durumu

Türkiye'de devletten başkasına ait ormanlar daha önce belirttiğimiz gibi kamu hizmeti gören kurum ve kuruluşların mülkiyetindeki ormanlar ile kamusal bir niteliği olmayan gerçek kişilerin mülkiyetindeki ormanlardan oluşmaktadır. Bu konuda güncel kayıtlar mevcut değildir. Orman Genel Müdürlüğü Kadastro Mülkiyet Daire Başkanlığı Mülkiyet Şubesinde bulunan kayıtlar ise yetersizdir. Burada bulunan kayıtlar tüm devletten başkasına ait ormanları özel orman olarak göstermekte, kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlar ayrı değerlendirilmemektedir. Yapılan çalışmada bu kayıtların Orman Genel Müdürlüğü Taşra Teşkilatının kayıtları ile de zaman zaman çeliştiği görülmüştür.

Bu konuda yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde farklı özel orman miktarından söz edildiği de görülmüştür. Bunun yanında değerlendirme farklılıkları da mevcuttur. Örneğin; 1987 Kasım tarihli Orman Genel Müdürlüğü Haber Bülteninde yer alan bir makalede 15.630 hektar özel fıstık çamı ormanından bahsedilmektedir. Halbuki 6831 sayılı yasanın 1. maddesi H bendinde bu tür yerler orman sayılmamaktadır.

6831 sayılı yasanın getirdiği şartlar dikkate alınarak mülkiyet şubesi kayıtları, İ.Ü. Orman Fakültesi Ormancılık Politikası Biriminden elde edilen kayıtlar, bu konuda yapılan diğer araştırmalar ve taşra teşkilatından elde edilen bilgiler sonucunda aşağıdaki bulgular elde edilmiştir.

2.131 Mülkiyet Şekilleri ve Miktarları

Türkiye ormanlarının mülkiyet bakımından gösterdiği dağılım hakkında farklı saptamalar mevcuttur. Fakat ortak olan nokta ülkemizde ormanların çok azının özel mülkiyette olduğudur. Bu konuda Orman Mühendisliği Mart 1989'da İspirli, Kamiloğlu ve Üzer % 99.9 devlet ormanı, % 0 kolektif ormanlar ve % 0.1 özel ormanlar, Çevre ve Ormancılık İnceleme ve Araştırma Kurulu tarafından hazırlanan Mart 1989 sayısında yer alan makalede % 99 devlet ormanı rakamları verilmiştir.

Türkiye orman alanı Orman Envanteri 1980'e göre 20199296 hektar olarak verilmiştir (ÖZDÖNMEZ, İSTANBULLU ve AKESEN 1989). Bu değere göre çizelge: 1 hazırlanmıştır.

Mülkiyet Şekli	Miktarı (ha)	Oran (%)
Devlet ormanları	20 178 615.1520	99.897
Kamu kurum ve kuruluş- larına ait ormanlar	3 399.7716	0.017
Özel ormanlar	17 281.0760	0.086
TOPLAM	20 199 296.0000	100.000

Çizelge 1: Türkiye Ormanlarının Mülkiyet Şekli Bakımından Dağılışı

Çizelge 1'de yer alan devlet ormanlarının miktarı Türkiye orman alanından devletten başkasına ait orman alanları çıkarılarak elde edilmiştir. Çizelgenin incelenmesiyle anlaşılabilir gibi Türkiye ormanları içerisinde devletten başkasına ait ormanlar çok az bir paya sahiptir. En düşük miktar 3 399.7716 ha. ve % 0.017 ile kamu kurum ve kuruluşlarına aittir. Özel ormanlar daha sonra gelmekte ve 17 281.0760 ha. ve % 0.086 bir oran ile yer almaktadır.

Kamu Kurum ve Kuruluşlarına ait ormanlar 31 adettir. Değişik yasalarda değişik tanımlarla ifade edilen bu ormanlar Köy ve Belediyeler gibi tüzel kişilikler ile Tekel Genel Müdürlüğü, Vakıflar Genel Müdürlüğü gibi amme müesseselerinden oluşmaktadır.

Özel ormanlar da sadece gerçek kişilere ait ormanları sadece gerçek kişilere ait ormanları kapsamaktadır. Herhangi bir kamu niteliği taşımayan ticari kuruluşlar ile kooperatiflere ait ormanlar da mevcuttur.

Bu farklı kompozisyonu belirtebilmek için çizelge:2 hazırlanmıştır. Çizelge 2'nin incelenmesinden görülebileceği gibi kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlar içerisinde en büyük pay köy ormanlarına aittir. Toplam 11 adet olan köy ormanları, tüm devletten başkasına ait ormanların % 9.26'sını teşkil etmektedir. Bunu % 1.85 oran ve 11 adet ile belediye ormanları, % 1.80 oran ve 2 adet ile özel idareye ait ormanlar takip etmektedir (resim 1).

İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesine ait eğitim ve araştırma ormanı kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlar arasında 354 hektarlık alan ile 4. sırada yer almaktadır. Bizlikçi çiftliğinin bir kısmının istimlakı ile oluşan bu orman tüm devletten başkasına ait ormanlar içerisinde % 1.71'lik paya sahiptir. Bazı yasalarda ayrı bir mülkiyet şekli gibi gruplandırılır. Vakıf ormanları günümüzde sadece 1 adettir 206.68 hektar alana sahip olan vakıf ormanı devletten başkasına ait ormanların ancak % 1'ini oluşturmaktadır. Ne yazık ki bu alan orman olarak korunamamış ve bitki örtüsü tamamen çalılışmıştır (resim 2).

MÜLKİYET ŞEKLİ	ADET	MİKTAR (ha)	ORAN (%)
A.Köy ormanları	11	1914.1189	9.26
Belediye ormanları	11	382.1281	1.85
Özel idareye ait or.	2	372.0000	1.80
Sümerbanka ait or.	2	16.3000	0.08
Vakıflar Gen.Md. ait or.	1	206.6800	1.00
Seka Gen. Md. ait or.	1	7.1600	0.03
Tekel idaresine ait or.	1	59.5746	0.29
SSK. ait orman	1	87.8100	0.42
Universitelere ait or.	1	354.0000	1.71
B.Gerçek kişilere ait or.	136	15989.0360	77.31
Ticari kuruluşa ait or.	8	1279.5673	6.19
Kooperatiflere ait or. (amme hizmeti dışında)	1	12.4726	0.06
TOPLAM	176	20680.8480	100

Çizelge 2: Devletten Başkasına Ait Ormanların Mülkiyet Şekilleri Bakımından Dağılışı

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlar arasında yer alan Sümerbank ve Tekel İdaresinin ormanları tüm devletten başkasına ait ormanlar içerisinde çok küçük (% 0.08 ve % 0.29) bir paya sahip olmalarına rağmen diğer ormanlara göre daha iyi işletilmektedir.

Resim 1: Kumköprü ve Osmanbey Köylerine Ait Dinsiz Ormanından Görünüş. AKYAZI / SAKARYA Foto: OK

Tablo 2'nin incelenmesi sonucunda önemli bir gerçek ortaya çıkmaktadır. Devletten başkasına ait orman sahipleri arasında yer alan SEKA, odun hammaddesi işleyen bir kuruluş olmasına karşın sadece 7.16 ha. ormana sahip bulunmaktadır. Tüm ormanlar içerisindeki payı ise % 0.03'tür.

Resim 2: Tamamen Çalılaşmış Bitki Örtüsü ile Vakıf Ormanı. Tepeören Köyü, Kartal / İSTANBUL Foto: OK

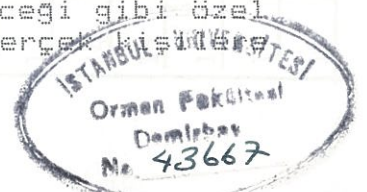
Kamu kurum ve kuruluşları arasında yer alan Sosyal Sigortalar Kurumu'na bağlı Başibüyük Sanatoryum'u 87.81 hektar orman alanına sahiptir. Devletten başkasına ait ormanlar içerisinde % 0.42'lik alana sahiptir (resim 3).

Çizelge 2'nin A bölümünde dökümü yapılan kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların alanlarını ve yerlerini ayrıntılı olarak vermek için çizelge 3 hazırlanmıştır.

Çizelge 3 'de Köy ormanları 1 ile 11, Belediye Ormanları 12 ile 22, Özel İdareye ait ormanlar 23 ile 24, Vakıflar Genel Müdürlüğü'ne ait orman 25, Tekel İdaresine ait orman 26, Sümerbank'a ait ormanlar 27 ve 28, Seka 29, SSK 30 ve son olarak Üniversite ormanı 31 numaraları ile sıralanmışlardır.

Çizelge 3'den görülebileceği gibi Türkiye'de devletten başkasına ait ormanların 3399.7716 hektarı kamu kurum ve kuruluşlarına ait olup toplam 31 adettir.

Ülkemizde özel ormanların sadece gerçek ve tekil kişilere ait ormanlardan oluşmadığı daha önceden belirtilmiş bulunmaktadır. Çizelge 2'nin B bölümünde görülebileceği gibi özel ormanlar içerisinde en büyük pay 136 adet ile gerçek kişilerindir.

Çizelge: 3 HÜKİMİ ŞAHSİYETLİ HALIZ AMME MÜESSESELERİNE AİT ORMANLAR

NO:	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	İLİ	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	KİME AİT OLDUĞU
						Ha.	M ²		
1	Adapazarı	Akyazı	Sakarya	Akyazı	Dinsiz	158	3374	Yok	Köy
2	Balıkesir	Edremit	Balıkesir	Edremit	Şahinler Köyü	7	8885	Var	Köy
3	Balıkesir	Edremit	Balıkesir	Edremit	Çamoba Köyü	151	1150	Var	Köy
4	Bolu	Merkez	Bolu	Merkez	Akçadere	5	9680	Süre D.	Köy
5	Bolu	Merkez	Bolu	Merkez	Karaberk	14	1250	Süre D.	Köy
6	Bursa	M.K.Paşa	Bursa	M.K.Paşa	Sapçı Köyü	13	5750	Yok	Köy
7	Eskişehir	Merkez	Eskişehir	Merkez	Kaynarca Çiftliği	1323	3200	Var	Köy
8	İstanbul	Kırklareli	Kırklareli	Lüleburgaz	Değirmenarkı	5	5000	Süre D.	Köy
9	İzmir	Manisa	Manisa	Soma	Turgut Alp	19	1600	Var	Köy
10	K.Maraş	Adıyaman	Adıyaman	Besni	Soyveren Köyü	101	9100	Yok	Köy
11	Muğla	Aydın	Aydın	Germencik	Selahattin Köyü	113	2200	Yok	Köy
12	Adana	Kozan	Adana	Kadirli	Maarif	20	0000	Yok	Belediye
13	Bolu	Gerede	Bolu	Gerede	Esentepe	27	0000	Yok	Belediye
14	Denizli	Çal	Denizli	Çal	Çal Belediyesi	55	0000	Var	Belediye
15	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Belşah	9	4525	Yok	Belediye
16	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Virankale	13	7134	Yok	Belediye
17	İstanbul	Merkez	İstanbul	Bakırköy	Florya Atatürk Ormanı	22	9200	Var	Belediye
18	İstanbul	Kırklareli	Edirne	Merkez	Sarayıcı-Tavuk	49	3980	Yok	Belediye

Çizelge : 3'ün devamı

NO:	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	İli	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	KİME AİT OLDUĞU
						Ha.	m ²		
19	İstanbul	Vize	Tekirdağ	Saray	Saray (Kavak)	5	8132	Süre D.	Belediye
20	İzmir	Merkez	İzmir	Çeşme	Karabayırtepe	115	5000	Yok	Belediye
21	İzmir	Merkez	İzmir	Çeşme	Kabadöşek	12	3250	Yok	Belediye
22	İzmir	Manisa	Manisa	Kırkağaç	Seyrangâh	51	0060	Süre D.	Belediye
23	Bolu	Merkez	Bolu	Merkez	Abant Ormanı	57	0000	Süre D.	Özel İd.
24	İzmir	Merkez	İzmir	Merkez	Narlıdere	315	0000	Yok	Özel İd.
25	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Kartal	Vakıflar	206	6800	Yok	Vakıflar
26	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Ezba	59	5146	Var	Tekel
27	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Seyitağa	6	8000	Süre D.	Sümerbank
28	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Deliosman	9	5000	Süre D.	Sümerbank
29	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	İzmit	Seka (Akgürgen Tepesi)	7	1600	Süre D.	SEKA
30	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Kartal	Başbüyük	87	8100	Yok	SSK
3m	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	İ.Ü.O.F. Eğitim, Araştırma Or.	354	0000	Var	Üniversite
TOPLAM						3399	7716		

aittir. Bu ormanların tüm devletten başkasına ait ormanlar içindeki yeri % 77.31'dir. Buradan devletin dışındaki orman sahiplerinden oluşan toplulukta en büyük yeri gerçek kişilerin aldığını söylemek mümkündür.

Resim 3: Başibüyük Sanatoryumu ve Ormanı.

Kartal / İSTANBUL

Foto: OK

Özel ormanlar içerisinde ikinci grubu herhangi kamu hizmeti niteliği düşünülmeden ticari amaçlar ile bir araya gelerek şirket veya diğer ticari birliklerin sahip olduğu ormanlar oluşturmaktadır. Bu nitelikteki ormanlar 8 adet olup hem devletten başkasına ait ormanların % 6.19'unu oluşturmaktadır.

Üçüncü grup özel ormanları kamu hizmeti niteliği olmadan gerçek kişilerin çeşitli nedenlerden dolayı bir araya gelerek kurdukları kooperatiflere ait ormanlar oluşturmaktadır. Bunun örneği sadece bir tane bulunmaktadır. Tüm ormanlar içerisinde % 0.06'lık bir paya sahiptir.

Çizelge 2, B kısmında belirttiğimiz özel ormanların ayrıntılı dökümü çizelge 4'te verilmiştir. Çizelge 4'te 1-136 sıra numarası ile verilen özel ormanlar gerçek kişilere ait olarak tanımlanan özel ormanlardır. 137-144 sıra numaralıları ticari kuruluşlara ve 145 sıra numaralı ise kooperatiflere aittir.

Kadastro Mülkiyet Dairesinden alınan bilgilere ve araştırma alanında edinilen gözlemlere göre orman sahibi olan ticari nitelikli kuruluşlar şunlardır:

Kumla Çiftliği, Lassa Lastik Sanayi, Tümaş A.Ş., Kasap-

Çizelge : 4 ÖZEL ORMANLAR

No.	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	İLİ	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	SORUMLU MÜDÜR
						Ha.	M ²		
1	Adana	Feke	Adana	Feke	Mehmet Akbaş	16	1005	Var	Var
2	Adana	Saimbeyli	Adana	Saimbeyli	Mustafa Özkazanoğlu	3	2175	Var	Var
3	Adapazarı	Merkez	Sakarya	Merkez	Kulaksız	349	2000	Yok	Var
4	Adapazarı	Merkez	Sakarya	Merkez	Kantar	6	0000	Süre D.	Var
5	Adapazarı	Merkez	Sakarya	Merkez	Esentepe (Nızır Erkan)	4	8000	Yok	Var
6	Adapazarı	Merkez	Sakarya	Merkez	Cevdetbey	56	2150	Var	Var
7	Adapazarı	Merkez	Sakarya	Merkez	Haskoru	15	7830	Yok	Var
8	Adapazarı	Merkez	Sakarya	Merkez	Köyüstü	3	5960	Yok	Var
9	Adapazarı	Merkez	Sakarya	Merkez	Çiftlikköy	87	8525	Yok	Var
10	Adapazarı	Akyazı	Sakarya	Akyazı	İslam Özbudak	3	6000	Var	Var
11	Adapazarı	Sapanca	Sakarya	Sapanca	Batak	142	8500	Yok	Var
12	Adapazarı	Karasu	Sakarya	Karasu	Akcaalan	6	0700	Yok	Var
13	Adapazarı	Karasu	Sakarya	Karasu	Kumiçi-Hacıaliler	88	2000	Yok	Var
14	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	İzmit	Batı Alikâhya	219	9400	Yok	Yok
15	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	İzmit	Kirazoğlu	329	0025	Var	Var
16	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	İzmit	Musakâhya	252	1250	3 Ayrı V.	Var
17	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	İzmit	Şükriyebey	6	8075	Yok	Var
18	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	İzmit	Kandıra-Kefken	6	2375	Yok	Yok

Çizelge: 4'ün Devamı ÖZEL ORMANLAR

No.	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	İLİ	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	SORUMLU MÜDÜR
						Ha.	m ²		
19	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	İzmit	Kaymaklı Çiftliği	10	3475	Yok	Var
20	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	İzmit	Gendağ	11	6160	Var	Var
21	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Kandıra	Beşdeğirmen	9	4000	Süre D.	Var
22	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Kandıra	Karaburgaz (Akmeşe)	10	6200	Yok	Var
23	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Selami Küçükates	4	2260	Var	Var
24	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	M. Ümit Sezer	3	4420	Var	Var
25	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Kurtuluş	4	9590	Var	Var
26	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Hasan Fehmi Raşitoğlu	3	4370	Var	Yok
27	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Necati Kılıç ve Ort.	7	1560	Var	Var
28	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Burhan Demir ve Ort.	3	4660	Var	Var
29	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Süleyman Küçükaydın	3	4840	Var	Var
30	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Hasan ve Mehmet Taşkan	5	1550	Var	Var
31	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Kumiçi-Kızılçalı	27	6875	Yok	Var
32	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	İdris Işık I	5	1340	Var	Var
33	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Hatice Köse-Emin Özsoy	4	7530	Var	Var
34	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Berberdere	17	0110	Var	Var
35	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Sivritepe	4	0020	Yok	Var
36	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Gölcük	Erver ve Hikmet Balkan	32	5000	Süre D.	Var

No.	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	İLİ	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	SORUMLU MÜDÜR.
						Ha.	M ²		
37	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	Karamürsel	Yalacdere	7	0000	Yok	Var
38	Amasya	Vezirköprü	Samsun	Vezirköprü	Benlice Çiftliği	21	5000	Yok	Var
39	Amasya	Samsun	Samsun	Kavak	Seyrek	94	0000	Süre D.	Var
40	Amasya	Bafra	Samsun	Bafra	Geleriç	3728	0000	Süre D.	Var
41	Amasya	Bafra	Samsun	Bafra	Göleviç	91	5068	Yok	Var
42	Amasya	Bafra	Samsun	Bafra	Doğanca (Hacıkırtlar)	19	8400	Yok	Var
43	Amasya	Niksar	Tokat	Erbaa	Karaağaç	15	3000	Süre D.	Var
44	Ankara	Ankara	Ankara	Çubuk	Ortadağ	3	2000	Yok	Var
45	Ankara	Ankara	Ankara	Çubuk	Çınarlı	4	6000	Yok	Var
46	Ankara	Ankara	Ankara	Çubuk	Topçam	4	7000	Yok	Var
47	Ankara	Ankara	Ankara	Çubuk	Akpınar	8	0000	Yok	Var
48	Ankara	Ankara	Ankara	Çubuk	Haydar Beştepe	92	4780	Var	Var
49	Ankara	Beyşehir	Ankara	Beyşehir	İbrahim Karaoğlu	5	5750	Var	Var
50	Ankara	Beyşehir	Ankara	Beyşehir	Bahattin Arçaklıoğlu	5	9375	Var	Yok
51	Artvin	Borçka	Artvin	Borçka	Ali Yılmaztürk	5	1000	Var	Var
52	Balıkesir	Merkez	Balıkesir	Merkez	Mustafa Ercan	5	6260	Yok	Var
53	Balıkesir	Bandırma	Balıkesir	Gönen	Kınıklar Çiftliği	54	6805	Süre D.	Var
54	Balıkesir	Bandırma	Balıkesir	Gönen	Softaoğlu (Şeytan Korusu)	44	4200	Süre D.	Var

Çizelge: 4'ün Devamı ÖZEL ORMANLAR

No.	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	İLİ	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	SORUMLU MÜDÜR
						Ha.	M ²		
55	Balıkesir	Edremit	Balıkesir	Edremit	Patma Çelikkol	3	7000	Var	Var
56	Balıkesir	Edremit	Balıkesir	Edremit	Patma Zengin	8	1952	Süre D.	Var
57	Bolu	Akçakara	Bolu	Akçakara	Düzkestanelik	11	0800	Var	Var
58	Bolu	Akçakara	Bolu	Akçakara	Esmâ Hanım	22	4000	Var	Var
59	Bolu	Akçakoca	Bolu	Akçakoca	Adil Ergün	9	3000	var	Var
60	Bolu	Düzce	Bolu	Düzce	Karaburun-Bıçkıyanı	9	8500	Var	Var
61	Bolu	Düzce	Bolu	Düzce	Altındağ	3	6900	Sür.D.	Var
62	Bolu	Düzce	Bolu	Düzce	Kaynaşlı-Boğaz	3	6200	Var	Var
63	Bolu	Düzce	Bolu	Düzce	Çetin Özkoç	9	2200	Var	Var
64	Bursa	Bursa	Bursa	Mudanya	Ayayarı	12	0000	Var	Var
65	Bursa	Bursa	Bursa	Merkez	Balat	54	7800	Yok	Var
66	Bursa	Bursa	Bursa	Merkez	Ovatarla((Güvümdibi)	13	1232	Süre D.	Var
67	Bursa	Orhaneli	Bursa	Orhaneli	Mehmet Aydın	5	7440	Var	Var
68	Bursa	Orhaneli	Bursa	Orhaneli	M.Ali Yılmaz	3	1280	Var	Var
69	Bursa	Yalova	İstanbul	Yalova	Köyüçi(Çıplakdere)	3	3816	Yok	Var
70	Çanakkale	Ayvaoluk	Çanakkale	Ezine	Mustafa Kuşcu	10	0100	Var	Var
71	Çanakkale	Bayramiç	Çanakkale	Bayramiç	Tavaklı	9	6000	Yok	Var
72	Çanakkale	Çanakkale	Çanakkale	Gelibolu	Tokmaklı-Karapaşa	11	0000	Yok	Var

Çizelge: 4'ün Devamı ÖZEL ORMANLAR

No.	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	İLİ	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	SORUMLU MÜDÜR
						Ha.	M ²		
73	Çanakkale	Çanakkale	Çanakkale	Gelibolu	Adnan Güvenir	6	8100	Var	Var
74	Çanakkale	Çanakkale	Çanakkale	Celibolu	İntepe	8	9700	Var	Var
75	Çanakkale	Keşan	Edirne	Uzunköprü	Yeni Koru	111	4400	Süre D.	Var
76	Çanakkale	Keşan	Edirne	Uzunköprü	Eski Koru	182	0000	Süre D.	Var
77	Çanakkale	Keşan	Edirne	Uzunköprü	Sarıgazel	193	0400	Süre D.	Var
78	Çanakkale	Keşan	Edirne	Uzunköprü	Değirmenkoru	27	5700	Yok	Var
79	Çanakkale	Keşan	Edirne	Keşan	Koçak	193	5400	Yok	Var
80	Çanakkale	Keşan	Edirne	Keşan	Yenice Çiftliği	349	3341	Yok	Var
81	Çanakkale	Keşan	Edirne	Keşan	Yörük Çiftliği (Yürükler)	91	1900	Var	Var
82	Çanakkale	Keşan	Edirne	Keşan	Zehra Hanım	72	0000	Yok	Var
83	Çanakkale	Keşan	Edirne	İpsala	Murat Koru	33	5000	Var	Var
84	Çanakkale	Yenice	Edirne	Yenice	Alu Uzun	10	3625	Var	Var
85	Giresun	Tirebolu	Giresun	Görece	Çeşmeyanı-Toklu	17	5982	Süre D.	Var
86	Giresun	Ordu	Ordu	Merkez	İbaoğlu	42	8333	Yok	Var
87	Giresun	Ordu	Ordu	Ulubey	Karadere-kışlak	709	0025	Var	Var
88	Giresun	Ordu	Ordu	Ulubey	Halil Aslan	4	0506	Var	Var
89	Giresun	Ordu	Ordu	Ünye	Yusuf Keskin	4	8750	Var	Var
90	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Kartal	Göçbeyli	2302	0000	Var	Var

Çizelge: 4'ün Devamı ÖZEL ORMANLAR

No.	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	İLİ	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	SORUMLU MÜDÜR
						Ha.	M ²		
91	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Kartal	Seferusta (Koyutürk)	636	0064	Yok	Var
92	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Kartal	Taşboğapınarı	11	0525	Yok	Var
93	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Kartal	Kayalidere-Külhantepe	12	9000	Var	Var
94	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Üsküdar	Yenidoğan (Kirazbayırı)	330	3025	Yok	Yok
95	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Beylikmandıra	3414	9238	Var	Var
96	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Serdaroglu	219	9250	Var	Var
97	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Şifasıyu	51	4875	Süre D.	Var
98	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Tınaz	15	8400	Var	Var
99	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Beypınar	58	5915	Var	Var
100	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Şırmakçı-Müezzinoğlu	57	0095	Var	Var
101	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Bayraktar	17	9375	Var	Var
102	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Kestanepınarı	46	2250	Var	Var
103	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Adalar	Kınalıada	43	5059	Yok	Yok
104	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Kestanesuyu	5	4522	Yok	Var
105	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Kapaklı-Kılıçpınarı	54	5628	Yok	Yok
106	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Hünkarsuyu-Karsuyu	9	1154	Yok	Yok
107	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Uskumru	10	6725	Yok	Yok
108	İstanbul	Kırklareli	Edirne	Merkez	Büyükkuluşah	29	1426	Var	Var
109	İstanbul	Kırklareli	Edirne	Merkez	Çıplakada	39	4400	Var	Var

Çizelge: 4'ün Devamı ÖZEL ORMANLAR

No.	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ	İLİ	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	SORUMLU MÜDÜR
						Ha.	M ²		
110	İstanbul	Kırklareli	Edirne	Merkez	Çenetatar	73	2550	Süre D.	Var
111	İstanbul	Kırklareli	Edirne	Merkez	Küçükuluşah (Küçükhamza)	13	2550	Süre D.	Var
112	İstanbul	Kırklareli	Edirne	Merkez	Höyükütatar	60	5000	Süre D.	Var
113	İzmir	Bayındır	İzmir	Selçuk	Pranga	506	0000	Süre D.	Var
114	İzmir	Bayındır	İzmir	Selçuk	Kartaltepe	7	1200	Var	Var
115	İzmir	Bergama	İzmir	Dikili	Yumruktepe	99	0000	Yok	Var
116	İzmir	Bergama	İzmir	Dikili	HıdırBarut-HasanPanarcalı	45	0000	Var	Var
117	İzmir	Bergama	İzmir	Bergama	Sakrandere-Eğriçöl	12	0000	Süre D.	Var
118	İzmir	Merkez	İzmir	Merkez	Sarniç	160	0000	Yok	Var
119	İzmir	Merkez	İzmir	Cumaovası	Esen Çiftliği	11	6120	Süre D.	Var
120	İzmir	Merkez	İzmir	Seferhisar	Mehmet Akyüz	13	7850	Var	Var
121	K.Maraş	Antakya	Antakya	Yayladağ	Habeştepe	11	0630	Var	Var
122	Kastamonu	Daday	Kastamonu	Daday	Köy Karşısı	3	9050	Yok	Var
123	Kastamonu	Merkez	Kastamonu	Merkez	Doruksayla-Taşlıkaya	29	0000	Yok	Var
124	Kastamonu	Merkez	Kastamonu	Merkez	Harmanüstü	7	2000	Yok	Var
125	Kastamonu	Sinop	Sinop	Merkez	Hacıoğlu-Bozburun	800	0000	Var	Var
126	Muğla	Köyceğiz	Muğla	Köyceğiz	Kulakhaçılar Yurdu	38	0210	Var	Var
127	Muğla	Köyceğiz	Muğla	Köyceğiz	Çayırköy (Çölpinar)	420	000	Var	Var

Çizelge : 4'ün Devamı ÖZEL ORMANLAR

No.	BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	İŞLEME MÜDÜRLÜĞÜ	İLİ	İLÇESİ	ORMANIN ADI	ALANI		AMENAJMAN PLANI	SORUMLU MÜDÜR
						Ha.	M ²		
128	Muğla	Köyceğiz	Muğla	Köyceğiz	Tellibelen-Toplamba	13	0000	Var	Var
129	Muğla	Köyceğiz	Muğla	Köyceğiz	A.İhsan Yılmaz	6	0000	Yok	Var
130	Muğla	Köyceğiz	Muğla	Köyceğiz	Sıraçök	3	4740	Yok	Var
131	Muğla	Köyceğiz	Muğla	Köyceğiz	Turgut Yılmaz	8	4250	Yok	Yok
132	Muğla	Köyceğiz	Muğla	Köyceğiz	Turgut Yılmaz	9	8577	Yok	Yok
133	Muğla	Köyceğiz	Muğla	Köyceğiz	Turgut Yılmaz	15	6819	Yok	Yok
134	Muğla	Milas	Muğla	Milas	Gereme Kargayeleşi	5	8100	Yok	Var
135	Muğla	Milas	Muğla	Milas	Kocaoturak	3	9950	Var	Var
136	Muğla	Merkez	Muğla	Ula	Akıncılar	5	6640	Var	Var
137	Adapazarı	İzmit	Kocaeli	İzmit	Kumla Çiftliği	14	2725	Yok	Var
138	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Kasapçayırı	113	6800	Var	Var
139	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Genel Sanayi Teçhizatı AŞ.	17	0732	Yok	Var
140	İstanbul	Merkez	İstanbul	Sarıyer	Bilezikçi Çiftliği	439	6209	Var	Var
141	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Saipmolla	229	2187	Var	Var
142	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Kirazlı Çiftliği	243	3970	Var	Var
143	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Tepeseki (Esatbey)	30	0150	Süre D.	Var
144	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Beykoz	Dedeoğlu	192	2900	Süre D.	Var
145	İstanbul	Alemdağ	İstanbul	Kartal	Dragos	12	4726	Yok	Var
					TOPLAM:	17281	076		

çayırı, Mesan A.Ş., Genel Sanayi Techizatı A.Ş., Bilezikçi Çiftliği, Alarko Holding, Saipmella, Modakök Şehircilik A.Ş., Kırkent İnşaat Ticaret A.Ş., Kirazlı Çiftliği, Türk Basın Birliği Kooperatifi, Setur, Merterler, Tepeseki, Yapı Elemanları Sanayi Ticaret A.Ş., İşbankası, Dedeoğlu, Çubuktaş Çubuklu İnşaat Turizm Ticaret.

Resim 4: Ankara Evleri Yapı Kooperatifine Ait Dragos Özel Ormanı, Kartal / İSTANBUL. Foto: OK

Cizelge 4'ün incelenmesinden anlaşılacağı gibi tüm Türkiye'de özel ormanlar 145 adet olup toplam 17281.076 hektar alana sahiptir.

2.132 Büyüklükleri

Devletten başkasına ait ormanların büyüklükleri incelendiğinde bu ormanların ortak bir alt büyüklük değerine sahip oldukları görülmektedir.

Orman yasaları incelendiğinde 3116 sayılı yasadan beri hemen hemen bütün yasalarda orman sayılmayan yerler belirtilirken "Üç hektarı aşmayan" sınırlaması getirilmiştir. Bu nitelikteki yerlerin devlet ormanına olan uzaklığı değişmekle beraber 3 hektar sınırı değişmeden kalmıştır. Literatür incelendiğinde bu konuda yapılan bazı çalışmalarda bir yerin özel orman olabilmesi için;

1- Söz konusu yerin 6831 sayılı orman kanununun 1. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen orman sayılan yerlerden olması ve aynı maddenin istisna bendlerindeki hallerden herhangi bi-

rine girmemesi,

2- Mülkiyetinin geçerli tapu kaydı ile hakiki veya hükmi şahıslara ait olduğunun belgelenmiş olması,

3- Sahipli arazide bulunan ve üzerinde orman ağaçlarının ve ağaççıklarının bulunduğu yerlerin orman sayılabilmesi için asgari ne kadar alana sahip olmaları konusunda ise mevzuatımızda açık bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak 6831 sayılı orman kanununun 1. maddesinin F ve C bentleri hükümlerine dayanarak bu asgari ölçünün 3 (üç) hektar (30 000 m) olması gerektiğini çıkartabiliriz (SABUNCU, 1987).

Bölge Md.	İşletme Md	İlçesi	Ormanın Adı	Alanı	
				ha	m
Adapazarı	izmit	izmit	Anafartalar	2	5600
"	"	Kandıra	Hadir Saka	2	4463
"	"	Bölcük	Ali Çelik	1	5780
Balıkesir	Bandırma	Gönen	Sultan Cura	0	7600
Bolu	Akçakoca	Akçakoca	Yança	2	0240
Bursa	Bursa	Bursa	Cemal Peker	0	9200
Çanakkale	Ayvacic	Ayvacic	Keler	2	6440
İstanbul	Demirköy		İsmail Gümüş	1	8300
"	Merkez	Sarıyer	Hacıbekir	2	5401
"	Alemdağ	Beykoz	Köşkdere-Bayraktar	1	8482
"	"	Adalar	Heybeliada	2	2256
"	"	"	Büyükada	0	4168
"	Vize	Vize	Ali Pılaslı	1	1500
TOPLAM				22	9430

Cizelge 5: 3 Hektardan Küçük Olduğu İçin Özel Orman Niteliğini Yitirmiş Ormanlar.

Uygulamada da 3 hektardan büyük olma şartı aranmaktadır. 3 hektarın altında kalan ve mülkiyeti devlete ait olmayan yerlere sahipleri adına kesim izni verilmekte, herhangi bir süreklilik sağlayıcı koşul aranmamaktadır.

Cizelge 5'ten görülebileceği gibi Mülkiyet Subesi kayıtlarında 3 hektardan küçük olduğu için özel orman olarak değerlendirilmekten çıkarılan (toplam 22.9430 hektar alana sahip) 13 adet orman mevcuttur. Ayrıca bu ormanların 6 adetinin halen geçerli olan amenajman planları vardır. Bir tanesinin ise plan süresi dolmuştur (Resim 5).

Batı Almanya ve Avusturya gibi özel mülkiyete ait ormanların bizden çok fazla bulunduğu Avrupa ülkelerinde 3 hekta-

rin altındaki yerlerin de orman olarak işletildiğini görmekteyiz. Batı Almanya'da 1949 yılı envanter sonuçlarına göre 701 921 adet orman mülkü ve orman işletmesi bulunmaktadır. Bunlardan 448 865 adeti 2 hektarın altında 135 630 adeti 2 hektar ile 2.5 hektar arasındadır. Avusturya'da 1951 envanter sonuçlarına göre 432 854 adet orman mülkü ve işletmesi bulunmaktadır ki bunların 105 213 adeti 2 hektarın altında, 102 687 adeti 2-2.5 hektar arasındadır (ERASLAN, 1989).

Resim 5: Bir Yıl Önce Traşlama Kesilmiş Olan ve 3 ha'ın Altında Alana Sahip Ali Çelik'e Ait Saha Gölcük / KOCAELİ. Foto: OK

Aslında ülkemiz ormancılık mevzuatında bu konuda bir birliklilik yoktur. Örneğin 6831 sayılı orman yasasının 63. maddesi "En ufak parçası yarım hektardan ve parçalar yekünü bir hektardan aşağı olmamak şartıyla, kavak, okaliptus ve kızılçam dahil olmak üzere yeni ağaçlandırılan arazinin sahibi ağaçlandırmadan itibaren 50 sene için ağaçlandırdığı sahalara ait arazi ve bina vergilerinden muaf tutulur. Bu sahaları orman halinde muhafaza etmeyenlerden vergi muafiyeti kaldırılır" hükmü ile minimum yarım hektar ve parçaların toplamı bir hektardan aşağı olmamak kaydı ile yeni ağaçlandırılan yerleri vergi dışında tutmuştur. Yine aynı madde ile vergiden muafiyetin sürebilmesi için bu yerlerin "orman" olarak muhafaza edilmesi şartını getirmesine rağmen 6831 sayılı yasanın 1. maddesi 6. bendinde "Orman sınırları dışında olup, yüzölçümü 3 hektarı aşmayan sahipli arazideki her nevi ağaç ve ağaççıklarla örtülü yerleri" orman saymamaktadır.

3 hektardan küçük yerlere ormancılık tekniği açısından bakıldığında bu nitelikli yerlerin traşlama kesilerek yok

edilecek, önemsiz yerler olmadığı görülmektedir. Çünkü bu nitelikli yerler çoğunlukla ormandan açılan araziler arasında kalmış son yerler olması bakımından buralarda yaşamını sürdüren yaban hayatının korunabileceği son duraklardır. Ayrıca bu alanlarda da "süreklilik prensibine ve bir plana dayalı olarak ormancılık uygulamak ve belirli miktarlardaki hasılatı sürekli olarak almak olanaklıdır (ERASLAN, 1989).

3 hektarın üzerindeki devletten başkasına ait ormanların 176 adet ve 20 680.848 hektar olduğu daha önce belirtilmiş bulunmaktadır.

Büyüklik Sınıfı	Adet	%	ha.	%	Ortalama (ha.)
3<X < 10 ha.	8	25.80	58.0822	1.71	7.26
10<X < 20 ha.	6	19.35	92.8984	2.73	15.48
20<X < 50 ha.	3	9.68	99.318	2.92	33.11
50<X < 100 ha.	5	16.13	310.390	9.13	62.08
100<X < 200 ha.	5	16.13	640.082	18.83	128.02
200<X < 500 ha.	3	9.68	875.68	25.76	291.89
500<X < 1000 ha.	-	-	-	-	-
X>1000 ha.	1	3.23	1323.32	38.92	1323.32
TOPLAM	31	100	3399.77	100	109.67

Çizelge 6: Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Ormanların Büyüklüklerine Göre Dağılımı

Çizelge 6'dan görülebileceği gibi toplam 3399.77 hektar alana sahip olan kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların sayıca % 25.8'i 3-10 hektar arasındadır. Bu değerden sonra ikinci sırayı % 19.35 ile 10-20 hektar arasında olan orman oluşturmaktadır.

Alan ölçüsü dikkate alındığında tüm kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların kapladığı alanın % 38.9'u 1000 hektardan büyük orman grubuna girmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların ortalama büyüklüğü ise 109.67 hektardır.

145 adet ve toplam 17281.076 hektara sahip olan özel ormanların büyüklüklerine göre dağılımı çizelge 7'de belirtilmiştir. Buna göre tüm özel ormanların adet olarak % 38.62'si 3 hektardan büyük, 10 hektardan küçük ve eşittir. 30 adet ve % 20.69'luk pay ile ikinci sırayı 10 hektardan büyük, 20 hektardan küçük ve eşit ormanlar almaktadır. Alan ölçüsü dikkate alındığında kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlarda olduğu gibi en büyük pay % 43.08 ile 1000 hektarın üzerindeki ormanlara aittir.

Özel ormanların ortalama büyüklüğü 119.1798 hektardır. Bu değer kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların ortalama büyüklüğünden daha fazladır.

Büyüklik Sınıfı	Adet	%	ha.	%	Ortalama (ha)
3<X < 10 ha.	56	38.62	319.59	1.85	5.70
10<X < 20 ha.	30	20.69	404.57	2.34	13.48
20<X < 50 ha.	16	11.03	552.76	3.20	34.54
50<X < 100 ha.	17	11.72	1237.30	7.16	72.78
100<X < 200 ha.	8	5.52	1288.84	7.46	161.105
200<X < 500 ha.	11	7.59	3382.06	19.57	307.46
500<X < 1000 ha.	4	2.76	2651.008	15.34	662.75
X>1000 ha.	3	2.07	7444.92	43.08	2481.64
TOPLAM	145	100	17281.076	100	119.1798

Çizelge 7: Özel Ormanların Büyüklüklerine Göre Dağılımı

Bu durumun geçmişteki görüntüsüne bakıldığında umuma mahsus ormanlar 6 adet ve ortalama büyüklüğü 288.4 hektar, hususi ormanlar 65 adet ve ortalama büyüklüğü 190.0 hektardır (İSTANBULLU, 1978).

Günümüzde bu durum değişerek özel ormanlar kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlardan daha büyük bir ortalamaya ulaşmıştır. Fakat her iki grup ormanın büyüklükleri de düşmüştür.

Tablo 7'de görüleceği gibi özel ormanların en fazla büyüklük sınıfı 3 ila 10 hektar arasındadır. Yapılan araştırma sırasında İzmit İşletme Müdürlüğü Gölcük Bölge Şefliği sınırları içindeki özel ormanların 3,4 ve 5 hektar alanlara sahip olduğu görülmüştür. Araziye çıkıldığında ise bu ormanların bir havza içerisinde gruplar halinde bulunduğu ve kadastro komisyonları tarafından özel orman olarak belirlendiği saptanmıştır. Günümüz yerleşim merkezlerinden oldukça uzakta olan bu ormanların doğal olarak yetiştiği yerlerin tapu kaydı ile özel mülkiyette oluşu şüphe yaratmıştır. Bunun üzerine orman bölge şefliği memurlarının ve orman sahiplerinin görüşlerine başvurulmuştur. Bu kişilerin ifadelerinden burasının eski bir köy yeri olduğu, İzmit körfezinde sanayinin gelişmesi ile köyün körfeze taşındığı, zamanında ekilip biçilen yerlerin herhangi bir insan etkisi olmadan ormana dönüştüğü anlaşılmıştır. Ayrıca bugün herhangi bir yerleşim olmamasına rağmen bir cami kalıntısı ile yeni yapıldığı belli olan bir mescit ile eski harflerle yazılmış taşları olan mezarlığın mevcudiyeti ifadelerin doğruluğunu kanıtlamıştır (Resim 6).

Türkiye'de tarım yapan orman köylüsünün işlediği alanın ortalama 42 dekar (ACUN, 1989) olduğu dikkate alınırsa özel

ormanların büyük çoğunluğunun 3-10 hektar arasında olması ile

Resim 6: Çevresi Özel Ormanlar ile Çevrili Eski Harmanlı Köy Yeri, Cami Kalıntısı ve Yakın Dönemde Yapılan Mescitten Bir Görünüm Gölcük / KOCAELİ Foto: OK

zamanında işlenen ve bu sırada tapu alınarak özel mülkiyete geçen alanların işlenmesi sonunda özel ormana dönüştüğü düşünülebilir.

2.133 Mülkiyet Çeşitleri Bakımından Dağılımı

Türkiye'de devletten başkasına ait ormanların listesi çizelge 3 ve 4'te belirtilmiştir. Bu iki tablodan yararlanarak devletten başkasına aita ormanların orman bölge müdürlüklerine göre nasıl bir dağılım gösterdiğini belirtmek amacıyla çizelge 8 düzenlenmiştir.

Çizelge 8'in incelenmesinden görüleceği gibi 176 adet ve 20 680.848 hektar alana sahip devletten başkasına ait ormanların 31 adeti kamu kurum ve kuruluşlarına 145 adeti ise özel ormanlara aittir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların sayısı olarak en fazla bulunduğu bölge müdürlüğü İstanbul'dur. 12 adet ile kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların % 38.70'ini bulmaktadır. Bunu 5 adet ve % 16.12 ile İzmir Orman Bölge Müdürlüğü izlemektedir.

Alan ölçüsü dikkate alındığında ise kamu kurum ve kuru-

Çizelge: 8 TÜRKİYE'DE DEVLET'TEN BAĞKASINA AİT ORMANLARIN ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİNE GÖRE DAĞILIMI

BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	Kamu Kurumuna Ait Ormanlar				Özel Ormanlar				Toplam			
	Sayı	%	Alan (ha)	%	Sayı	%	Alan (ha)	%	Sayı	%	Alan (ha)	%
	Adana	1	3.23	20.0000	0.50	2	1.38	19.3180	0.11	3	1.70	39.3180
Adapazarı	2	6.45	165.4974	4.88	36	24.83	1767.9475	10.23	38	21.59	1933.4449	9.35
Amasya	-	-	-	-	6	4.14	3970.1468	22.97	6	3.41	3970.1468	19.20
Ankara	-	-	-	-	7	4.83	124.4905	0.72	7	3.98	124.4905	0.60
Artvin	-	-	-	-	1	0.68	5.1000	0.03	1	0.57	5.1000	0.02
Balıkesir	2	6.45	159.0035	4.69	5	3.45	116.6217	0.67	7	3.98	275.6252	1.33
Bolu	4	12.90	104.0930	3.07	7	4.83	69.1600	0.40	11	6.25	173.2530	0.84
Bursa	1	3.23	13.5750	0.40	6	4.14	92.1568	0.53	7	3.98	105.7318	0.51
Çanakkale	-	-	-	-	15	10.34	1310.3666	7.59	15	8.52	1310.3666	6.34
Denizli	1	3.23	55.0000	1.63	-	-	-	-	1	0.57	55.0000	0.27
Eskişehir	1	3.23	1323.3200	38.92	-	-	-	-	1	0.57	1323.3200	6.40
Giresun	-	-	-	-	5	3.45	778.3596	4.51	5	2.84	778.3596	3.76
İstanbul	12	38.70	831.1617	24.46	31	21.38	6791.0350	39.30	43	24.43	7622.1967	36.86
İzmir	5	16.12	512.9910	15.10	8	5.52	854.5170	4.95	13	7.39	1367.5080	6.61
Kahramanmaraş	1	3.23	101.9100	3.00	1	0.68	11.0630	0.06	2	1.13	112.9730	0.55
Kastamonu	-	-	-	-	4	2.76	840.1050	4.86	4	2.27	840.1050	4.06
Muğla	1	3.23	113.2200	3.34	11	7.59	530.6886	3.07	12	6.82	643.9086	3.11
TOPLAM	31	100	3399.7716	100	145	100	17281.076	100	176	100	20680.848	100

luşlarına ait ormanların % 38.92'sini Eskişehir Bölge Müdürlüğü oluşturmaktadır. Sayı bakımından ilk sırada bulunan İstanbul Bölge Müdürlüğü, alan bakımından Eskişehir Bölge Müdürlüğü'nün ardından % 24.26 ile ikinci sırayı almaktadır.

Özel orman incelendiğinde ise sayı bakımından birinci sırayı Adapazarı Bölge Müdürlüğü almaktadır. Tüm özel ormanların % 24.83'ü Adapazarı Bölge Müdürlüğü'ndedir. Bundan sonraki sıralama % 21.38 ve 31 adet ile İstanbul Bölge Müdürlüğü ve % 10.34 ve 15 adet ile Çanakkale Bölge Müdürlüğü şeklinde gerçekleşmektedir.

Alan ölçüsü dikkate alındığında sayı bakımından ikinci sırada bulunan İstanbul Bölge Müdürlüğü % 39.3 ile birinci sıraya yükselmektedir. İkinci sırayı % 22.97 ile Amasya Orman Bölge Müdürlüğü, üçüncü sırayı % 10.23 ile Adapazarı Orman Bölge Müdürlüğü almaktadır.

Devletten başkasına ait ormanların tamamı ele alındığında İstanbul Bölge Müdürlüğü sayı olarak 43 adet ile tüm devletten başkasına ait ormanların % 24.43'ünü oluşturmaktadır. Alan dikkate alındığında bu oran % 36.86'ya yükselmektedir. Çizelge 8'in incelenmesinden de görülebileceği gibi tüm ormanlar içerisinde sayı ve alan bakımından en büyük payı İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü oluşturmaktadır. Sayı bakımından ikinci sırayı 38 adet ve % 21.59 oran ile Adapazarı Bölge Müdürlüğü, alan bakımından 3970.1468 hektar ve % 19.20 ile Amasya Bölge Müdürlüğü almaktadır. Diğer bölge müdürlüklerinin durumu çizelge 8'de mevcuttur.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların birbirlerinden farklı kurumlardan oluşması ve bu farklılığın çizelge 8'de belirtilememesi bakımından çizelge 9 hazırlanmıştır.

Çizelge 9'da kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların hangilerinin bölge müdürlüklerine göre sayı ve miktarları görülebilmektedir.

Çizelge 8 ve 9'un incelenmesinden görülebileceği gibi devletten başkasına ait ormanların büyük çoğunluğu Türkiye'nin batısında yer almaktadır. Coğrafi bölgeler bakımından Marmara, Karadeniz, Ege ve Akdeniz'in doğusu devletten başkasına ait ormanları bulundurmaktadır. Ankara dışında İç Anadolu ve Doğu Anadolu'da devletin dışında orman sahibi olan yoktur.

2.134 İşletme Şekli, Ağaç Türleri ve Serveti

Türkiye'de devletten başkasına ait ormanların işletme şekilleri, ağaç türleri, mevcut servet ve artımı tesbit edebilmek için ilgili ormanların amenajman planlarından yararlanılmıştır.

Çizelge: 9 KAMU KURUM VE KURULUŞLARINA AİT ORMANLARIN ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜKLERİNE GÖRE DAĞILIMI

BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	ORMANIN AİT OLDUĞU KAMU KURUM VE KURULUŞU													
	KÖY		BELEDİYE		ÖZEL İDARE		SÜMERBANK		VAKIFLAR SEKA	TEKEL	SSK	UNİVERSİTE		
	Sayı	Ha.	Sayı	Ha.	Sayı	Ha.	Sayı	Ha.						
Adana	-	-	1	20.000	-	-	-	-	-	-	-	-		
Adapazarı	1	158.3374	-	-	-	-	-	-	7.1600	-	-	-		
Balıkesir	2	159.0035	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Bolu	2	20.093	1	27.000	1	-	-	-	-	-	-	-		
Bursa	1	13.575	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Denizli	-	-	1	55.000	-	-	-	-	-	-	-	-		
Eskişehir	1	1323,32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
İstanbul	1	5.500	5	101.2971	-	-	2	16.300	206.68	59.5746	87.8100	354.00		
İzmir	1	19.160	3	178.831	1	315.000	-	-	-	-	-	-		
Kahramanmaraş	1	101.910	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Muğla	1	113.220	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		
Toplam	11	1914.1189	11	382.1281	2	372.000	2	16.3000	206.680	59.5716	87.8100	354.000		

İşletme şekillerini tespit için mülkiyet şubelerinde bulunan ve işletme şekillerini içeren "serideki ormanlık sahanın işletme şekillerine dağılışı icmal tablosu"na yer vermiş olan 79 adet amenajman planı kullanılmıştır.

Yukarıda kaynağı açıklanan bilgilerin ışığında çizelge 10 düzenlenmiştir. Çizelgede yer alan bilgiler toplam 20 680.848 hektar olan tüm devletten başkasına ait ormanların 12 323.56 hektarını (% 60) işletme şekillerine göre sınıflandırmaktadır

Çizelge 10'un incelenmesi ile görüleceği gibi özel ormanlar içerisinde en çok % 44.54 ile bozuk baltalık ormanlar yer almaktadır. Bunu % 27.34 ile normal baltalık ve % 10.38 ile normal koru ormanı izlemektedir.

Özel ormanlar içerisinde genel olarak koru ormanları % 19.22, baltalık ormanları ise % 80.78 oranında yer almaktadır

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait olan ormanlar içerisinde en büyük oran % 69.23 ile bozuk baltalıklara aittir. Bunu % 15.47 ile normal koru ormanları izlemektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanları koru ve baltalık olarak ayırmak gerekirse, % 22.03 koru, % 77.97 baltalık ormanlarından oluştuğu görülebilmektedir.

Bu ormanların ortalama olarak özel ormanlardan daha fazla koru ormanına (% 3) sahip olduğu ortaya çıkmaktadır.

Türkiye'de mevcut devletten başkasına ait ormanların % 19.51'i koru işletme sınıfında bulunmaktadır. Baltalık ormanlarının oranı ise % 80.49'dur. Bu rakamları devlet ormanları ile kıyaslarsak çok farklı bir durum ortaya çıkmaktadır.

Türkiye ormanlarının % 54'ü koru ormanı, % 46'sı baltalık ormandır (ÖZDÖNMEZ, İSTANBULLU, AKESEN, 1989). Koru ormanları lehine olan bu durum devletten başkasına ait ormanlarda baltalık ormanları lehine yer almakta ve baltalık ormanları arasında büyük bir oran farkı oluşmaktadır.

Devletten başkasına ait ormanları oluşturan ağaç türleri bakımından bir sonuca ulaşmak için amenajman planlarından yararlanılmak istenmiştir. Fakat amenajman planlarında ormanı oluşturma ağaç türleri içi ayrı ayrı bulunma oranları yer almadığından her tür için bir miktar elde edilememiştir.

Devletten başkasına ait olup amenajman planları yapılmış orman sahasının % 92.8'ini yayvan yapraklı ve % 7.2'sini de iğne yapraklı ağaç türleri kaplamaktadır (İSTANBULLU, 1978). Baltalık ormanlarının oranı dikkate alındığında bu değerlerin günümüzde de geçerli olduğu düşünülebilir.

Devletten başkasına ait ormanların servetini tayin için amenajman planlarından yararlanılmıştır. Amenajman planları-

Çizelge : 10 DEVLETTEN BAŞKASINA AİT ORMANLARIN İŞLETME ŞEKİLLERİ

MÜLKİYET ŞEKLİ	İŞLETME ŞEKLİ										TOPLAM			
	KORU (Ha)					BALTALIK (Ha)					ÇOKBOZUK	Ha.	%	
	NORMAL	BOZUK	ÇOKBOZUK	NORMAL	BOZUK	NORMAL	BOZUK	ÇOKBOZUK						
Özel Ormanlar	1.147.2235	10.36	839.322	7.6	136.770	1.24	3020.525	27.34	4921.312	44.54	983.698	8.9	11048.851	100
Kamu Kurumuna Ait Ormanlar	197.1385	15.47	25.000	1.96	58.675	4.6	9.500	0.75	882.500	69.23	101.900	7.99	1274.7135	100
TOPLAM	1344.362	10.91	864.322	7.02	195.445	1.59	3030.025	24.59	5803.812	47.10	1085.598	8.81	12.323.56	100

nın incelenmesinden 53v adet amenajman planında koru ormanlarını oluşturan servetin kalite sınıflarına dağılımının belirlendiği görülmüştür.

Buna göre koru ormanlarında 202 032.05 m servet mevcuttur. Bu servetin % 1.74'ü (3507.72 m) 1. kalite sınıfında, % 16.93'ü (34 216.03 m) 2., % 60.06'sı (121343.46 m) 3. ve % 21.27'si (42 964.84 m) 4. kalite sınıfındadır.

Bu değerler devletten başkasına ait servetin % 60'ının 3. kalite sınıfında olduğunu, yani "çok eğri veya çok dallı yahut çok buruk olup kısmen 3. sınıf tomruk ve daha ziyade sanayi odunu verebilecek ağaçlar" dan oluştuğunu göstermektedir (ŞAD, 1988).

Amenajman planı olan devletten başkasına ait ormanlardan baltalık ormanlarında bulunan servet 246 423.4 sterdir (23 adet amenajman planından yararlanılmıştır). 1 ster 0.70 m olarak ele alındığında baltalık ormanlarında servet 172 496.4 m olarak görülebilmektedir.

2.135 Faydalanma

Türkiye'de devletten başkasına ait ormanlardan elde edilen ürünün özellikleri incelendiğinde mülkiyet şekline bağlı olarak gruplaşmaların olduğu görülmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlardan yapılan faydalanma, mevcut amenajman planlarından elde edilen bilgiler ve araştırma alanında yapılan inceleme ve gözlemlerden çıkarılan sonuçlara göre birbirlerinden farklı olarak şöyle gerçekleşmektedir:

Köy ormanlarına ait faydalanmada temel ürünü odun hammaddesi oluşturmaktadır. Araştırma alanı içerisinde kalan Akyazı-Dinsiz Köy Ormanı Kumköprü ve Osmanbey köyleri tarafından yakacak odun eldesi amacı ile amenajman planı olmaksızın işletilmektedir.

Belediyelere ait ormanlarda ise, odun ürünlerinden çok ormanın rekreasyon değeri önplana çıkmaktadır. Araştırma alanı içerisinde kalan belediye ormanlarından sadece Florya Atatürk Ormanı planlı bir şekilde işletilmektedir. İstanbul Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğünden alınan bilgiye göre Florya Atatürk Köşkü rüzgar perdesi olarak tesis edilen edilen orman halen bu işlevinin yanında halka açık piknik yeri olarak kullanılmaktadır (resim 7).

Yine İstanbul Belediyesine ait olan Virankale ve Belşah Ormanları ise herhangi bir kullanımdan uzaktır. Bu ormanların varlığından Park ve Bahçeler Müdürlüğü yetkilileri tez çalışmamız sırasında haberdar olmuşlardır.

Resim 7: Florya Atatürk Ormanı'ndan Bir Görünüş
Florya / İSTANBUL Foto: OK

Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait ormanlardan herhangi bir faydalanma söz konusu değildir. Mevcut orman arazisi üzerinde ekonomik değere sahip varlık bulunmamaktadır. Araştırmamız sırasında burada herhangi bir ormancılık faaliyeti gözlenememiştir (resim B).

Tekel Genel Müdürlüğüne ait bir ormanın varlığı ve özellikle bu ormanın kibrit fabrikası yanında bulunması ilk etapta kibrit yapımında kullanılan hammaddenin karşılanmasını amaçlayan bir faydalanmanın yapıldığını akla getirmektedir. Fakat kibrit fabrikası eski müdürü Rifat Kılıç'ın verdiği bilgilerden kibrit hammaddesinin sadece ormanın düz bölgelerine dikilen kavaklardan sağlanabildiği, ormanın diğer bölümünün yakacak odun üretebildiği ve ağaçlandırılması gerektiği öğrenilmiştir.

Sümerbank'a ait iki ormandan ise amenajman planına göre odun hammaddesi üretildiği anlaşılmaktadır. Sümerbank'ın ekonomik faaliyet alanı ile ilgili olmayan bu üretim sonunda elde edilen ve çoğunlukla ince çaplı materyalden oluşan odun açık artırma ile satılmaktadır.

Seka Genel Müdürlüğüne ait orman da Tekel Genel Müdürlüğüne ait orman gibi ilgili kuruluşun hammadde ihtiyacını karşılamak amacıyla tesis ettiği bir orman değildir. Seka İzmit müessesesi İdari İşler Müdür Yardımcısı Şahin Eroldan aldığımız bilgilere göre bu orman, Seka'nın su ihtiyacını karşılayan su deposunun çevresinin boş olması ve bu boş alanın yeşillendirilmesi amacıyla tesis edilmiştir. Hammadde üretimini amaçlamamaktadır (resim 9).

Resim 8: Vakıflar Genel Müdürlüğüne Ait Ormandan Bir Görünüm Kartal / İSTANBUL. Foto: OK

Resim 9: SEKA Ormanı ve Su Deposu İZMİT. Foto: OK

Devletten başkasına ait ormanlar içerisinde Sosyal Sigortalar Kurumu Süreyyapaşa Göğüs Hastalıkları Merkezi çevresini kaplayan Başibüyük ormanı ayrı bir öneme sahiptir. Bu ormanın asli ürünü oksijen üretimi olarak değerlendirilebilir. Orman, tedavi için uygun ortamın yaratılmasında bir araç

olmaktadır. Yetkililerden aldığımız bilgilerden bu asıl ürün yanında fıstık çamı kozalaklarının satıldığı ve ormanın bakım giderlerinin karşılanmasında önemli bir katkı sağladığı, hiç bir şekilde odun üretiminin sözkonusu olmadığı sadece kuruyan ve devrilen ağaçlardan odun elde edildiği bununda serada kullanıldığı anlaşılmaktadır. Resim 3'te Başibüyük Ormanı ve Sernatoryumu görülmektedir.

Kamu kurumlarına ait ormanlardan üniversite ormanı olarak sadece İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Eğitim ve Araştırma Ormanı bulunmaktadır. İsminden de anlaşılacağı gibi asıl amacını bilimsel araştırmalar oluşturmaktadır.

Özel ormanlardan faydalanma genelde odun ürünü eldesi şeklinde gerçekleşmektedir.

Yapılan araştırmada özellikle İstanbul ili sınırları içerisinde kalan ormanlardan uzun yıllardan beri süren faydalanmaların olduğu görülmüştür. Baltalık işletmesi şeklinde gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda ince çaplı odun ürünü elde edilmektedir. Kazma, kürek, keser sapı, bambu çubuğu, fasulye sırığı gibi ürün çeşitlerine ayrılan odun ürününün geri kalanı yakacağa ayrılmaktadır. Orman sahiplerinden aldığımız bilgilerden mahtalardan gelen ilk filizlerin çiçekçilere satıldığı, ayrıca bambu mobilya yapımında kullanılan materyalin 3 yıllık sürgünlerden oluştuğu, bu kullanıma uygun ürünü elde etmenin amenajman planlarında belirtilen idare süresini beklemeden kesim yapmak ile mümkün olabildiği, bu tür faaliyetlerin de ormanların devamlılığını tehlikeye düşürdüğü öğrenilmiştir.

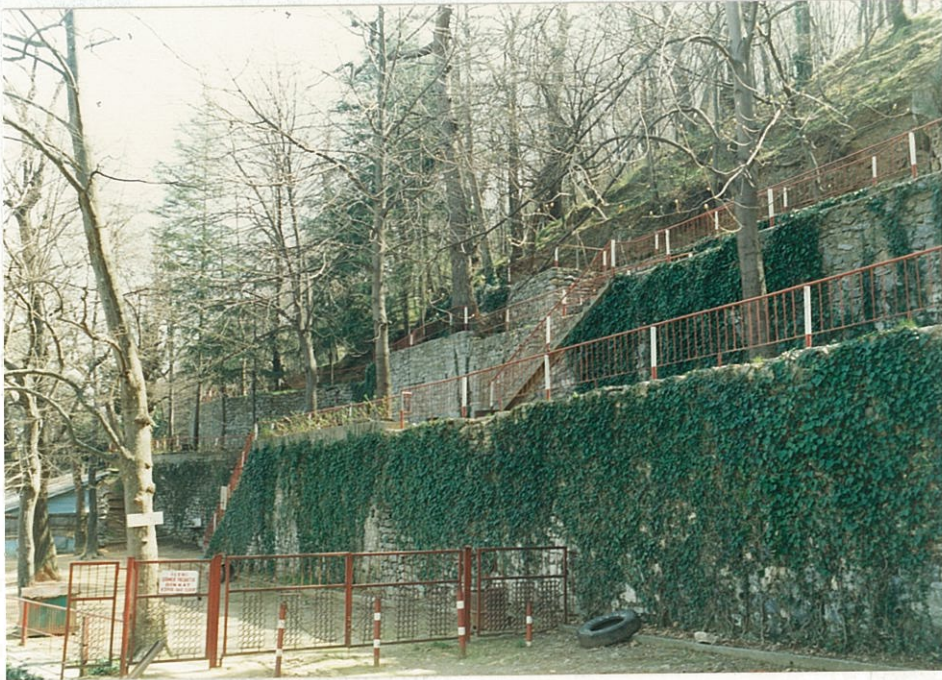
İzmit ve Sakarya illerindeki özel ormanlardan elde edilen odun ürünü İstanbul'dakilerden daha kalın çaplıdır. Bunun sebebi ise bu ormanların çoğunun henüz ilk kesimi görmeleridir. Özellikle İzmit Gölcük'te özelliği yeni tespit edilen ormanların kesimi ile sanayi odunu ve yakacak elde edilmiştir. Yapılan araştırmada sadece Sakarya Cevdetbey Özel Ormanında kalın çaplı tomruklara rastlanabilmiştir. Cevdetbey ormanı da ilk kez kesilmektedir (resim 10).

Amenajman planlarına bakıldığında İzmit ve Sakarya illerindeki özel ormanların da ince çaplı materyal üretimine geçecekleri anlaşılmaktadır.

Özel ormanlarda odun üretiminin yanında, ormanın hidrolojik fonksiyonlarının da dikkate alındığı işletmeler de görülebilmektedir. Örneğin; İstanbul Beykoz'da bulunan Sirmakeş-Müezzinoğlu özel ormanında asıl ürünü odun hammaddesi oluşturmaya rağmen su kaynaklarının çevresinde kesimler yapılmamakta ve böylece memba suyu işletmeciliğine uygun su ürünü elde edilebilmektedir.

Resim 10: Cevdetbey Özel Ormanı ADAPAZARI. Foto: OK

Resim 11: Mema Suyu İşletmesi ve Piknik Yerleri Bulunan Kestanesuyu Özel Ormanı Sarıyer / İSTANBUL. Foto: OK

Özel ormanlarda dikkate alınan üçüncü faydalanma ormanın rekreasyonel fonksiyonlarına yöneliktir. Bazı özel ormanlarda (İzmit-Musakahya, İstanbul-Kestanesuyu vb.) piknik yerleri ya direkt giriş ücreti veya çeşitli ticari mallar satışı ile gelir elde edilmektedir (resim 11).

2.136 Pazarlama

Ormanın rekreasyonel degerini dikkate alan özel ormanlara bir başka örnek Dragos Özel Ormanıdır. Bu ormandan faydalanma, ormanın sahibi olan ve ormanın çevresinde yerleşmiş bulunan Ankara Evleri Yapı Kooperatifi üyelerinin dinlenmelerine imkan sağlamak, çevrelerini estetik bir varlıkla güzelleştirmek şeklinde gerçekleşmektedir. Bazı orman sahipleri Dragos örneğinde olduğu gibi ormanlarına inşaat yaparak ormanın estetik degerini kullanarak ekonomik deger artışları yaratmayı beklediklerini belirtmektedirler (resim 12).

Resim 12: Dragos Özel Ormanından Bir Görünüş

Dragos / İSTANBUL.

Foto: OK

Eraslan (1982)'de ormanların Orman Ürünleri Üretimi, Hidrolojik, Erozyonu Önleme, Klimatik, Toplum Sağlığı, Doğayı Koruma, Estetik, Rekreasyon, Ulusal Savunma ve Bilimsel olmak üzere on adet fonksiyonu olduğunu belirtmektedir.

Günümüzde kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlarda bu fonksiyonlardan; orman ürünleri üretimi, klimatik (Florya rüzgar perdesi), toplum sağlığı (sanatorium), rekreasyon, bilimsel (Üniversite ormanı) fonksiyonların direkt olarak dikkate alındığı görülmektedir. Özel ormanlarda ise orman ürünleri üretimi, hidrolojik ve rekreasyonel fonksiyonlar öncelikli ve direkt etkili olmaktadır.

Araştırma planı içerisindeki kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlarda pazarlama sadece Sümerbank dışı ormanlarda mevcuttur. Sümerbank dışı pazarlama için Satış Servisi, Satış Ofisi, Pazarlama Ofisi ve diğer birimlere göre Ser-

2.136 Pazarlama

Türkiye'de devletten başkasına ait ormanlardan elde edilen ürün ve çeşitleri daha önce açıklanmıştır.

Bu başlık altında pazarlama faaliyetlerinin nasıl gerçekleştiği ve sorunları incelenmeye çalışılmaktadır. Bu amaçla mevcut amenajman planlarından yararlanılmış ve araştırma alanındaki orman sahibi ve yöneticilerinin görüşlerine başvurulmuştur.

Amenajman planlarında pazara uzaklık başlığı altında verilen bilgiler ışığında tüm devletten başkasına ait ormanların pazara uzaklığı Çizelge 11'de belirtildiği gibidir.

Pazara Olan Uzaklık (km)	Adet	%
0 - 4.9 km	21	38.19
5 - 9.9 km	18	32.72
10 - 14.9 km	6	10.91
15 - 19.9 km	4	7.27
20 km ve yukarısı	6	10.91
TOPLAM	55	100

Çizelge 11: Devletten Başkasına Ait Ormanların Pazara Uzaklıklarına Göre Dağılımı

Çizelge 11'in incelenmesinden görüleceği gibi devletten başkasına ait ormanların % 38.19'u pazar imkanı olan yerleşim merkezine 4.9 km. uzaklıktadır. 5 ila 9.9 km. arası uzaklıkta ise % 32.72 oranı görülebilmektedir. Bu rakamlar pazarlama bakımından olumlu sonuçlar doğurmaktadır. Üretim merkezlerinin pazara yakın olması ile nakliyat masrafları azalmakta alıcı ile satıcı daha rahat ilişkiye girebilmektedir. Ayrıca bu yakınlık odun ürünü dışındaki orman ürünlerine olan talebin artmasına da yol açmaktadır.

Odun ürününün pazarlanmasında özel ormanlara ait belirli bir sistem yoktur. Amenajman planlarına göre kesilen ve orman idaresi tarafından tespit edilerek yasal işlemler yerine getirildikten sonra orman sahibi, orman ürününü istediği alıcıya istediği şartlarda satabilmektedir. Orman sahipleri genelde pazar bulabildiklerini belirtmektedirler.

Araştırma alanı içerisindeki kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlarda pazarlama sadece Sümerbank'a ait ormanlarda mevcuttur. Sümerbank Beykoz Tesisleri Ticaret Satış Servisi Satış Şefi Fahrettin Özbaş'tan aldığımız bilgilere göre Se-

yitaga ve Deliosman ormanlarına ait ürünlerin pazarlaması, kesimi amenajman planlarında belirtilen maktaların dikili olarak açık artırma şekli ile gerçekleştirilmektedir. Dikili olarak satışın tercih edilmesine neden olarak kesim için gerekli işçilik ve ekipmandan kaçınma isteği gösterilmektedir. Açık artırmaya katılımın zaman zaman az olması fiyatların beklenen düzeyde olmamasına neden olmaktadır.

2.14 Devletten Başkasına Ait Ormanların Tabi Olduğu Yasal Hükümlerin Uygulamadaki Durumu

23 nolu bölümde devletten başkasına ait ormanlar hakkındaki yasal düzenleme tanıtılmış bulunmaktadır. Bu bölümde yasal düzenlemenin uygulamada nasıl anlaşıldığı ve ne gibi sorunlarla karşı karşıya kalındığı anlatılacaktır.

2.141 Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Ormanların Tabi Olduğu Yasal Hükümlerin Uygulamadaki Durumu

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların nelerden oluştuğunu ve bunlara ait orman yasalarında mevcut olan hükümler daha önceki bölümlerde açıklanmıştı.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlar hakkında ilk madde olan 6831 sayılı yasanın 45. maddesi amme müesseselerine ait ormanların tahdit işinin, yine aynı yasanın 7. maddesine göre oluşturulacak Orman Kadastro Komisyonları tarafından yapılacağını belirtmektedir.

Uygulamaya bakıldığında, orman kadastro komisyonlarının sadece bu tür ormanların tahditini yapmak için ilgili yerlere gitmediği Orman Genel Müdürlüğünün kadastro programını yerine getirirken rastladığı bu tür ormanların kadastroğunu da yaptığı görülmektedir.

Kadastro Mülkiyet Dairesinde devletten başkasına ait ormanların tahdidi yapılmış olanları kapsayan bir istatistik bulunmamasına rağmen, kayıtların incelenmesinden ve arazi çalışmalarından aşağıdaki ormanların orman kadastro sonucu olurlarının sağlandığı anlaşılmaktadır:

Başibüyük Sanatorium Ormanı, Esentepe, Virankale, Belşah, Karabayırtepe, Kabadöşek Belediye Ormanları ve Şapçı Köyü Ormanı.

Bu ormanlardan Başibüyük ormanı için Sanatorium yönetimi uygulamaya itiraz etmiştir.

Uygulamada kadastro çalışmaları sırasında bazı aksaklıklar görülmektedir. Örneğin; İstanbul ili Sarıyer ilçesinde bulunan ve Kadastro Mülkiyet Dairesi kayıtlarında Uskumru Köylülerine ait olarak görünen Uskumru Ormanı hakkında bilgi

almak için ilgili köye gidildiğinde köy muhtarı ile eski ve yeni azaların köye ait bir ormanın varlığından haberdar oldukları öğrenilmiştir. Bunun üzerine ilgili orman işletme şefliğine müracaat edilmiş ve buranın tapu kaydı ile özel mülkiyette olduğu anlaşılmıştır.

Bazı olaylardan da kadastro komisyonları ile orman sahipleri arasında diyalogun kurulamadığı görülmüştür. Yine Sarıyer ilçesinde bulunan ve belediyeye ait olduğu belirtilen Belşah ve Virankale Ormanlarının, belediyenin bu konuya en yakın organı olan Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün bilgisi dışında olduğu anlaşılmıştır. Bu durumun nedeni orman yasalarında kamu kurum ve kuruluşlarının mülkiyetindeki ormanların yönetimine yönelik maddelerin bulunmamasıdır.

6831 sayılı yasanın kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlar hakkındaki 48. maddesi "Amme müesseselerine ait ormanların idaresi ve muhafazası devletin kontrol ve murakabesi altında bu kanun hükümlerine göre sahiplerine aittir." hükmünü getirmektedir. Fakat uygulamada sahibi bulunmasına rağmen ilgilisi bulunmayan bu nitelikli ormanlar bulunmaktadır.

Örneğin; Vakıflar Genel Müdürlüğüne ait ormanlar hakkında bilgi almak için Vakıflar İstanbul Bölge Müdürlüğüne gidildiğinde, konu ile ilgili organ bulunamamıştır. Bölge müdür yardımcılarını Emlak ve Gelirler Müdürlüğünden bilgi alabileceğimizi belirtmelerine rağmen buradan vakıflara ait kaç adet ve ne kadar alana sahip orman bulunduğu öğrenilememiştir. Ayrıca ormanlar ile ilgilenen bir bölümlerinin olduğu, fakat burada çalışan ziraat mühendisinin tayininin çıkması ile bölümün kapandığı, bu yüzden gerekli bilgiye tam olarak sahip olmadıklarını ifade etmişlerdir.

Bu durum diğer kamu kuruluşlarında birbirinden farklıdır. Kamu ormanlarının yöneticileri olarak köy ormanlarında muhtarları, belediye ormanlarında Park ve Bahçeler Müdürlüğünü, Sümerbank'ta Ticaret Satış Servisini, Seka'da Su İşleri Şefliğini görmekteyiz. Tekel ormanına ait yönetici olarak fabrika müdürlüğü gösterilmektedir. Fakat fabrikanın kapanmasından sonraki durum açık değildir. Belediye ormanları dışındaki bu ormanların yöneticileri ormancılık eğitimine sahip değildirler. Bunun yanında güzel örnekler de mevcuttur.

Örneğin; Başibüyük Sanatorium'una ait orman ile görevli bir orman mühendisi hastane kadrosunda bulunmaktadır. 17 yıldır kadrolu bir mühendis tarafından orman yönetilmektedir.

Yasada kamu ormanlarının yöneticilerine yönelik bir maddenin bulunmaması uygulamada özel ormanlara ait olan 53. maddede ile kapatılmaya çalışılmaktadır. Örneğin; Kartal Bölge Şefliğinden 07 a 001/748 sayı ile Vakıflar Bölge Müdürlüğüne yazılan yazıda özel orman statüsüne geçildiği ve amenajman planı ile mesul müdür tayininin zorunlu olduğu bildirilmiştir. Bu yazının bir nedeni de uygulamada özel orman ile kamu

kurum ve kuruluşlarına ait ormanların aynı değerlendirmeye tabi tutulması, orman yasasında ayrı ayrı tanımlanmasına dikkat edilmemesidir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların kadastrosu hakkında açık olmayan bazı noktalara çeşitli eserlerde de rastlanmaktadır. Örneğin; İstanbullu (1978)'de Ulukut'a atfen "oluşum şekilleri belirtilen komisyonlar tarafından hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanların tahdit ve kadastrusunun yapılması halinde, devlet ormanlarının tahdidinde geçerli olan hükümlerin burada da uygulama kabiliyeti olup olmadığının halledilmesi gerektiği, bu meyanda tahdide itiraza yönelik hükümlerle, itiraz etmemekten doğan hak düşmesi ile ilgili hükümlerin bu gibi müesseseler hakkında da uygulanıp uygulanmayacağı üzerinde durulması gerektiği" belirtilmektedir.

6831 sayılı yasanın 46. maddesi kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların işletilmesi ile ilgili olup işletmenin orman sahibi veya devredeceği bir başkası tarafından "orman idaresince parasız olarak hazırlanacak harita ve amenajman planlarına göre" yapılabileceği belirtilmektedir.

Yasadan da görülebileceği gibi kamu kurum ve kuruluşu olarak adlandırabileceğimiz amme müesseselerine ait ormanların harita ve planlarını yapmak orman idaresinin görevidir. Planların yapılmasında süre de ayrıca aynı maddenin ikinci fıkrasında belirtilmiştir.

Yasal yapı böyle olmasına rağmen halen 31 adet olan kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların 14 adetinin hiç amenajman planı yoktur. 9 adetinin ise amenajman planı yapılmış, fakat plan süresi sona ermiştir. Amenajman planı halen geçerli olan 8 adet orman bulunmaktadır. Çizelge 3'ten bu ormanlar öğrenilebilir. Geçerli amenajman planı olmayan kamu ormanlarının sayı olarak oranı % 74'tür.

Amenajman planlarının yapılmamasının çeşitli nedenleri vardır. Kanunun orman sahibinin müracaat tarihini orman idaresine amenajman planlarını yapmaya başlamasına ölçü olarak göstermesi ve orman sahibinin müracaat etme keyfiyeti bu zamanı olumsuz etkilemekte, yasal olarak orman sahibi müracaat etmeden işe başlayamamaktadır. Yasadaki bu boşluğa rağmen planların yapılmamasında günümüzde asıl aksama orman sahibinin müracaat etmemesi değil, orman idaresinin bu planları yapacak imkana sahip olmamasıdır. Nitekim uygulamaya bakıldığında bu planları yaptırmalarını, aksi halde özel ormanlarla ilgili 51. maddenin uygulanacağını belirtmektedir. Halbuki ormanlar özel orman değil, hükmi şahsiyeti haiz ormanlardır.

Bu konuda Akyazı Orman İşletme Müdürlüğü dahilinde kalan Dinsiz Köy Ormanı örnek gösterilebilir. Kumköprü ve Osmanbey köylerine ait olan bu ormanın amenajman planları hakkında 30/10/1986 tarihinde uyarı yazısı yazılarak 51. maddeye göre

amenajman planlarının yaptırılması, aksi halde orman idaresince yapılıp masraflarının 2 yılda ve 4 eşit taksitle kendilerinden alınacağı belirtilmiştir. Bunun üzerine 6/11/1986'da köy muhtarları orman idaresine verdiği cevabi dilekçede amenajman planlarının idare tarafından yapılmasını, bedelini iki eşit taksitle ödeneceği belirtilmiştir. Halen bu ormanın amenajman planı yoktur.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların bütünlüğünü korumaya yönelik olan 47. maddenin de zaman zaman ihlal edildiği görülmektedir. Örneğin; Tekele ait ormanın "... tapu hudutları içinde kalan sahaların bir kısmı 3 ha'dan küçük parçalara bölünerek satılmıştır. Bir mahalle oluşmuştur. Parsellenen ve satılan yerlere, orman işletmesi tarafından hiç bir müdahalede bulunulmamıştır" (KORKMAZ, 1978).

Yasanın kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlar hakkındaki son maddesini oluşturan 49. maddede belirtilen durumlar hakkında uygulamada bir sıkıntı saptanamamıştır.

2.142 Özel Ormanlara Ait Hükümlerin Uygulamadaki Durumu

Özel ormanlar hakkında uygulamada kadastro, amenajman planlarının yaptırılması ve mesul müdür tayini konusunda güçlükler ile karşılaşılmaktadır. Bu yüzden bu konular ayrı başlıklar altında ele alınacaktır.

2.1421 Özel Ormanların Kadastrosu

Özel ormanların kadastrosu da diğer ormanlarda olduğu gibi 6831 sayılı yasanın 7. maddesine göre oluşturulan orman kadastro komisyonları tarafından devlet ormanlarının kadastrosu yapılırken rastlanan özel orman sırasına göre yapılmaktadır.

Kadstro Mülkiyet Dairesinde kadastrosu yapılan özel ormanları gösterir bir istatistik bulunmamaktadır. Bunun için bu konuda bilgi verilememektedir.

Orman kadastro komisyonlarının çalışmalarında en fazla sorun, 3 hektarın altındaki ormanların birleşik olarak 3 hektarı geçmesi halinde nasıl hareket edilmesi gerektiği konusunda çıkmaktadır.

Bazı orman kadastro komisyonları farklı kişilerin mülkiyetinde bulunan, tek başına 3 hektardan küçük olup orman sayılmayan, fakat, birleşik vaziyette farklı geldi kayıtlarına sahip orman ile birleştirildiğinde 3 hektarı geçen yerlerde, ormanı bir bütün olarak değerlendirmiş ve sahipleri adına özel orman olarak belirlemişlerdir.

Bu durum söz konusu parselleri tapulu kesim dışı bira-

karak, sahiplerinin amenajman planı olmadan kesim yapma imkânını yok etmiştir. Bu sebeptendir ki orman sahipleri bu duruma itiraz etmektedirler.

Özel Orman Sorumlu Müdürlerinden Muammer Özgelebi böyle durumlarda komşuların bir araya gelerek ormancılık işletmeleri kurmaları ve yürütmelerinin mümkün olmadığını, ayrıca kişinin kendi mülkü üzerinde alacağı bir kararın diğer komşularında onayına bağlı bırakılmasının haksız kazançlara sebep olduğunu belirtmektedir.

Bu konuda orman idaresi açık bir görüşe sahip değildir. Orneğin; 9 Temmuz 1987 tarihinde KPM-3-5878-139 no ile Orman Genel Müdürlüğü adına genel müdür yardımcısı tarafından Artvin Orman Bölge Müdürlüğüne yazılan cevabi yazıda, "ilgi yazınız eki krokide, mülkiyeti idaremizce kabul edilen her parseldeki ağaçlık olan 3 hektardan küçük ise, her parsel ayrı ayrı tapulu kesim işlemine tabi tutulacaktır. Ancak bu hallerde tapulu taşınmazların bir taşınmazdan ifrazen tapuya bağlanmamış olması gerekmektedir." denilmektedir.

Bu yazıdan da anlaşılabilir gibi bir taşınmazdan ifrazen tapuya bağlanmış 3 hektardan küçük parseller ayrı ayrı tapulu kesime tabi tutulacaktır.

Sorun bir başka Orman Genel Müdürlüğüne ait yazıda farklı değerlendirilmektedir. 20 Ocak 1990 tarih ve KDM-3-05A-02-05-280 nolu Kadaastro Mülkiyet Daire Başkanlığından Adapazarı Orman Bölge Müdürlüğüne Kocaeli Gölcük ilçesi Ulaşlı köyü muhtarı ve arkadaşlarının 12/6/1989 tarihli dilekçesi hakkında yazılan yazıda "Yapılan incelemede anılan köyde sızlanmalara yol açan birbirine bitişik açısız kestane ormanlarında yapılacak uygulamaların nasıl olması gerektiği konusunda tereddütlerin olduğu, 6 nolu Orman Kadaastro Komisyonunun 3 hektardan küçük parselleri de 3 hektardan büyük olacak şekilde gruplandırarak özel orman olarak sınırlandırıldığı anlaşılmaktadır. Mevcut kanun ve mevzuat hükümlerine göre köylülerin istekleri doğrultusunda işlem yapılması, yani her taşınmazın ayrı ayrı düşünülmesi mümkün değildir. Ayrıca bundan böyle birbirine bitişik parsellerdeki ağaçlık alanlar aynı vasıf ve karakterde birbirinin devamı niteliğinde ise ayrı ayrı 3 hektardan büyük olsalar bile birlikte değerlendirilecektir. Buna göre komisyon çalışmalarında ayrı ayrı özel orman statüsüne alınan birbirine bitişik ağaçlık sahaların birlikte değerlendirilerek amenajman planlarının bu görüş doğrultusunda düzenlenmesi gerektiği" belirtilmektedir.

Her iki yazı incelendiğinde bu gibi yerler için farklı yorumların yapıldığı görülebilmektedir.

Bu konuda bir başka iddia da Orman Kadaastro Komisyonlarının 3 hektarın altındaki farklı kişilere ait ormanları birleştirerek özel orman statüsüne sokmaya yetkisi olup olmadığı noktasında toplanmaktadır. Nitekim Kocaeli'de serbest orman

mühendisi olarak faaliyet gösteren Kadir Saka orman kadastro komisyonlarının bu gibi yerleri özel orman statüsüne sokmasının 6831 sayılı yasanın 3. maddesini ihlal anlamı taşıdığını belirtmektedir. 6831 sayılı yasanın 3. maddesi "gerek devletin ve gerek erhasın hususi mülkiyetinde veya hüküm ve tasarrufu altında bulunan yerlerin orman rejimine alınmasına Orman veya Maarif Vekaletleri veya Turizm Umum Müdürlüğünün vekaleti üzerine İcra Vekilleri Heyetince karar verilir." hükmünü getirmektedir.

Kadastrosu yapılan ormanların sınırlarına orman sahipleri Orman Bakanlığınca tespit edilecek işaretleri koymaya mecburdurlar (madde 50).

Uygulamada orman kanununun 9. maddesinde belirtilen sabit taş ve beton kazıkların yanında farklı sınır işaretlerinin de kullanıldığı görülmektedir. Doğal olarak bulunan dere-ler ve yollardan faydalanma tel örgü ve çit ile çevirme, hendek ve dozer ile şerit açma, ahşap kazık çakma en çok görülen sınır işaretleridir. Bunun yanında Gölcük ilçesinde SARKAN adı verilen sınır işaretlerinden söz edilmiştir. Sınırlarda bulunan ağaç gövdelerine konulan bu işaretlerin bir imza gibi her orman sahibinde farklı olduğu ayrıca kesilmesinden çekilen düzgün gövdeli ve yüksek kaliteli ağaçlara da konulduğu orman sahipleri tarafından belirtilmiştir.

Araştırma sırasında temas kurulan orman bölge şeflikleri kayıtlarında 50. maddede yazılı yükümlülükleri yerine getir-medikleri için müdahalede bulunulduğuna dair bir kayıt bulunmamaktadır.

Daha önce belirttiğimiz 6831 sayılı kanunun 101. maddesinin özel ormanların tahdidinin yapılmasını garanti altına aldığı söylenemez. Yasa incelendiğinde orman sahibine yapılan ilk tebligattan sonra geçmesi olası aşamaların hepsi gerçekleşirse tahdidin yapılması için 4 yılın sürekli izlenerek geçmesi gerekmektedir. Sık sık orman bölge şefliğinin değiştiği düşünülürse bu takibin aksamadan sürmesinin güçlüğü anlaşılabilir. Ayrıca ilgili maddede verilen cezalar bugün sınırlamayı yapmaya zorlayacak düzeyde olmayıp çok düşüktür.

Son olarak orman sahibinin her koşulda sınırlamayı yapmaması halinde orman idaresinin masrafları orman sahibinden alınmak üzere bu işlemi yapma yükümlülüğü bulunmamaktadır. 101. maddenin son cümlesinde "... bu muamele orman idaresi tarafından YAPILABİLİR." denilebilmekte, bu da orman idaresi-ne esnek karar verme imkanı tanımaktadır.

2.1422 Özel Ormanların Amenajman Planları

Halen tüm ülke düzeyinde bulunan 145 adet özel ormanın 56 adedinin amenajman planı bulunmamaktadır. 24 adet özel ormanın amenajman planları yaptırılmış, fakat plan süreleri

dolduğundan uygulama değerini yitirmiştir. Amenajman planı olan özel ormanadeti ise 65'tir. Oran olarak ifade etmek gerekirse özel ormanların % 55'inin uygulanabilir amenajman planları bulunmaktadır. Çizelge 4'de özel ormanların hangilerinin amenajman planı olup olmadığı belirtilmektedir.

6831 sayılı yasanın 51. maddesi özel ormanların amenajman planlarının sahipleri tarafından yaptırılıp orman idaresi tarafından onaylanacağı hükmünü getirmektedir. Uygulamaya bakıldığında bu durumun yerine getirilmeye çalışıldığı, fakat, bazı nedenlerden dolayı aksamalar meydana geldiği görülmektedir.

Görüşüne başvurduğumuz orman sahipleri amenajman planlarının yaptırılmasının kendilerini zora soktuğunu, plan yaptıracak uzmanları bulamadıklarını veya planların çok pahalıya yapıldığını, bu sebeple orman idaresinin amenajman planlarını yapmasını, bedellerini ödeyeceklerini belirtmektedirler.

Durum böyle olmasına rağmen halen orman idaresi bu planları yapacak imkana sahip bulunmaktadır. Nitekim 9/2/1988 tarih ve OİP.1 H nolu Orman Genel Müdürlüğünden tüm teşkilata dağıtılan 4199 nolu tamimde "... son yıllarda Amenajman Başmühendisliklerinin yeter sayıda olmayışı ve ülke ormanlarının planlarının yapımında da darboğazlara düşülmesi sebebiyle, hususi ormanların amenajman planları yapılamamaktadır. Bu yüzden, hususi ormanların planları, sahipleri tarafından amenajman konusunda yetişmiş uzman orman mühendislerine yaptırılmaktadır. Fakat onaylanmak üzere genel müdürlüğe gelen planların tetkikinde, mevzuat ve teknik yönden noksanlıklarla karşılaşılmaktadır." denilmekte ve planların nasıl ve kimler tarafından yapılabileceği açıklanmaktadır.

Orman idaresinin içinde bulunduğu bu imkansızlık, 6831 sayılı kanunda orman sahiplerinin amenajman planlarını yaptırması halinde "tayin olunacak süre içinde bu planları yaptırıp tastik ettirmeyenlerin harita ve amenajman planları orman idaresince yapılır ve masrafı iki yılda dört müsavi taksitle kendilerinden alınır." (madde 51), müeyyidesini uygulanamaz bir hüküm haline sokmuştur. Çalışmalarımız sırasında da zaman zaman Orman İşletme Şefliklerinden orman sahibi ve yöneticilerine uyarı niteliğinde yazılar yazıldığı, fakat yine planların yaptırılmadığı görülmüştür.

Amenajman planlarının yapılması olayından sonra uygulaması konusunda da bazı aksaklıklar mevcuttur. 6 nüsha olarak hazırlanan amenajman planlarının yapılması sırasında işletme şeflikleri ile yeterli ilişki kurulmamakta, bu da bazı sorunların daha ilk aşamada önlenmesini engellemektedir.

Orneğin; İzmit Orman İşletme Şefliğinin bilgisi dışında yapıldığı belirtilen Musakahya özel ormanına ait mirasçılar arasında bölünerek ayrı ayrı yaptırılmış 3 adet plan bulunmaktadır. Bu planlar Orman Genel Müdürlüğü tarafından onay-

lanmıştır. Sahipleri tarafından planların uygulanması isten-
diğinde bir ormandan bölündüğü görülerek iptal yönüne gidil-
miştir. Gereksiz kayıplara neden olan bu uygulamanın önlene-
bilmesi için merkez teşkilatından önce taşra teşkilatının yer-
terli incelemeyi yapması gerekmektedir.

Ormanların sürekliliğini koruyarak faydalanmayı düzenle-
yen amenajman planlarının belirttiği iş ve işlemler bazı hal-
lerde yerine getirilmemekte bu da ormanların sürekliliğini
tehlikeye sokmaktadır.

Örneğin; Adapazarı Söğütlü Bölge Şefliği sınırları içeri-
sinde kalan Kantar Özel Ormanı bu durumdadır. Kantar Özel Or-
manı bugüne kadar şu işlemleri görmüştür:

Bu orman ile ilgili ilk yazışma orman sahibi tarafından
tapulu kesim talebi ile başlamıştır. 18/9/1964 tarih ve
01.11.056/407 nolu Söğütlü Orman Bölge Şefliği talebe ormanı-
nın 3 hektardan büyük olduğunu, bunun için tapulu kesim veri-
lemeyeceğini bildirmiştir. 16/5/1967'de 1394/1964 sayılı Or-
man Bölge Müdürlüğünden Orman Bölge Şefliğine yazılan yazıda
Kantar Ormanının özellik oluru bildirilmiş ve 53. maddeye gö-
re mesul müdür tayin ettirilmesi gerektiği konusunda uyarı
yapılmıştır. 11/9/1970'de orman sahibi yine kesim izni iste-
miştir. 6/2/1972 de orman sahibininin 1971-72 yılları için ame-
najman planı yaptırdığı ve plana göre kesim yapılması gerek-
tiği belirtilerek kesim izni talebi tekrarlanmıştır.
14/3/1972'de 04.11.056/68 nolu orman bölge şefliğinden yazı-
lan yazı ile orman sahibi kesim sırasında dikkat edilecek ko-
nular hakkında uyarılmıştır. Bundan sonra planda belirtilen
bölümler traşlama kesilmiş, fakat yine planda belirtilmesine
rağmen ağaçlandırma yapılmamıştır. Bunun üzerine 25/1/1979
tarihli ve 01.KD.14-7/329 nolu Adapazarı Orman İşletme Müdür-
lüğünün emirleri ile Ali Gürbüz Kömbe, Levent Demircioğlu ve
Hüseyin Kayıkçı tarafından plan ve arazi incelemesi yapılarak
bir tutanak hazırlanmıştır. Bu tutanakta "plan gereğince 1a,
2a koru ormanlarının 1972 yılında tamamen traşlama kesim ya-
pıldığı, ancak planda şart koşulan ve kesimi müteakkip yapıl-
ması gereken ağaçlandırma işlemlerinin hiç yapılmadığı ve bu
nedenle kesim sahasında mevcut meşe köklerinden yeniden sür-
günler teşekkül edip 7-8 yaşlı meşe baltalık ormanının teşek-
kül ettiği, yine bu arada 5 dönüm kadar sahanın tarla olarak
kullanıldığının tespit edildiği" belirtilmektedir.

19/3/1979'da işletme müdürlüğü 6831 sayılı yasanın 102.
maddesinin uygulanması gerektiğini bölge müdürlüğüne bildir-
miştir.

6831 sayılı yasanın 102. maddesi "51. madde gereğince
tanzim, kabul ve tasdik olunan orman amenajman planlarında
ormanın imarı, geliştirilmesi, ağaçlandırma yapılması, hasta-
lık ve haşerelerle mücadele edilmesi gibi yapılması lüzum
gösterilen işleri plan dairesinde ve verilen müddet içerisinde
yapmayan ve gerekli tedbirleri almayan orman sahipleri on-

beşbin liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezası ile cezalandırılır."

Bu cezanın infazından sonra, orman sahipleri kendilerine verilecek mühlet içinde bu işleri yapmazlar veya lüzumlu tedbirleri almazlarsa bunlar orman idaresi tarafından yapılır ve masrafları tahamen kendilerinden alınır." hükmünü getirmektedir. Bu hüküm 2896 sayılı yasa ile değişik son halidir.

7/5/1979'da Orman Bölge Şefliği tarafından 102. maddeye göre suç tutanağı tanzim edilmiştir.

Adapazarı 1. Sulh Ceza Mahkemesinin 18/7/1979 tarih ve 1979/469 nolu kararı ile sanığa 30.00 TL. hafif para cezası ile tecruiyesine, 20 TL. PTT masrafının tahsiline hükmedilmiştir. Bu ceza 6831 sayılı yasanın 102. maddesinin 23/9/1983 tarih ve 2896 sayılı yasa ile değişmeden önceki haline göre en az şeklidir.

Bu konuda en son yazışma 27/5/1986'da 1292 no ile 2. Bölge Tapu Sicil Müdürlüğünden Orman İşletme Müdürlüğüne yazılan ve ilgili yerin satışında orman idaresince bir sakınca olup olmadığı hakkındadır.

İlgili bölge şeflerinden aldığımız bilgilere göre orman idaresi 102. maddenin son fıkrasına göre herhangi bir işlem yapmamış, orman sahibi tarafından da kendi haline bırakılmıştır.

Yukardaki olaydan da görülebildiği gibi amenajman planlarının yapılması sadece yetmemekte, bazı hallerde mevcut olmasına rağmen ormanın vasıfları ve sürekliliği sağlanamamaktadır. Bunun sağlanabilmesi için orman mevzuatının uygunluğu yanında, mevzuatın orman idaresine verdiği müdahale imkanlarının kullanılabilmesi için gerekli ekipman orman idaresine verilmelidir.

2.1423 Özel Ormanların Sorumlu Müdürleri

Özel orman sahiplerinin birden fazla bulunması halinde yasa önünde muhatap olacak sorumlu birinin bulunmasını sağlamak amacı ile 6831 sayılı yasanın 53. maddesinde bir mesul müdür yükümlülüğüne yer verilmiştir.

Halen tüm ülkede bulunan 145 adet özel ormanın Kadastro Mülkiyet Dairesi kayıtlarına göre 130 adetinin sorumlu müdürü bulunmaktadır. Fakat uygulamada rakamsal olarak iyiye yorumlanabilecek bu durum, düzenli bir diyaloga imkan vermemekte, hatta bazı hallerde orman idaresi muhatap bulmakta güçlük çekmektedir. Ürnegin; 4783 sayılı orman yasası ile devletleştirilip daha sonra Danıştay 8. Dairesinin 65/1623, 65/2219 esas no ve 19/9/1966 tarih 966/2474 karar no ile sahiplerine teslim ettiği Adapazarı Orman İşletme Müdürlüğü sınırları

içinde kalan Kulaksız Çiftliği'nin saha teslimi sebebiyle mahkemeye intikal eden problemin çözümlü için yapılan çalışmalarında, 6/5/1972'de 2/5/1972 tarihli görev ile Koravaz başkanlığında bir komisyon yaptığı inceleme sırasında 5 nolu amenaajman heyetinden alınan 12/11/1971 tarih ve 180/2 sayılı yazıdan, orman sahipleri arasında, civar köylerle orman sahipleri arasında ve tarlaya çevrilen yerler sebebiyle orman idaresi ile orman sahipleri arasında anlaşmazlık olduğu ve muhtap bulunamadığı belirtilmektedir. Oysa 15/4/1967'de orman idaresi ile yasal mesul müdür arasında yazışmalar başlamıştır.

15/4/1967'de başlayıp aralıklarla devam eden yazışmalar mesul müdürün belirtilen (50 ve 51. maddelerde) yükümlülükleri yerine getirmesini sağlayamamıştır. 11/7/1974'te bölge şefliğinden işletme müdürlüğüne yazılan yazıda 51. maddenin gereğini yerine getirmek için izin istenmiş fakat, işletme müdürlüğü mesul müdüre iadeli taahhütlü FTT kullanılarak tekrar yükümlülüklerinin hatırlatılmasını istemiştir. Bu işlem yerine getirilmiş yine olumlu sonuç alınamamıştır. Bunun üzerine 29/11/1976'da mesul müdüre sorumluluklarını bildiren bir yazı yazılmış ve yazı imza karşılığı verilmiştir. Hatta Kulaksız Çiftliği'nin amenaajman planı bulunmamakta, ayrıca, 1985'te buranın kısmen orman, kısmen değildir şeklinde bir raporu bulunmaktadır.

Yukarıdaki olayda da görüldüğü gibi bazı mesul müdürler formalite gereği orman idaresine karşı sorumlu gösterilmektedir. Yasada kimlerin mesul müdür olabileceği ve ne gibi görevleri yerine getireceği, görevlerini yerine getirmediği durumlarda nasıl hareket edileceği açık değildir.

Araştırmamız sırasında mesul müdürlerin orman sahiplerinden biri veya dışardan kişiler olduğu, dışardan seçilen kişilerin de çok farklı mesleklerden olduğu görülmüştür. Örneğin; sorumlu müdürler arasında üniversite mezunu avukat, mühendis ve doktorların yanında harp okulu ve astsubay okulu mezunu emekliler, öğretmenler, lise ve ilköğretim mezunu serbest çalışan kişiler mevcuttur. Bunlar arasında izmit işletme Müdürlüğü Gölcük Bölge Şefliği sınırlarındaki sorumlu müdürler ayrı bir yere sahiptir. Bu bölgedeki sorumlu müdürlerin hemen tamamı sorumlu oldukları ormanın taşıdığı orman ürününü satın alan ve kesim için gerekli yasal işlemleri yürüten kişilerdir. Yasaya aykırı olmasına rağmen amaca uygunluğu düşünülebilir.

Buraya kadar açıklananlar yasa karşısında sorumlu bir müdürün olmamasının ve görevini yapmamasının çıkardığı güçlükleri oluşturmaktadır. Bir de orman idaresine hiç bir kimşenin sorumlu gösterilmemesinden doğan sorunlar mevcuttur.

Bu durumda orman idaresi 53. maddeye dayanarak ilgili yerin sulh hukuk mahkemesinden sorumlu müdür seçmesini istemektedir. Örneğin; izmit işletme Müdürlüğü sınırları içeri-

sindeki Gendag (Gürcü Dağı) Özel Ormanının mesul müdürü 1985 te 415 sayılı 2. Sulh Hukuk Mahkemesi kararı ile seçilmiştir. Gendag Özel Ormanı 10 hisselidir.

Mahkeme kararıyla mesul müdür seçildiği gibi mahkemeye intikal etmesine rağmen mesul müdür seçimine karar verilememiş davalar da mevcuttur. Adapazarı Orman İşletme Müdürlüğü avukatlarından aldığımız bilgilere göre mahkemenin mesul müdür olarak seçtiği kişilerin emekleri karşılığı alması gereken ücretin kimin tarafından verileceği, neye göre saptanacağı gibi hususlar ortaya çıktığında karar alınamamaktadır.

Yasal düzenleme bu gibi hallerde nasıl hareket edilmesi gerektiğini belirtmemektedir. Günümüzde özel ormanların çoğunun hisseli ve gelecekte de 52. maddenin bölünmeyi engelleyici hükmü dikkate alındığında hisseli orman sayısının artacağı düşünülmüşse, yasal düzenlemedeki bu açıklığın doğuracağı olumsuzluklar kaçınılmazdır.

2.1424 Özel Ormanların Bütünlüğü ve Özel Ormanlarda İnşaat

Yukarıda üç başlık altında ayrı ayrı incelenmiş olan konular dışında uygulamada sıkça rastlanan bir nokta da 6831 sayılı yasanın 52. maddesidir.

52. maddenin ilk fıkrasında ekim ve dikim suretiyle meydana getirilen özel ormanlar dışındaki özel ormanların 500 hektardan küçük parçalar oluşturacak şekilde parçalanıp temlik ve mirasçılara ifrazen paylaşılması yasaklanmıştır.

Daha önce belirtildiği gibi Dragos Özel Ormanı dışında dikim ile oluşturulmuş özel orman bulunmamaktadır. Ayrıca 52. maddeye aykırı sayılmayacak bir uygulamanın yapılabilmesinin ancak 500 hektarın üstündeki ormanlarda mümkün olabileceği düşünülmüşse Çizelge 7'den bunların sadece 7 adet olduğu görülebilecektir. Bu yüzden 52. maddenin ilk fıkrasının özel ormanların tamamında uygulanmadığı hallerde sıkıntı doğuracağı ortaya çıkmaktadır. Uygulamaya bakıldığında 52. maddenin ilk fıkrasına uymayan olaylar karşılaşılmaktadır.

Örneğin; halen davalı olduğu için özel orman listesinde bulunmayan Adapazarı İşletme Müdürlüğü dahilindeki Gölbaşı özel ormanı, tapuda mirasçılar arasında bölünemez şerhi olmasına rağmen mirasçılar arasında bölünmüş ve satışlar yapılmıştır. Orman idaresi Adapazarı 1. Asliye Hukuk Mahkemesinde dava açmış ve dava 4/7/1984 günkü duruşmada 1984/38E no ile kabul edilmiş, aynı günkü duruşmada esbabı mucibeleri karar bilahare yazılmak üzere davalılar adına kayıtlı tapu iptal edilerek ifrazdan önceki 3940 parsel sayılı eski kayıtlar birleştirilmek suretiyle tapuya tesciline karar verilmiştir.

Bu gibi durumların önlenmesinde orman idaresi ile tapu

idaresinin uyumlu çalışması büyük öneme sahiptir. Ayrıca 52. maddenin son fıkrası orman idaresini özel ormanları tapu idaresine bildirmekle görevlendirmektedir.

Orman idaresince tutulmakta olan özel orman dosyaları incelendiğinde bu görevin bazı yerine getirildiği, bazı bölgelerde de yerine getirilmediği görülmektedir. Nitekim 5/1/1979 tarih 02 kd 51-1/67 nolu Adapazarı Orman Bölge Müdürlüğünden yazılan bir yazıda "Özel ormanlarla ilgili bazı şikayet ve ihbarların tetkiki esnasında, bu ormanların tapu kayıtlarına gerekli şerh verilmediğinden sahipleri tarafından yasal önlemlere uyulmadığı, arsaya dönüştürülerek parçalandığı ve şahıslara satışının yapıldığı ortaya çıkmaktadır. Bu durumun ıslahı ekseriyet çok güç olmakta ve zaman zaman idaremizi müşkül duruma düşürmektedir." denilerek, bu ormanların orman idaresince mahalli tapu idaresine bildirilmesinin yapılması zorunlu bir görev olduğu belirtilmiş ve gereğinin yapılması istenmiştir. Bu yazıdan 4 ay sonra yine aynı bölge müdürlüğünden 02 KD 51-1/633 no ile bir yazı daha yazılarak verilen görevin yapılmadığını, bölgede bulunan ve isimleri verilen özel ormanların tapuya kayıtları yapılmışsa kayıt tarih ve numaraları istenmiştir. Halen bu ormanların tamamının tapuya kayıtlı olup olmadığı öğrenilememiştir.

Örnek olarak verdiğimiz bu olaylar dışında bazı olaylar vardır ki yasa ile tamamen çelişmektedir. Örneğin; amenajman planları hakkında bilgi verilirken değinilmiş bulunan Musakahya Özel ormanı sahipleri tarafından farklı amenajman planları ile işletmek istenmekle yetinilmemiştir. 22/12/1988'de İzmit Orman İşletme Şefi tarafından İzmit Orman İşletme Müdürlüğünün 20/12/1988 gün ve 05.PP.01P.1-2/12593 sayılı, Adapazarı Orman Bölge Müdürlüğünün 19/12/1988 gün ve 02.PP.1P.1-2/36 sayılı emirleri ile Nizamettin Kemiş, Sabahattin Yılmaz, Mümin Yılmaz özel ormanlarının münferit olarak yapılan amenajman planlarının incelenmesi konusunda hazırlanan raporda "Sadun Atıg (Musakahya) özel ormanı idaremizin bilgisi dışında Kocaeli 2. Sulh Hukuk Mahkemesi tarafından 6831 sayılı yasanın 52. maddesine aykırı olarak mirasçılarının aralarında taksim edilerek tapuya tescil edilmiştir. Bu durum ilgili mahkeme nezdinde işletmemiz avukatı tarafından düzeltilmesi cihetine gidilmelidir." denilmektedir. Bu olaydan da görüldüğü gibi mahkemenin aldığı karar yasa ile uyumsuzdur.

Yukarıdaki olaylar dışında resmi kayıtlarla belirleyemediğimiz, fakat, arazi çalışmalarımız sırasında görüştüğümüz gerek orman idaresi çalışanlarının, gerekse civar halkın verdiği bilgilerden bir takım özel ormanlarda parselleme çalışmalarının yaptırıldığı öğrenilmiştir. Özel ormanların çoğunun yerleşim yerlerine yakın olması ve özellikle İstanbul ve Kocaeli illerindeki iskan sorunları dikkate alındığında bu gibi uygulamaların, ormanların korunmasında büyük sorunlar çıkartmakta olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

52. maddenin 2. fıkrası da daha önce açıklanmış olan ko-

nularla yakın ilişkilidir. Özel ormanlarda yerleşmenin hangi şartlar altında yapılabileceğini açıklayan bu madde, çok iyi denetlenmelidir.

Ülkemizin içinde bulunduğu konut sorunu, yeni yerleşim birimlerinin inşasını gerekli kılmıştır. Yerleşim alanına olan talebin artması ile bu gibi yerlerin değeri artmış ve bugün arazi değeri, orman ürününün değerini aşmıştır. Ayrıca orman ürününün alınabilmesi için gerekli zaman, bu yerleri arsa olarak görmeyi daha çıkarılı hale getirmiştir. Görüşüne başvurduğumuz bazı özel orman sahipleri de ormanı, ormancılık yapmak için satın almadıklarını bildirmişlerdir. Özel kişiler dışında bazı kamu kurum ve kuruluşları dahi mülkiyetlerindeki ormanı arsa olarak görmektedirler (örneğin; Vakıflar Genel Müdürlüğü, bakınız resim 9).

Yerleşim alanına olan talebin artması yanında özel ormanların genelde sahip oldukları manzara ve ormanın peyzajının etkisinde orman alanlarına inşaat yapmaya duyulan istegi artırmaktadır. Örneğin; İstanbul'da bulunan özel ormanlar bu istekle sıkça karşılaşmaktadırlar.

52. maddenin 2. fıkrası bu ormanlara yapılan inşaatlara yönelik esaslar getirmektedir. 22 Mayıs 1987 tarihli ve 3373 sayılı yasa getirilen bu esasların uygulamaya geçmesinden bu yana, kadastro mülkiyet dairesi kayıtlarına göre Bilezikçi Çiftliği, Kasap Çayırı, Köşkdere Bayraktar ve Dedeoğlu Özel ormanlarında yapılaşma bulunmaktadır. Saipnella Özel Ormanı için de izin talep edilmiştir. Bu ormanların tamamı İstanbul ili sınırları içindedir. Çekinilen nokta, inşaat alanlarının oranının yatay alanın % 6'sı ile sınırlı kalmamasıdır. Yukarıda adı verilen ormanların tamamı ticari kuruluşları mülkiyetindedir.

Artan çevre sorunları insanları bir taraftan doğayı korumaya yönelik önlemler almaya iterken, bir taraftan da kalan son doğa parçalarından birine veya doğanın kucagında bir mekana sahip olma istegine sebep olmaktadır. Bu durum özel ormanlar içinde % 6 inşaat izni ile yapılacak binaların pazarlanmasında büyük avantajlar sağlamaktadır. Çevre sorunlarının giderek artmakta olduğu düşünülürse ileride özel ormanların bu yönlerinin ormanın diğer fonksiyonlarının önüne geçeceği düşünülebilir. Nitekim bazı gazete ilanlarında % 94'ü yeşil alanlı, meyve ağaçları ve kaynak suları ile başlıbaşına bir beldede bahçeli ev veya daire satışları yer almaya başlamıştır (17/02/1990 Milliyet).

2.1425 Özel Ormanlara Ait Diğer Hükümlerin İncelenmesi

Daha önce açıklanan konuların ardından 6831 sayılı yasanın 54. maddesi gelmektedir. Özel ormanlarda yapılacak işlerde orman idaresine ait memurların çalışması halinde nasıl hareket edileceğini esasa bağlayan bu maddenin uygulanması

hakkında olumsuzluklarla karşılaşılmakta, fakat, bazı bölgelerde denetim için istenen memurların her zaman bulunamadığı için işlerin aksadığı belirtilmektedir. Vatandaşlar bu konuda orman idaresinin iyi niyetine inandıklarını, fakat, mevcut memur sayısının az olduğunu söylemektedirler.

Orman yasasının 55. maddesi özel ormanın idare ve muhafazasını devletin kontrolü altında sahiplerine bırakmıştır. Uygulamada da bu ormanların korunması sahipleri tarafından yapılmaktadır. Araştırmamız sırasında orman sahiplerinin ormanlarını korumak için sahip oldukları imkanların birbirinden farklı birbirinden farklı olduğu görülmüştür. Orman idaresinin bu ormanlar karşısındaki tutumunun da farklı farklı olduğu görülmektedir. Bazı bölgelerde 55. maddeye istinaden koruma tamamen orman sahibine bırakılmış ve orman sahibi sorumlu tutulmuştur. Bazı bölgelerde ise orman sahibi yardım talep ettiği zamanlarda, yardım eli uzatılmakla yetinilmiştir. Bu durum bazı orman sahipleri tarafından şikayet konusu yapılmaktadır.

Orman yasası bu konuda tam açık değildir. 6831 sayılı yasanın 5. fasılı müşterek hükümlerden oluşmaktadır. Bundan önceki fasıllar, "Ormanların tarifi, taksimi, idare ve muhakabesi", "devlet ormanları", "hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlar" ve "hususî ormanlar"dan oluştuğuna göre 5. fasıldan sonraki maddeler, 5. fasıldan önce belirtilenler için ortak hükümlerden oluşmaktadır. Fakat 5. fasılın IV. bölümü olan suçların takibi başlığının ilk maddesinde (madde 79) "sahipleri tarafından tohum ve fidandan yetiştirilen hususî ormanlar", sanki 4. maddede belirtilen orman çeşitlerinden ayrı bir orman çeşiti gibi ele alınmıştır. Bu ayırım, 52. ve 56. maddelerde de mevcuttur.

79. madde "orman memurları, orman suçlarına ilişkin delilleri bir zabıt ile tespit ve nakil vasıtaları ile suç aletleri ve suç mahsulü malları zapt ve icabında suç işleyenleri yakalamak selahiyetine haizdir." hükmü ile orman memurlarına birtakım yetkiler vermektedir. Madde buraya kadarki bölümü ile 6831 sayılı yasada yer aldığı bölümden dolayı, orman memurlarının belirtilen yetkilerini; devlet ormanlarında, kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlarda ve özel ormanlarda kullanabilir şeklinde yorumlanabilir. Fakat maddenin son cümlesi "Sahipleri tarafından tohum ve fidandan yetiştirilen hususî ormanlarda da bu madde hükümleri uygulanabilir." hükmünü getirmektedir. Bu cümle ile daha önce tanımlanan orman memurlarının yetkilerini kullanma alanları genişletilmektedir. Bu durumda;

- Orman memurlarının yetkileri son cümleden önce sadece devlet ormanlarında geçerlidir. Bu yetki son cümleinin eklenmesi ile tohum ve fidandan yetiştirilen özel orman alanlarını da kapsayacak şekilde genişletilmiştir,

- 79. madde müşterek hükümlerden olduğundan bu maddede

belirtilen yetkiler 4. maddede belirtilen tüm ormanlarda geçerlidir.

farklı düşünceleri oluşmaktadır.

Birinci düşüncenin doğru olduğu düşünülür ise 79. maddenin müşterek hükümler arasında niçin yer aldığı ve orman memurlarının devlet ormanları ve fidan ve tohumdan yetişmiş ormanlar dışında belirtilen yetkilere sahip olup olmadıkları, ikinci düşünce doğru ise niçin son cümlenin eklendiği, son cümlenin eklenmemesi halinde orman memurlarının özel ormanlarda belirtilen yetkilerini kullanırken, tohum ve fidandan yetişen özel ormanlarda bu yetkilere sahip olamayacakları mı düşünülmüştür?

1982 anayasasının 35. maddesi "Herkes, mülkiyet ve miras hakkına sahiptir. Bu haklar, ancak kamu yararı amacıyla, kanunla sınırlanabilir. Mülkiyet hakkının kullanılması toplum yararına aykırı olamaz." denmektedir. Bu madde ile uyumlu olarak özel orman sahiplerinin mülkiyet hakkı kısıtlanmaktadır. Kamu yararına yapılan bu işlem tek taraflı kalmamalıdır. Kamuyu temsilen orman idaresi tarafından orman sahiplerinin faaliyetleri denetlenmekte ve orman sahiplerinden bazı hallerde kanuna uygun olarak fedakarlık sayılabilecek davranışlarda bulunmaları istenmektedir. Buna karşılık orman sahiplerine orman ile ilgili bazı konularda, özellikle orman korumasında yardımcı olunmaktadır. Yukarıda belirttiğimiz yasal açıklıklar buna göre yorumlanmalı, orman sahipleri korumada yalnız bırakılmamalıdır.

6831 sayılı yasanın özel ormanlar hakkındaki son maddesinde (56. madde), devlet ormanları hakkında olup özel ormanlarda da geçerli olan maddeleri saymaktadır. Bu maddeler daha önce belirtilmiştir.

Uygulamada bu konuda pek fazla sorun oluşmamakla beraber bazı yasaklara özellikle orman sahiplerinin uymadığı veya göz yumduğu görülmektedir.

Örneğin; 19. maddenin ormanlarda her cins hayvanın otlatılmasını yasaklamasına rağmen bazı orman sahiplerinin, sahibi buldukları ormanlarda kendi hayvanlarını otlattıkları görülmektedir. Bu durum bazen art niyetli yaklaşımlarla yapılmaktadır. Görüştüğümüz bazı özel orman sahiplerinden aldığımız bilgilere göre, ormanın orman rejimi dışına çıkmasını isteyen orman sahiplerinin, özellikle kendilerinin veya bir başkasının hayvanlarını ormanda otlatmasına göz yumdukları ve hatta teşvik ettikleri, otlatma ile yeni sürgünlerin gelmesi engellenerek belli bir süre sonunda ormanın vasıflarının kaybettirilmesine çalışarak, ilk orman kadastrosunda buraların orman orman niteliklerini kaybettikleri için orman dışına çıkarılmasını sağlamaya çalıştıkları öğrenilmiştir.

2.15 Devletten Başkasına Ait Ormanların Sahibi ve Yöneticilerinin Uygulama Hakkındaki Görüşleri

Türkiye'de devletin dışında yapılan ormancılık faaliyetlerinin nasıl gerçekleştiği ve bu konu ile ilgili kişilerin uygulama hakkındaki görüşlerini öğrenebilmek için Sakarya, İzmit ve İstanbul illerinde orman sahibi ve yöneticilerinden ulaşılabilenler ile görüşme ve anket yapılmıştır. Bu görüşmelerden aşağıdaki bilgiler elde edilmiştir.

2.151 Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Ormanların Yöneticilerinin Uygulama Hakkındaki Görüşleri

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların yöneticilerinin görüşlerini alabilmek için önce Kadastro Mülkiyet Dairesinden bu nitelikteki ormanlara sahip olan kamu kurum ve kuruluşlar öğrenilmiştir. Daha sonra araştırma alanı içerisinde kalan ormanların yöneticilerine ulaşılmaya çalışılmıştır.

Bu noktada her bir kurumun farklı organizasyona sahip olması ve ormanlarla ilgili bölümün farklı farklı konumlanması güçlükler çıkarmıştır. Bu ormanların ilgili örgüt yapısı içindeki yeri daha önce kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlara yönelik hükümlerin uygulaması konusunda açıklanmıştır.

İlgili bölümün bulunmasındaki güçlüklerin yanında orman ile ilgili olduğu belirtilen yöneticilerin aslında bu konuya çok uzak kaldıkları görülmüştür. Örneğin; Seka İzmit Müessesesi İdari İşler Müdür Yardımcısının bu konu ile ilgilendiği ormanda bulunan görevlilerden öğrenilmiş, fakat, yöneticinin "Biz burayı orman olarak görmüyoruz, orası deponun bahçesidir." sözleri ile karşılaşılarak, ormancılık ile uzaktan yakından ilgisi olmayan bu düşünce karşısında, ormancılık ile ilgili yapıcı görüş bekler durumda kalmıştır.

Bunun yanında ormanın varlığından haberdar olmayan, haberdar oldukları ormanı da bir orman olarak değil, park olarak gören idareler ile sadece orman idaresinin verdiği bilgi ve görevleri yerine getirmeye çalışan muhtarlardan bilgi toplanmaya çalışılmıştır. Bazı durumlarda da yöneticisi olduğu kurumun ormanı ile yıllarca ilgilenmesine rağmen görev yeri değiştiğinden oradan uzaklaşan yöneticilere ulaşmak sorun olmuştur.

Bütün bu olumsuz etkilere rağmen 10 adet kamu kurum ve kuruluşuna ait ormanın yöneticileri ile temasa geçilmiştir. Bu ormanlar tüm kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların % 32,25'ini, araştırma içerisinde kalanların % 90,90'ını oluşturmaktadır.

Bu görüşmeler sonunda aşağıdaki bilgiler elde edilmiştir

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlardan Florya Atatürk Ormanı, Seka (Akgürgegen Tepesi) ormanı ve Başibüyük Sanatorium'u ormanı dışındaki ormanlar insan emeği dışında doğal olarak oluşmuştur. Ağaçlandırma ile tesis edilen ormanlardan daha önce söz edilmiştir.

Orman yöneticilerine sorumlu oldukları yasal düzenlemenin yeterli olup olmadığı, eksik veya değişmesi gerekli yanlarının olup olmadığı sorulduğunda, yanıtların verilmesinde güçlük çekildiği gözlenmiştir. Bir orman yöneticisi yasal düzenlemenin ormanın ekolojik faydaları dikkate alınarak tüm toplumun sahip çıkmasını özendirici şekilde düzenlenmesi gerektiğini belirtmiş, bir orman yöneticisi de yasal düzenlemenin yeterli olduğunu belirtmiştir. Diğer orman yöneticileri ya yanıt vermemiş yada bilgilerinin yeterli olmadığını belirtmişlerdir.

Orman yöneticileri en çok amenajman planlarının yapılması ve uygulanması, orman koruma, orman işletmesi ve yönetim konularında bilgi gereksinimi duyduklarını belirtmektedirler. Bu gereksinimin orman idaresi tarafından karşılanabileceğini söyleyen orman yöneticilerinin sayısı 3'tür. Bu soruya iki orman yöneticisi yanıt vermemiş, belediyeler ise orman idaresi ile ilişkileri olmadığını söylemişlerdir. Orman idaresinin gerekli yardımı yapabildiğini belirten yöneticiler ise iki adettir.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların amenajman planları daha önce açıklanmıştır. Orman yöneticileri de bu konuda çok fazla sıkıntıya düştüklerini, orman idaresinin bu planları yapmadığını, kendilerinin bu planları çok pahalıya yaptırabildiklerini belirtmektedirler.

Araştırma alanı içerisindeki kamu kuruluşlarına ait ormanların kadastrosu konusunda yöneticilere; ormanlarının bulunduğu bölgede orman kadastrusunun yapılıp yapılmadığı sorulmuş, 8 orman sahibi evet, 2 orman sahibi bilgim yok yanıtını vermiştir. Bu ormanların sınırları beton taş, tel örgü, duva ve doğal sınırlar ile çevrilmiş olup, 3 adet ormanın sınırları hiç çevrilmemiştir. Bunun sebebi yöneticilerin bu ormanları bilmemeleridir.

Kamu ormanlarının yöneticilerinin orman idaresi ile olan ilişkilerinde en çok amenajman planları, koruma ve kesim işleri yer almaktadır. 4 adet ormanın yöneticileri orman idaresi ile ilişkilerinin olmadığını belirtmektedirler.

Orman yöneticileri orman idaresinden amenajman planlarının yapılması, ağaçlandırma imkanlarının yeterli olmadığı noktalarda yardım edilmesini ve orman korumasında destek beklemektedirler. Ayrıca orman idaresinin korumada yeterli desteği göstermediğini, bu konuda daha takipçi ve ilgili çevreyi eğitici olması gerektiği görüşleri bulunmaktadır.

Kamu ormanlarının yöneticilerinin orman idaresi ile olan ilişkilerinde en çok amanjman planları, kopma ve kesim işleri yer almaktadır. Dört ormanın yöneticileri orman idaresi ile ilişkilerinin olmadığını belirtmektedir.

Orman yöneticileri orman idaresinden Amanjman planlarının yapılması, Ağaçlandırma imkanlarının yeterli olmadığı noktalarda yardım edilmesini ve orman korumasında destek beklemektedir. Ayrıca orman idaresinin korumada yeterli desteği göstermediğini, bu konuda daha takipçi ve ilgili çevreyi eğitici olması gerektiği görüşleri bulunmaktadır.

Araştırma alanında bulunan orman yöneticilerini en çok yangın zararı korkutmaktadır. Bundan sonra kaçak kesim ve yerleşim amaçlı açmalar orman yöneticilerini en çok uğraştıran konulardır. Kaçak kesimle mücadele sırasında görevli memurların kaçakçıyı yakalamaları halinde çok uzun bir bürokrasi ile karşılaşıldığı bildirilmektedir.

Kamu kurum ve kuruluşları ormanlarını korumak için beklilere sahip bulunmakta, ayrıca bazı ormanlarda usulsüz kullanım dışındaki orman zararları dışındaki orman zararlıları için teknik önlemler de alınmaktadır. Örneğin; Başibüyük ormanında yangın kuleleri, yangın şeritleri, yangın söndürme ekibi ve vanaları bulunmakta, yangına karşı bitki örtüsü temizliği düzenli olarak yapılmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait orman yöneticileri orman sahibinin korumada daha dikkatli olacağını fakat orman idaresinin mutlaka desteğinin gerektiği görüşündedirler.

Ormanlık sektörü dışında bu bulunan kuruluşlarda orman işletmeciliği ypanözellekle ormanlık yüksek öğrenimi görmüş orman yöneticileri yeni kurulacak ormanlarda odun hammaddesi üretimi dışında özellikle ormanın rekreasyonel imkan yaratma özelliği ön plana alınır ve çam fıstığı gibi orman yan ürünlerinin de üretimi ile ormanın sunduğu imkanlar takviye edilirse çok daha rahat bu sektörlerin orman yetiştirmeye girebileceğini belirtmektedir.

Görüşme yapılan 10 adet ormanın yöneticilerine orman kurmayı teşvik eden yasalar hakkında bilgilerinin olup olmadığı sorulmuş, 3 adet ormanı temsil eden yöneticilerden olumsuz, diğerlerinden olumlu yanıt alınmıştır. Bu sorunun ardından temsil ettikleri kuruluşların yeni ormanlar kurup kuramayacağı konusunda görüş bildirmeleri istenmiştir. Bildirilen görüşlerden sadece 4 ormanın temsilcisi olumlu yanıt vermiş, Seka'nın temsilcisi ön araştırma yaptıklarını bildirmiştir. 5 orman temsilcisi olumsuz yanıt vermişlerdir.

2.152 Özel Orman Sahibi ve Yöneticilerinin Uygulama Hakkındaki Görüşleri

Türkiye'de özel ormanlar incelenirken özel orman sahibi ve yöneticilerinin de görüşlerinin alınması gerekeceği düşünü-
nülerek bir anket yapılması ihtiyacı görülmüştür.

Bu amaçla Kadastro Mülkiyet Dairesi kayıtlarından elde edilen özel ormanların yönetici ve sahipleri ile temasa çalışılmış, fakat, bazı zorluklar ile karşılaşmıştır. Kadastro Mülkiyet Dairesinin kayıtları ile Orman Genel Müdürlüğü taşra teşkilatının kayıtlarının uyumsuzluğu, taşra teşkilatının bazı birimlerinde özel ormanlar ile ilgili düzenli kayıtların bulunmamasından dolayı orman sahibi veya yöneticilerinin adreslerinin elde edilememesi, elde edilen bazı adreslerin de çok eski olduğundan, ilgili kişileri bu adreslerde bulmak mümkün olmamış veya bulunan adreslerdeki kişilerin orman ile ilişkileri sona ermiştir. Ayrıca adreslerinde bulabildiğimiz bazı orman sahibi ve yöneticileri de görüşme talebimizi yerine getirmemişlerdir.

Bütün bu olumsuz etkilere karşın 23 adet orman sahibi ve yöneticisi ile görüşülerek Ek 1'de belirtilen anket uygulanmıştır. Araştırma alanı olan Sakarya, Kocaeli ve İstanbul il sınırları içerisinde 63 adet özel orman bulunmaktadır. Görüşme yapılan ormanların araştırma alanındaki ormanlara oranı % 36.50'dir.

Bu anketin sonuçlarının bir kısmına daha önce özel ormanlara yönelik hükümlerin uygulamadaki durumu açıklanırken değinilmiştir.

Anket sonuçları aşağıdaki gibidir:

Araştırma alanında bulunan özel orman sahibi ve yöneticilerinin çoğunluğu orta ve lise düzeyinde öğrenime sahiptir. Bu kişilerin asıl uğraşı alanları ormancılıkla ilgisi olmayan iş kollarındadır. Ailelerine ormandaki işlerin yapılmasından dolayı önemli ekonomik katkıları bulunmamaktadır.

Sahip oldukları ormanların biri dışında tamamı bu kişilerin mülkiyetine orman olarak geçmiştir. Ağaçlandırma ile tesis edilen orman sadece bir tanedir. Bu ormanın tesis amacı mülk sahibi kooperatifin üyelerine yapılacak olan konutlardan arta kalan ve arazi şartları bakımından başka kullanıma tesis edilmesi mümkün olmayan sahanın ormana dönüştürülerek kooperatif üyelerine ormanın sağlık, estetik ve rekreasyonel imkanlarını sunmaktır.

Satın alarak orman sahibi olanların, orman satın alma istekleri bazı orman sahipleri tarafından ormanı bir gayrimenkul olarak düşündükleri şeklinde açıklanırken, bazıları da yaşamlarını sürdürdükleri işlerinin bulunduğu İstanbul'a yakın doğanın içinde bir çiftlik sahibi olma isteginin kendilerini bu yola sevkettiğini belirtmektedirler. Özel ormanlarda % 6 inşaat izni ile satın alma istekleri artmıştır.

Halen orman sahibi ve yöneticisi durumunda bulunan kişilerin diğer vatandaşlardan daha fazla özel ormancılık ile ilgili bilgi ve tecrübelerinin olduğu düşünülerek yeni tesis edilecek ormanları artırmayı amaçlayan teşviklerden haberdar olup olmadıkları, haberdar iseler yeni orman kurmak isteyip istemeyeceklerini öğrenmek amacı ile anket formuna bu doğrultuda sorular konulmuştur. Bu sorulara verilen yanıtlardan orman sahibi ve yöneticilerinin çoğunluğunun orman kurmayı teşvik edici yasalardan haberdar olmadıkları ve yeni orman kurmayı ekonomik bir faaliyet olarak görmeyip istemedikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca bazı orman sahipleri uzun üretim süreli faaliyetlere özel orman sahiplerinin katılmayacağını, ancak kısa idare süreli ince çaplı materyal üretecek ormancılık faaliyetlerinin mümkün olabileceğini belirtmektedirler.

Özel orman sahiplerinin, özel ormanlar hakkındaki yasal düzenlemeyi nasıl bulduklarını öğrenmek amacı ile görüşülen orman sahibi ve yöneticilerine "yasal düzenlemenin yeterli olup olmadığı, eksik veya değişmesi gereken yanları varsa belirtmeleri" istenmiştir. Bu soruya bazı orman sahipleri "bilmiyorum", bazıları da "yeterli" yanıtını verirken şu eleştirilere yer veren orman sahiplerine de rastlanmıştır:

Orman sahibi ve yöneticilerine göre "yasal düzenleme orman korumada orman sahibini yalnız bırakmakta, yanında yer almamaktadır. Yasalar orman sahibini kendi ormanını tahrip eder şeklinde görmekte bu da iyi niyetli orman sahibini üzmektedir. Yasal düzenlemede eski ihtilafları önleyici hükümler yer almamaktadır."

Ayrıca orman sahibi ve yöneticileri yasalara "suçların oluşmadan önlenmesine yönelik caydırıcı müeyyideler konması, trafikte olduğu gibi maktu cezaların getirilmesini, mevcut ormanlardaki açıklık ve makilerin ormana dönüştürülmesi için teşvik ve yardımların getirilmesini" ismektedirler.

Mevcut yasaların uygulanmasında da bazı istekler bulunmaktadır. Bunlar; ağaçsız yerlere orman denilmesi, 3 hektardan küçük ve özellikle çevresi tamamen tarım arazisine çevrilmiş ovalardaki ağaçlık arazilere kesim izni verilmesi, 3 hektardan büyük veya küçük ormanların birleşik konumda bulunmaları halinde bunların beraberce işletilmeğe zorlanması konularıdır ki orman sahipleri bu gibi durumları kabul etmemektedirler.

Ayrıca % 6 inşaat izninin ormanları tahribe yol açacağını savunan orman sahipleri yanında, % 6 oranını az bulanlar da bulunmaktadır. Bazı orman sahipleri % 6 inşaat izninin iyi kontrolü halinde ekonomik değerini kaybetmiş özel ormanların değerini artırabileceğini belirtmektedirler.

Orman sahipleri en çok amenajman planlarının yaptırılması ve uygulanması ile orman koruma konularında bilgi gereksinimi duyduklarını belirtmektedirler. Bu konulardan başka, or-

man ürünlerinin değerlendirilmesi ve yasal düzenleme hakkında bilgiye ihtiyaç duyduklarını belirtenler de bulunmaktadır.

Orman sahibi ve yöneticilerinin gereksinim duyabilecekleri konularda orman idaresinin yardımcı olup olmadığı şeklindeki soruya orman sahibi ve yöneticilerinin çoğunluğu olumlu yanıt verirken, orman idaresi ile hiç ilişki kurmadıklarını, orman idaresinin gerekli bilgi yardımını yapmadığını belirten cevaplar da alınmıştır.

Özel orman amenajman planlarına daha önce değinilmiştir. Özel orman sahibi ve yöneticileri amenajman planlarının formaliteyi yerine getirmek üzere yaptırılan belgeler haline geldiğini, rutin olarak mühendise ücretin ödenerek orman sahibinin etkisi dışında hazırlandığını söylemektedirler. Bu planlardaki amaçları kendilerinin tayin etmesi gerektiğini, fakat, orman idaresinin bunu engellediğini belirterek, üretmek istedikleri ürüne göre yapılmasını istemektedirler.

Örneğin; orman sahipleri idare süresinin 6 yıl olarak belirlenmesini, oysa orman idaresinin 8 yıllık idare sürelerini kabul ettiğini, bu durumun elde edilen odun ürününün daha kalın çaplı olmasına, dolayısı ile pazarlanmasında güçlüklerle yolaçtıkları belirtmektedirler.

Orman sahibi ve yöneticilerinin bir kısmı da amenajman planlarının çok pahalıya yaptırılabilmesini, orman idaresinin bunları yaptırmalarını, kendilerinin bedellerini ödemeye hazır olduklarını söylemektedirler.

Özel ormanların kadastrosu hakkında özel ormanlara yönelik hükümlerin uygulamadaki durumu başlığında bilgi verilmiştir.

Orman idaresi ile özel orman sahibi ve yöneticilerinin en çok hangi konularda ilişki kurdukları ve bu ilişkinin zamanlaması hakkında bilgi edinmek için sorulan soruların sonunda özel orman sahibi ve yöneticilerinin çoğunlukla kesim ile ilgili işlerde, kesim izin ve tespiti yaptırmak için bir araya geldiği görülmektedir. Orman idaresi ile ilişkilerinin olmadığını söyleyenler yanında en fazla amenajman planları, koruma ve fidan vb. yardım temini için orman idaresi ile ilişki kuran orman sahibi ve yöneticileri de bulunmaktadır.

Araştırma alanı içerisinde kalan özel ormanların sahibi veya yöneticilerine göre orman koruması denilince ilk akla gelen kaçak kesime karşı korumadır. Bundan sonra yangın ve açmaya karşı koruma gelirken, ayrıca gecekondulaşmaya karşı koruma açma kadar görüş almıştır.

Orman sahipleri "orman korumada orman idaresine göre daha özenli ve etkili koruma yaparlar" görüşünü benimsemelerine rağmen büyük bölümü devletin yardımı olması halinde çok daha başarılı olacaklarını, ayrıca kendilerinin amme hizmeti gör-

düklerinden devletin yardımını almanın hakları olacağını savunmaktadırlar. Bu düşüncelerin dışında orman sahipleri, orman idaresine göre daha "özenli" fakat, daha az etkili görüşü korumadan devlet sorumlu olmalıdır düşünceleri de sık sık rastlanan görüşlerdir.

Orman sahipleri, orman korumada bekçilerden faydalanmaktadır. Bunun dışında köy korucularının yardımı ve ormana giriş çıkışların kontrolü diğer tedbirlerdir. Orman sahiplerinden sadece biri ormanı korumada aldıkları tedbirler arasında zamanında ve tekniğine uygun kesim yapmak görüşüne yer verilmiştir.

Orman sahibi ve yöneticileri, orman idaresinden; orman yasası hakkında bilgilendirmek, korumada yardımcı olunması, özel orman sahipleri ile kurulan ilişkilerde müfettiş gibi değil eğitici gibi olunarak ormancılık ile ilgili panel ve seminerlerin düzenlenmesi, orman idaresi ve kadastro komisyonlarının herkese eşit ve tarafsız muamele gösterilmesini, yapılacak çalışmalar için önceden teknik önerilerin daima kendilerine verilmesini istemektedirler. Bunun yanında orman idaresinin eleştiri aldığı noktalar da bulunmaktadır.

Örneğin; nakliye tezkerelerini parasız olamadıklarını, zamanında tespit ve nakliyeleri elde etmenin güç olduğu, mermuurların harcırahlarının işletmeye yatırılmasının yerine bölge şefliğine yatırılmasının daha kolay olacağı, orman idaresinin yeterince takipçi olmadığı, orman sahibinin ihtiyacı dışında yıkılan ağaçların resmileştirilmesi için orman idaresine gidildiğinde ihtiyaç belgesi doldurmak gibi formalitelerin olduğu, bürokrasinin azaltılması gerektiği başlıca eleştirilerdir.

Yukardaki istek ve eleştirilerin dışında orman idaresinin üzerine düşen görevleri yaptığını ve bir hizmet beklemediklerini söyleyen orman sahibi ve yöneticilerine de rastlanmaktadır.

Özel orman sahibi ve yöneticilerinin ormandan nasıl faydalandıkları ve pazarlama ile ilgili görüşleri daha önce açıklanmıştır.

Ağaçlandırma ile orman sahibi olan orman sahibi ve yöneticilerinin, ağaçlandırmaya karar verilirken düşündükleri beklentilere ulaşip ulaşmadıklarını öğrenmek için son soru hazırlanmış fakat, bu nitelikte sadece bir orman olduğu için genel bir sonuç elde edilememiştir. Var olan tek ormanda amaçla ulaşılmıştır.

2.2 TÜRKİYE'DE DEVLETEN BAŞKASINA AIT ORMAN YETİŞTİRME ÇALIŞMALARI

Tamamı 20 170 196 hektar olarak bilinen Türkiye orman varlığından, normal koru ve normal baltalık orman sahaları çıkarıldığında geriye kalan 11.936.805 hektar saha bozuk koru ve bozuk baltalık niteliğinde olup üretken (verimli) hale getirmeleri, başka bir ifade ile arzu edilen optimal kuruluşa kavuşturulabilmeleri ancak sun'î gençleştirme ile mümkün olacak sahalardır. Buna orman alanlarının genişletilmesi, örneğin; antropogen steplerin ağaçlandırılması, tarım alanları içinde ve çevrelerinde tesis edilmelerinde büyük faydalar olan koruyucu orman şeritleri plantasyonları, kumulların stabilizasyonu ve verimli hale getirilmeleri gibi ilave faaliyetlerin gerektirdiği ağaçlandırmalarla, her sene orman yangınları ile yok olan ormanların ağaçlandırılması dahil değildir. Görülüyor ki sun'î gençleştirme bekleyen sahalarda yılda 100 000 hektar sun'î gençleştirme ve ağaçlandırma yapılabilse dahi, ormancıyı 100 seneden fazla meşgul edecek iş vardır (ATAY, 1984).

Ülkemizin içinde bulunduğu bu ulusal problemin çözümü için çeşitli darboğazların geçilmesi gerekmektedir. Özdoğan (1971)'de Türkiye'de ağaçlandırma problemleri olarak "ağaçlandırma amaç ve alanlarının tespiti, organizasyon ve mevzuat ile ilgili problemler ile ağaçlandırma alanının mülkiyet ve korunması, tür seçimi, tohum ve fidan tedariki, işgücü temini ve finansman sorunlarını" göstermektedir.

Bu sorunların çözümünde Orman Genel Müdürlüğü'nün sahip olduğu imkanlar, bazı ağaçlandırılması gerekli sahalarda devlet diğer kurum ve kuruluşlarının sorumluluk alanları ile bağlantısı olması ve dahası ağaçlandırma probleminin ulusal bir sorun olması, Orman Genel Müdürlüğü dışındaki kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek kişileri de içine alacak bir çalışmaya girilmesini gerekli kılmış, bunun sağlanabilmesi amacı ile teşvikler getirilmiş ve daha önce belirtilen problemlerin çözümünde yeni kaynaklar oluşturulması hedeflenmiştir.

2.21 Türkiye'de Günümüze Kadar Yapılan Orman Yetiştirme Çalışmaları İçinde Orman Genel Müdürlüğü Dışındaki Çalışmaların Yeri

Türkiye'de günümüze kadar yapılan orman yetiştirme çalışmaları içerisinde Orman Genel Müdürlüğü en büyük paya sahip kuruluştur. Bunun dışında zaman zaman bazı kamu kurum ve kuruluşları ile özel kişilere ait orman yetiştirme çalışmaları da bulunmaktadır.

2.211 Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Ait Orman Yetiştirme Çalışmaları

Bu başlık altında incelenen orman yetiştirme çalışmaları birbirinden farklı özellikler gösteren iki gruba ayrılmaktadır. Bu gruplardan biri köy ve belediyelerin yapmış olduğu orman yetiştirme çalışmaları, diğeri de bazı devlet dairelerinin (Devlet Su İşleri, Karayolları Genel Müdürlüğü vb.) gerçekleştirdiği orman yetiştirme çalışmalarıdır.

Köy ve belediye ormanları 3116 sayılı orman yasasının ağaçsız olan bölgelerde orman yetiştirme yükümlülüğü getirmesi ile başlamıştır.

İkinci Dünya Savaşından sonraki çalışmalar, savaş yıllarında Anadolu'da kurulmaya başlayan bazı fidanlıklar, ilk olarak köy ve belediye ağaçlandırmaları şeklinde ele alınmıştır. Bunun için ağaçsız olan bölgelerdeki köy ve belediyeler kendi sınırları içinde en az 5 hektar büyüklüğünde bir orman yetiştirmekle yükümlü tutulmuş ve 1955 yılına kadar 4.9 milyon fidan kullanılarak 4924 hektar "Köy ve Belediye Ağaçlandırmaları" yapmıştır. Ancak çoğunlukla ağaçsız, kırılgan ve doğal orman alanlarının dışında kalan, orman yetiştirme koşullarının müsait olmadığı step sahalarda yapılan bu ağaçlandırmalar, genellikle köylerden çok uzak, henüz kadastrosu yapılmamış ve mülkiyet ihtilafları çözülmemiş yerlerde tesis edilmiş, tesisin de teknik hataların yanı sıra küçük küçük parçalar halinde dağınık olmaları bakım ve korunmalarında güçlükler yaratmış, giderleri artırmış ve bunlara ihmal de eklenecek istenilen sonuçlar alınamamıştır (URGENC, 1986).

Yukarıda da görüldüğü gibi bir yükümlülükten doğan ve 4924 hektara ulaşan köy ve belediye ormanları çeşitli sorunlarla karşılaşmış ve istenen sonuçları vermemiştir. Bu yükümlülük 1952 yılından sonra kaldırılmış, köy ve belediye ormanları için devletin kaynakları esas olmuştur. 1952 tarihinden sonra devlet yardımı ile tesis edilen köy koruluklarının adetti 178'dir ve bunlar asgari 50 dekar vüsatinde bulunmaktadır (İSTANBULLU, 1978).

Günümüzde devletten başkasına ait orman yetiştirme çalışmaları önemli bir yere sahip olan Denizli ili Çal ilçesi ağaçlandırma ile tesis edilmiş bir belediye ormanına da sahiptir.

Çal Belediyesi önceleri halkın eğlenme ve dinlenme ihtiyacını karşılamak amacıyla park şeklinde bir orman tesisi yoluna gitmiştir. Her yıl gerek halkın, gerekse okul öğrencilerinin ağaç bayramlarında diktikleri fidanları, Çal ilçesinin hemen yanından başlayan ve 55 hektara ulaşan bir orman kurulmasına olanak sağlamıştır (TOLUNAY, 1988).

Çal'da belediye ormanının dışında köy tüzel kişilikleri tarafından ağaçlandırılmış sahalarda bulunmaktadır. Tamamen

köy tüzel kişilikleri tarafından ağaçlandırılan 1827 dekar saha mevcuttur. 7316.6 dekar ise köy tüzel kişilikleri ve özel kişilere ait görülmektedir (GUMÜSTOP).

Yukarıda sözü edilen ormanların günümüzdeki durumu belirsizdir. Orman Genel Müdürlüğünün kayıtlarında sadece Çal Belediyesine ait ormanın planlı bir şekilde işletildiği görülmektedir.

Köy ve belediye ormanları dışında Orman Genel Müdürlüğünün orman yetiştirme çalışmalarından başka, Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü, Toprak Muhafaza ve Zirai Sulama İşleri Genel Müdürlüğü, Devlet Demiryolları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Karayolları Genel Müdürlüğü, Milli Savunma Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığının da orman yetiştirme çalışmaları bulunmaktadır.

Üzdönmez (1971)'de bu çalışmalar hakkında şu bilgiler verilmektedir:

Orman Genel Müdürlüğü dışında ağaçlandırma yapan çeşitli devlet dairelerinden Milli Savunma ve Milli Eğitim Bakanlıklarına ağaçlandırma görevi 6831 sayılı orman kanunu ile verilmiştir. Bu görev, Milli Eğitim Bakanlığı için 222 sayılı ilköğretim ve Eğitim Kanununda da gösterilmiş bulunmaktadır. Devlet Demiryolları (DDY) ve Karayolları Genel Müdürlüklerinin 6831 sayılı kanunla ilişkileri orman sınırları içinde yapacakları ağaçlandırma faaliyetlerine inhisar etmektedir. Devlet Su İşleri (D.S.İ.), Toprak Muhafaza ve Zirai Sulama İşleri (TOPRAKSU) ve DDY Genel Müdürlüklerinin ağaçlandırma yükümlülükleri kendi kuruluş kanunlarında açıkça belirtildiği halde Karayolları Genel Müdürlüğünün kuruluş kanununda böyle bir açıklık görülmemektedir.

Yine bu dairelerden DSI ve DDY Genel Müdürlüklerinin bu amaçla hazırlanmış yönetmelikleri mevcut olup TOPRAKSU ve Karayollarının ise yoktur. Milli Savunma ve Milli Eğitim Bakanlıklarının da özel yönetmelikleri olmakla beraber, bu müesseselerin ağaçlandırma çalışmaları 1958 tarihli Okullar ve Askeri Birliklerle Yapılacak Müsterek Ağaçlandırma Yönetmeliği esaslarına göre yürütülmektedir.

Söz konusu dairelerden sadece Milli Eğitim Bakanlığının kendine ait bir fidanlığı bulunmaktadır. DSI ve DDY Müdürlüklerinin ağaçlandırmaya ait özel örgütleri de bulunmamaktadır.

Gerek kendi fidanlıklarından, gerekse Orman Genel Müdürlüğü fidanlıklarından tedarik edilerek DSI tarafından 1958-1967 yılları arası toprak muhafazası amacı dışında toplam 33 105 hektar ve toprak muhafazası amacı ile 2573 hektar alan ağaçlandırılmıştır.

TOPRAKSU tarafından yapılan çalışmalar daha çok tarım kültürüne dönük olup önemli bir miktar belirtilmemektedir.

DSİ ve TOPRAKSU'nun ağaçlandırmaları için bir odun üretimi sözkonusu değil iken DDY Genel Müdürlüğünce 1960 yılında çıkarılan ağaçlandırma ve fidanlık çalışmalarının ne şekilde yürütüleceği ve ağaçlandırmalarda güdülen gayelerin gösterildiği yönetmelikte "idareye ait boş ve müsait arazide iklim ve toprak şartları ile bölgenin hususiyetlerine uygun orman ve ağaççıklar tesisi, bunlardan kestane, travers, yakımlık odun vesaire istihsali suretiyle faydalanılması, istasyonların ve hat boylarının ağaçlandırılması" amaç olarak belirtilmiştir. DDY'ye ait 19 adet ve toplam 56.3 hektar alana sahip fidanlıklardan 1955-64 yılları arasında ağaçlandırma gayesi ile 408 587 adet fidan yetiştirilmiştir.

Karayolları Genel Müdürlüğünün ağaçlandırma amacı yol boylarını güzelleştirmek, yarma ve dolgulardaki toprağı erozyona karşı korumak, yolların güvenliğini ve sürekliliğini sağlamak ve yolcular için yol kenarlarında dinlenme yerleri tesis etmektir. Bu amaçla 16 adet ve 69.9 hektar fidanlık kurulmuştur.

Milli Savunma Bakanlığı bu kuruluşlar arasında önemli bir paya sahiptir. 1965-66 yıllarında Silahlı Kuvvetler tarafından 15 795 052 adet fidan dikilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından ise küçük sahalarda ağaçlandırmalar yapılmıştır. Bunların dışında Diyanet İşleri, Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Tekel Genel Müdürlüğü, Teknik Zirai İşler Müdürlüğü gibi diğer bazı resmi kurumlar da çeşitli amaçlarla küçük çapta ağaçlandırmalar yapmaktadır.

Özdönmez (1971)'de belirtilen bu bilgiler dışında bazı müesseselerin de ağaçlandırmaları vardır. Örneğin; daha önceki bölümde belirtilen SEKA'ya ait ağaçlandırma ile tesis edilen bir orman bulunmaktadır.

DDY Genel Müdürlüğünün yönetmeliğinde üretime yer verilse de yukardaki ağaçlandırmalardan önemli bir odun üretimi söz konusu olmayıp, maddesel olmayan öğeler ve çoğunlukla kurumların yükümlülükleri bu ağaçlandırmaların yapımında ön plana çıkmaktadır. Dikkat çekici bir nokta da bugüne kadar odun kökenli hammadde kullanım hiç bir kurumun kapsamlı olarak hammadde üretimi olayına katılmayıştır.

2.212 Özel Kişi ve Kuruluşlara Ait Orman Yetiştirme Çalışmaları

Yurdumuzda öteden beri, herhangi bir kanuni yükümlülüğe dayanmaksızın özel kişilerin de belli amaçlarla ağaç dikmekte oldukları bilinmektedir. Bu amaçlar; genellikle şehirlerde rastlanan ve bahçelerinin süslenmesini güden, daha çok estetik nitelikte, buna karşılık köylerde görülen gölgelik, tarla ve bahçe kenarlarında rüzgar siperliği, bir de ülkemizin bazı yerlerinde bir gelenek halinde devam eden, ailenin çocukları,

Özellikle kızları için kavak dikme şeklindeki ekonomik nitelikte olan ağaçlandırmalardır. Bu türlü ağaçlandırmalar çok eski tarihlere kadar uzanmaktadır (ÜZDÖNMEZ, 1971).

İlk orman yasası olan 1937 tarihli orman yasasının çıktığı yıllarda Denizlinin Çal ilçesinde geniş çaplı özel kişilerin yapacağı, ağaçlandırmaların temeli de atılmaya başlanmıştır.

1936 yılında ilçede ağaç sevgisi aşılanağa başlanmıştır ilçe yetkililerinin çevre ormanlardan sökülen çam fidanlarını ilçe merkezindeki Gazi ilkokulu bahçesine dikmesi, 1944 yılın da ilçe belediye reisinin İzmir'den kızılçam fidanları getirterek belediye parkının çevresine dikmesi ile başlayan Çal ağaçlandırmaları, yapılan bu ağaçlandırmaların başarılı olması sonucu halk tarafından benimsenmiş ve verim vermeyen tarla ve bağ arazileri ile yurtdışına giden işçilerin boş bıraktığı arazilerin değerlendirilmesi amacı ile ağaçlandırmalar yoğunlaşmıştır (GÜMÜSTOP).

Bu olayları geçtiği sırada çıkan 3116 sayılı yasada teşvikler getirilmiş olmasına rağmen gerçek kişiler tarafından orman tesisi yaptırılmamıştır. Ancak daha sona çıkan 6831 sayılı yasadan sonra özel sektör tarafından, bilhassa kavak ve okaliptus ağaçlandırmalarının yapıldığı görülmektedir. Bu konuda bir örnek olarak, Adana'da 1946 yılında kurulmuş bulunan Yeşilyurt Tarım ve Barıdırma Kooperatifi'nin 465 ha'lık alanda yetiştirmiş olduğu kavak ve okaliptus ormanı verilebilir (ÜZDÖNMEZ, 1971).

Bunlardan başka herhangi bir teşvik olmadan yapılan kavak ağaçlandırmaları da bulunmaktadır. Üzkahraman (1984)'te hiç bir destek sağlamadan dal çeligi ile kavak üretip, Ortadoğu ülkelerine ihraç edebilen Savur'lu (Mardin) vatandaşlardan söz etmektedir. 1982 yılında Denizli Orman Bölge Müdürlüğünün tespitlerine göre 386.4 dekar özel ve 7316.6 dekar köy tüzel ve özel kişilere ait orman kurulmuştur (GÜMÜSTOP).

Önceki bölümde de belirtilen bazı kooperatiflerin ağaçlandırma çalışmaları bulunmaktadır. Dragos Özel Ormanı bu niteliktedir. 1940-45 yılları arasında boş arazi olarak Ankara Evleti Yapı Kooperatifi tarafından satın alınan arazide bugün ağaçlandırma ile tesis edilmiş bir orman bulunmaktadır.

2.22 Devletten Başkasına Ait Orman Yetiştirme Çalışmalarına Yönelik Orman Yasasında Bulunan Hükümler

İlk orman yasamız olan 3116 sayılı orman yasası ile başlayarak zaman zaman değişikliklerle ağaçlandırma probleminin çözümünde orman idarsesi dışında kişi ve kuruluşları özendirici teşvik edici, kolaylık sağlayıcı ve yükümlülükler getiren yasal düzenlemeler yapılmıştır. Bu düzenlemeler zaman içinde şu şekilde gelişmiştir.

2.221 3116 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1937)

3116 Sayılı yasa devletten başkasına ait kişi ve kuruluşları orman,yetiştirme konusunda sorumlu tuttuğu yükümlülükler ile ön plana çıkarmaktadır.

Yasanın bu konudaki ilk maddesi olan 80. madde belirli bir ormanı olmayan köy ve belediyelerin çevrelerinin ağaçsız olması halinde, kendi sınırları içerisinde en az beş hektar alana sahip orman yetiştirmekle yükümlü kılmaktadır.Bu ormanların cinsi ve yeri orman idaresinin en büyük memuru ve il ve ilçe idare heyeti tarafında belirlenmektedir.

Yasanın aynı maddesinde bu şekilde orman yetiştirilecek yerlerde, ormana dönüştürülecek arazinin tedariki konusunda açıklıklar bulunmaktadır. Bu nitelikteki yerlerde devlet arazisinin bulunması halinde,kökünü ne olursa olsun köy ve belediye hükmi şahsiyeti adına devlet arazisinin parasız terk ve temlik edileceği, köy ve belediyelerinin bu şekilde arazi temin edememesi halinde, gelirlerinin tamamını veya fazlasını köy ihtiyar heyetleri ve belediye meclisi kararı ve en büyük mülkiye memurunun onayı ile işe tahsis edebileceğini ve bu iş için gerekli araziyi istimlak kanunlarına göre istimlakla sağlamaya mecbur oldukları belirtilmektedir.

Aynı yasanın 81. maddesi bu kanun hükümlerine göre tesis olunacak köy ve belediye ormanlarının fidan gereksinimlerini karşılamaya yöneliktir. 81. madde bu konuda "Orman idaresi, orman yetiştirecek olan köy belediyelerin fidan ihtiyaçlarını karşılamak üzere mütaka Orman fidanlıkları tesisine mecburdur. Fidanlıkların tesisinde bu kabil köy ve belediyelere yakınlığı ve fidanların cins ve nevini tayin de muhite uygunluğu gözetilir. Fidanlar, alakalılara fidanlıkta bedelsiz tevzi olunur."hükümünü getirmiştir.

Görüldüğü gibi 80. madde ile köy ve belediyeler orman yetiştirmekle görevlendirilirken 81. maddeyle de orman idaresi bu ormanlar için uygun fidan yetiştirmekle görevlendirilmiştir.

Yasanın 82. maddesi bu ormanların denetimi ve ağaçlandırılması, koruması ve yetiştirilmesi ve bunlara ait masrafların köy ve belediye bütçelerine konulması şeklinin Dahiliye ve Ziraat (İçişleri ve Tarım) Bakanlıkları tarafından ortak hazırlanacak talimatname ile tespit edileceğini belirtmektedir.

83. madde "Şimendifar idareleri, Devlet, Vilayet, Belediye ve köyler yeniden yapacakları demiryolları ve şoselerin kenarlarına fidan dikmek, bunları yetiştirmek ve korumakla mükelleftirler. Şimdiye kadar yapılmış olan demiryolları ve

şose kenarlarını da böylece tedricen ağaçlandırmaya mecburdurlar" hükmünü getirmekte ve ülke yollarının çevresinin yeşillendirilmesini sağlamaya çalışmaktadır.

3116 sayılı yasada bulunan teşvik edici nitelikteki hükümlerin ilki 85. maddedir. Bu maddede illerde heryıl düzenlenecek olan ağaç bayramlarında vatandaşların avlusuna, yol kenarlarına, boş yerlere ağaç dikmeye ve bunları koruyup yetiştirmeye davet edilmelerini ve fazla ağaç yetiştirenlere ödül verileceğini, ödülün her yıl açıklanacağını belirtmekte ve ödül ile fidanlara kaynak gösterilmektedir.

Yasanın bu konudaki son maddesini oluşturan 86. maddede "kendi arazisinde en ufak parçası yarım hektar ve parçalar toplamı bir hektardan aşağı olmamak üzere ağaçlandırma yapanlara yirmi sene için her türlü arazi vergilerinden muafiyet tanınmıştır. İlgili sahaların orman halinde korunmasının muafiyetin sürdürülmesi için şart olduğu belirtilmiştir.

Yasanın aynı maddesinde hali arazide (boş arazi) ağaçlandırma yapmak isteyenlere Vali ve Kaymakamlara müracaat ile bu yerlerin hali araziden olduğu anlaşıldıktan sonra orman memurları, orman teşkilatının olmadığı yerlerde ziraat memurları tarafından parasız yapılacak ağaçlandırma planına göre Vilayet veya Kaza idare heyetleri tarafından izin verilebileceği, ağaçlandırılan sahanın ağaçlandırmayı takip eden beşinci senenin sonunda idare heyeti kararıyla ağaçlayana temlik edileceğini belirtmekte, ağaçlanan sahanın orman halinde muhafaza edilmemesi halinde temlik edilen yerin geri alınacağı hükmüne bağlanmaktadır.

2.222 5653 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1950)

3116 sayılı yasadan sonra yukarıda açıklanan hükümlerin 5653 sayılı yasa ile bazı değişiklikler geçirdiğini görmekteyiz. 1945 yılında 4785 sayılı yasanın çıkmış olmasına rağmen bu yasa devletleştirme geneline yöneliktir.

5653 sayılı yasa 3116 sayılı yasanın 81 ve 86. maddelerinde değişiklikler yapmış ve bazı ekler getirmiştir. Bu noktadan sonra 81. madde "Orman idaresine yüklediği yükümlülükleri temelinde temelde korumuş, ek olarak "Fidanlar, alakalı-lara fidanlıkta bedelsiz tevzi olunur" hükmü değiştirilerek "fidanlar köy ve belediyelere ambalajlı olarak fidanlıkta ve imkan bulunduğu takdirde ağaçlama yerinde parasız olarak verilir. Lüzumu halinde köy ağaçlandırmalarına gerekli yardım orman bölge fidanlıklarınca yapılır. Resmi daire ve müesseselere ambalaj ve nakil masrafları kendilerine ait olmak üzere parasız fidan verilebilir" şekline getirilmiştir.

86. maddenin ilk fıkrasında belirtilen şartlar aynen korunmuş, buna karşılık vergi muafiyeti 20 yıldan 50 yıla çıkarılmıştır. Ayrıca 3116 sayılı yasaya göre özel ormanlardan

alınan hasılat resminden bu nitelikli yerler muaf tutulmuştur.

Birinci fıkraya eklenen bu yeni muafiyet önemlidir. Bu hakkın tanınmasından önce 3116 yasanın 76. maddesine göre "Vakıf ve şahıslara ait ormanlardan, amenajman planlarında senelik tahammül olarak tespit olunan kerestelik ve mahrukat miktarından ormanın bulunduğu mıntıka devlet kaim ağaç tarifesinin dörtte biri ormanın işletilip işletilmemesine bakılmaksızın her mali sene için maktuan orman hasılat resmi olarak iki taksitte alınır." hükmü uygulanmakta idi.

86. maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklik ile halihazırda olarak adlandırılan devletin hüküm ve tasarrufu altındaki boş arazilerde yapılacak ağaçlandırmalara verilecek izin verme yetkisi il ve ilçe idare kurullarının elinden alınarak Tarım Bakanlığına verilmiştir.

Son fıkrada halihazırda ağaçlandırma ve temlik ile ilgili hükümler aynen korunmuş, buna "Bu şartlara göre kurulan ve idame ettirilen ormanlar hiç bir suretle kamulaştırılamaz" hükmü eklenmiştir.

Yukardaki açıklamalardan da görülebileceği gibi 5653 sayılı yasa ile yapılan değişiklikler orman kurmak isteyenlere sağlanan imkanları genişletme yönünde olmuştur.

2.223 6831 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1956)

31/8/1956 tarihinde kabul edilen 6831 sayılı yasa ile daha önce yürürlükte olan 3116 ve 5653 sayılı yasalar yürürlükten kaldırılarak yeni hükümler getirilmiştir.

Bu yeni hükümler ağaçlandırma ile ilgili olarak eski kanunlarda var olan yükümlülükleri kaldırmış, bunun yerine teşvik edici hükümlere yer vermiştir.

6831 sayılı yasanın 60. maddesi daha önceki düzenlemelere benzer bir şekilde "Köy ve belediyelerin ve ağaçlandırma yapmak isteyen sair müessese ve teşekküllerin fidan ihtiyaçlarını karşılamak üzere münasip görülen yerlerde Orman Umum Müdürlüğünce 1 yılda en az 1000 hektarlık sahayı ağaçlandırabilecek orman fidanlıkları tesis edilir." hükmünü getirerek yurt ağaçlandırmasında önemli darboğazlardan biri olan fidan temini konusunda Orman Genel Müdürlüğünü görevlendirmiştir.

63. madde 6831 sayılı yasa ile kaldırılmış olan diğer yasalardaki hükümlerin hemen hemen paralelidir. İlgili maddenin ilk fıkrasında en ufak parçası yarım hektardan ve parçalar yekünü bir hektardan aşağı olmayan kendi mülkiyeti üzerindeki arazide ağaçlandırma yapanlar 50 sene için bina ve arazi vergilerinden muaf tutulmuş, bu muafiyete kavak, oka-

liptus ve kızılagaç ağaçlandırmaları da dahil edilmiştir. Muafiyetin devamı için buraların orman olarak muhafaza edilmesi şart koşulmuştur.

Maddenin diğer hükümlerinde içerik bakımından ilgili eski hükümlerden pek farklılık yoktur. 2. fıkrada devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan arazide ağaçlandırma yapmak isteyenlere, vali veya kaymakamlara müracaatları ve orman idaresinin parasız hazırlayacakları planlara göre arazinin uygunluğunun tespiti ile Ziraat Vekaletince izin verilebileceği, 3. fıkrada orman idaresinin ağaçlama bilgisine ait türlü yardımının parasız olacağı ve ağaçlanan sahanın ağaçlamaya başlanan yıldan itibaren 5 yıl sonra ağaçlamayı yapana temlik edileceği, 4. fıkrada da temlikin ağaçlanan sahanın orman olarak korunması halinde devam edip aksi halde geri alınacağı belirtilmektedir. Bu maddenin son hükmünde "Bu şartlara göre kurulan ve idame ettirilen ormanlar devlet ormanlarına katılmak üzere istimlak edilemez." denilmektedir.

Son hüküm incelendiğinde 5653 sayılı yasanın aynı hükmün daha geniş boyutlu olarak ele alındığı görülmektedir. 5653 sayılı yasanın 86. maddesinde "Bu nitelikteki ormanların hiç bir surette kamulaştırılamayacağı" belirtilirken, 6831 sayılı kanunda "Sadece devlet ormanlarına katılmak üzere istimlak edilemeyeceği" hükmü ile devlet ormanına katmak dışındaki amaçlarla istimlak mümkün kılınmıştır.

Orman yasalarımızda bulunan ve ağaçlandırma yapacaklara kredi imkanı tanıyan ilk madde 6831 sayılı yasanın 64. maddesidir.

64. madde "Ziraat Vekaletinin vereceği ağaçlandırma planını gereğince ve tayin edeceği ağaç nevilерinden bu kanunun 63. maddesine göre gerek kendi topraklarında ve gerekse devletin hüküm ve tasarrufu altındaki arazide yarım hektardan aşağı olmamak şartıyla orman yetiştirecek veya kavak, okalip-tus ve kızılagaç ağaçlıkları tesis edecek hususi şahıslara veya hükmi şahsiyeti haiz teşekküllere, Ziraat Vekaletinin izni ile T.C. Ziraat Bankasından kuruluş kredisi açılır." hükmünü getirmiş, kredi için tahsisatın nasıl oluşacağı açıklanarak, verilecek kredinin miktarı, faiz oranı, süresi ve diğer şartların ziraat, iktisat ve ticaret vekaletleri ile Ziraat Bankası tarafından ortak belirleneceği açıklanmıştır.

65. madde orman ve ağaç yetiştireceklere ve kültür arazisi kenarında çit yapacaklara orman idaresinden ambalajlı olarak, fidanın özelliklerine göre tespit edilen fiyat üzerinden fidan ve tohum verilebileceğini, resmi daire ve müesseselerinin ihtiyaçlarının ise ambalaj ve nakil masrafları karşılığında bedelsiz sağlanabileceğini belirtmektedir.

66. madde ise, orman yetiştirecek olanın köy orman kooperatifleri olması ile ilgili olup bunların ihtiyaçları olan fidanların ücretsiz olarak ağaçlandırma yapılacak sahaya

kadar götürülerek, orman teknik memurlarının nezareti altında dikimin yapılacağı, bu sahaların orman idaresinin devamlı kontrolü altında tutularak gelişmesi için gerekli tedbirlerin alınmasının sağlanacağı hükme bağlanmıştır.

6831 sayılı yasa devlet dışındaki kişilerin yapacakları orman yetiştirme çalışmalarına sağlanan bu imkanlar direkt ilgilidir. Yukarıdaki hükümlerden başka 67. maddenin son hükmü ile orman fidanlığı kuracaklara Orman Genel Müdürlüğü tarafından parasız tohum verilebileceği belirtilmiştir. Bu hüküm ağaçlandırma için temel teşkil eden fidan üretiminin artımını sağlamak için yapılan bir destektir.

Bu hükümler zaman içinde yine değişikliklere tabi tutulmuştur. İlk değişiklik 23/9/1983 tarih ve 2896 sayılı yasa ile olmuştur.

2.224 2896 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1983) ve 27/8/1984 Tarihli Ağaçlandırma Yönetmeliği

2896 sayılı yasa 6831 sayılı yasanın 57, 59, 60, 64 ve 66. maddelerinde değişiklikler getirmiştir.

57. madde 2896 sayılı yasa ile değiştirilerek üçüncü fıkrası şu şekilde düzenlenmiştir. "Orman Genel Müdürlüğünce uygun görülecek Devlet Ormanı açıklıklarında ağaçlandırma yapmak isteyen, tercihan bu kanunun 34 üncü maddesinde nitelikleri belirtilen orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine ve diğer kişilere orman idaresince yapılacak ağaçlandırma planına göre Tarım ve Orman Bakanlığınca izin verilebilir. Bu yerler için lüzumlu fidan ile ağaçlandırma planları ve ağaçlandırma bilgisineait her türlü yardımlar parasız yapılabilir. Ağaçlandırılan sahayı orman halinde koruyup idame ettirmeyenlerden izin hakları geri alınır. Bu yerlerde herhangi bir bina ve tesis kurulamaz. Mülkiyeti hazineye kalmak ve devam etmek üzere bu ağaçlandırma sonucu meydana gelecek orman örtüsünden faydalanma hakkında bu kanunun dördüncü faslında yer alan hususi ormanlara müteallik hükümler uygulanır. Bu maddenin uygulanma usul ve esasları Tarım ve Orman Bakanlığınca hazırlanıp yürürlüğe konulacak yönetmelikle gösterilir."

Görüldüğü gibi bu madde ile ilk kez Devlet ormanı açıklıklarında devletten başkasına ağaçlandırma ve orman yetiştirme imkanı tanınmış, ayrıca ağaçlandırma yapmak isteyenler arasında bir sıralama yapılmıştır. Bu sahalarda herhangi bir bina ve tesis kurulmasına imkan tanınmamıştır.

2896 sayılı yasa ile değişen ikinci madde 59. maddedir. 59. maddenin ikinci fıkrasıyla kendi arazilerinde ağaçlandırma yapacakların talepleri halinde plan, proje yapımında ve uygulanmasında teknik yardım yapılacağı, plan ve projeleri Orman Genel Müdürlüğü tarafından onaylanan sahalarda fidan ihtiyaç-

larının parasız karşılanacağı, bu ormanlar hakkında hususi ormanlara ilişkin hükümlerin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

60. maddede daha önce ağaçlandırma yapmak isteyenlerin fidan ihtiyacını karşılamak üzere "yilda en az 1000 hektarlık sahayı ağaçlandırabilecek" şeklinde belirtilen fidanlık büyüklüğü, "her yıl ağaçlandırılacak sahaya yetecek miktarda fidan üretecek" genişlikte olarak değiştirilmiştir.

2896 sayılı yasa ile 64.maddede kredi verilecek ağaçlandırma çalışmalarına "Orman Genel Müdürlüğünce uygun görülecek Devlet ormanı açıklıklarında yapılacak çalışmalar" eklenmiş buna karşılık ağaçlandırılması gerekli alan için "bir hektardan aşağı" olmamak şartı getirilmiştir. Eski durumda en ufak parçası yarım hektar ve parçalar toplamı bir hektardan aşağı olmama kaydı aranmaktaydı.

Son değişiklik 66. maddede yapılarak "Köy Orman Kooperatifleri" tanımlaması yerine "Orman Köylerini Kalkındırma Kooperatifleri" tanımlaması getirilmiş ve gerekli fidanların "ağaçlama sahasına götürülmesi" eylemi kaldırılmıştır.

2896sayılı yasanın 57. maddesinde belirtildiği gibi Eylül 1984 tarihinde bir yönetmelik hazırlanmış ve bu yönetmelik 3850 tamim no ile Orman Genel Müdürlüğü teşkilatına dağıtılmıştır. Yönetmeliğin amacı 1. maddesinde "6831 sayılı orman kanununun 57, 59, 63 ve 66. maddelerinin uygulanmasını düzenlemektir." şeklinde belirtilmiştir.

Yönetmeliğin 2. maddesinde Orman İdaresi dışında gerçek ve tüzel kişilerce devlet ormanı açıklıklarında devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde ve kendi arazilerinde yapılacak ağaçlandırmaların uygulama şekil, şart ve esaslarının yönetmeliğin kapsamını oluşturduğu belirtilmiştir.

Bu kapsama uygun olarak yönetmeliğin 3. bölümü gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak ağaçlandırmalara ayrılmıştır.

Yönetmeliğin 9. maddesi devlet ormanı açıklıklarında gerçek ve tüzel kişilerin ağaçlandırma talebi halinde saha etüdünün nasıl yapılacağı, nasıl izin verileceği ve izni sürebilmesi için gerekli şartlardan oluşmaktadır. Ağaçlandırma yerine birden fazla talep olması halinde nasıl hareket edileceği 12. maddede açıklanmakta, Orman İdaresinde çalışmış veya ilgili öğretim kurumlarından mezun olanların teşvik edileceği ve tercih edileceği 13. maddede belirtilmektedir.

Devlet ormanı açıklıkları ile ilgili son madde olan 14. madde çalışmaların takibi ve kontrolünü içermektedir.

Yönetmeliğin bundan sonraki maddelerinde devletin hüküm ve tasarrufu altındaki arazilerde gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak ağaçlandırma çalışmalarının nasıl olacağı (madde 15) kendi arazilerinde yapılacak ağaçlandırmaların esasları (madde 16) ve fidan ihtiyacının karşılanması (madde 17) açıklan-

maktadır. Yönetmeliğe göre orman içi açıklıklarda yapılacak ağaçlandırma sahaları (madde 11) ve kendi arazilerinde yapılacak ağaçlandırma (madde 18) 6831 sayılı orman yasasının husesi ormanlara dair hükümlerine tabi olacaktır. Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki yerlerde yapılacak çalışmalar için böyle bir hüküme yer verilmemiştir.

2.225 3302 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1986) ve 6 Nisan 1987 Tarihli Ağaçlandırma Yönetmeliği

5/6/1986 tarihinde kabul edilen ve 6831 sayılı yasanın bazı maddelerini değiştiren 3302 sayılı yasa, Orman İdaresi dışında yapılacak ağaçlandırma faaliyetlerine sağlanan imkânlarda da bazı değişiklikler yapmıştır. 3302 sayılı yasanın 8. maddesi ile değiştirilen 6831 sayılı yasanın 57. maddesi bu değişiklikleri içermektedir.

57. maddenin ilk fıkrası değişiklikten önce orman alanını arttırmak amacıyla orman sınırları içerisinde yangın ve çeşitli nedenlerle meydana gelmiş olan açıklıklarda verimsiz, vasıfları bozulmuş alanlarda, devlete ait yetişme şartları elverişli yerlerde Orman İdaresince ağaçlandırmalar yapılır hükmünü içermekteydi. Değişiklikten sonra yukarıda belirtilen bu alanlara "amenajman planlarında toprak muhafaza karakteri taşımadığı halde muhafazaya ayrılmış orman alanları" da eklenmiştir. Eski metinde yer alan "ekonomik icapların gerektirdiği yerler" çıkarılmıştır. Ayrıca yukarıda sayılan yerlerde "köy tüzel kişilikleri ve diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından Orman Genel Müdürlüğünce uygun görülecek planlara göre ağaçlandırma yapılabilir." hükmü eklenerek orman idaresi dışındaki bazı kişi ve kurumlara da buralarda ağaçlandırma yapma imkanı tanınmıştır.

57. maddenin 2. fıkrasında temelde bir değişikliğin olmadığı düşünülebilirse de bazı kavramlar açıklanması gerekir niteliktedir. Eski metinde "... bu kuruluşlarca korunup bakılmak şartı ile orman idaresince ağaçlandırmalar yapılabilir." şeklindeki yasa yeni metinde "... bu kuruluşlarca tesis edilmek ve bakılmak şartıyla orman idaresince ağaçlandırmalar yapılabilir." şeklini almıştır. Burada "ilgili kuruluşlarca tesis edilmek" şartı koşulmuş iken orman idaresinin nereyi ağaçlandıracağı veya "tesis edilmek" ile "ağaçlandırmak" terimlerinin neyi ifade ettiği açıklanmalıdır.

57. maddenin 3. fıkrası aşağıdaki şekli almıştır:

"Bu yerler için lüzumlu fidan ile ağaçlandırma planları ve ağaçlandırma ile ilgili yardımlar bedelsiz sağlanır. Ağaçlandırılan sahayı orman halinde koruyup idame ettirmeyenlerden izin hakları geri alınır. İmar ihya çalışması yapılacak bozuk kuru ve bozuk baltalık ormanlarında da bu fıkra hükümleri uygulanır. Mülkiyeti hazineye kalmak üzere bu ağaçlan-

dırma sonucu meydana gelecek ormandan faydalanma usulü, bu kanunda yer alan hususi ormanlara ait hükümlere göre yürütülür. Bozuk ormanlardan çıkacak her nevi orman emvali, üretim, taşıma ve diğer giderler kendilerine ait olmak üzere bu sahaları boşaltıp ağaçlandıracaklara tarife bedeli üzerinden pazar satışı olarak verilir. Uygulama usul ve esasları Tarım, Orman ve Köy İşleri Bakanlığınca hazırlanacak yönetmelikte gösterilir."

Yukarıdaki yasanın incelenmesi ile görüleceği gibi 2896 sayılı yasada var olan ağaçlandırma yapacaklar arasındaki tercihlerle ve bu yerlerde yapılacak bina ve tesislere 3302 sayılı yasada yer verilmemiştir.

57. maddenin sonunda belirtildiği gibi 6 Nisan 1987 tarihinde 19 423 sayılı resmi gazetede yayımlanarak bir ağaçlandırma yönetmeliği uygulamaya geçirilmiştir. Bu yönetmeliğin yürürlüğe girmesi ile 27/8/1984 tarihli yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu yeni yönetmelikle, gerçek ve tüzel kişilerin orman sınırları içinde meydana gelen açıklıklarda, bozuk koru, bozuk baltalık gibi verimsiz, vasıfları bozulmuş orman alanlarında, toprak muhafaza karakteri taşımadığı halde amenajman planlarında muhafazaya ayrılmış alanlarda, Orman Genel Müdürlüğünce uygun görülecek projelere göre ağaçlandırma ve imar ihya çalışmaları yapılabilir denilmektedir.

Yönetmeliğin içerdiği teşvik edici hükümler hakkında 30/4/1987 tarih ve 4131 sayılı tamimde "... özel ağaçlandırma talebinde bulunanlara izin hakkı verilen sahadan çıkacak servetin bedeli karşılığında kendilerine verilmesi, proje sahalarında tıbbi bitkilerle meyveli orman ağacı fidanı yetiştirilmesine de imkan tanınması; hak sahibinin ölümü halinde yararlanma hakkının kanuni mirasçılara intikal etmesi, ağaçlandırma izninde köy tüzel kişilikleri ile orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine öncelik tanınması" gibi teşvik edici yeni hükümlerin bulunduğu ve yönetmeliğin tanıtımı için köy muhtarları ile temas kurularak fıstık çamı, ceviz, ıhlamur, meşe vb. gibi türlerle köy korulukları tesisinin mümkün olduğunun anlatılarak uygulama alanı oluşturulması istenmiştir.

Yönetmeliğin 10. maddesinde ağaçlandırılacak sahaların 6831 sayılı yasadaki hükümlerden, kamu tüzel kişilerinince tesis edilenler için Hükmi Şahsiyeti Haiz Anma Müesseselerine ait ormanlar hakkındaki, gerçek ve diğer tüzel kişilerce tesis edilenler için ise hususi ormanlar hakkındaki hükümlere göre uygulamanın yapılacağı belirtilmektedir.

Gerek 2896 sayılı yasada, gerekse 1984 tarihli yönetmelikte inşaat yapımına izin verilmezken 3302 sayılı yasa ve 1987 tarihli yönetmelikte bu konu ile ilgili herhangi bir hüküm bulunmamaktadır.

**2.226 3373 Sayılı Yasada Bulunan Hükümler (1987) ve
11 Mart 1989 Tarihli Ağaçlandırma Fonu ve
Ağaçlandırma Yönetmelikleri**

Günümüze kadar yapılan yasa değişikliklerinin Orman İdarresi dışında yapılacak orman yetiştirme çalışmalarını içeren sonuncusu 3373, sayılı yasadır. 22/5/1987 tarihinde kabul edilen bu yasa ile gerçek ve tüzel kişilerle kamu kurum ve kuruluşlarının orman ve fidanlık tesis etmesi ve işletmesini desteklemek üzere Ağaçlandırma Fonu kurulmuştur (madde 64).

Fonun hangi gelirlerden oluşacağı yasada belirtilmektedir. Buna göre; genel bütçeden aktarılacak miktar, Orman Genel Müdürlüğünün yıllık satış gelirlerinden % 5'e kadar Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanınca tespit edilecek miktar, 6831 sayılı orman kanununun 16, 17, 18 ve 115. maddelerine göre verilen izin, muvaffakat, intifa ve irtifak hakkı gelirleri, bağışlar ve diğer gelirler fonun gelirlerini oluşturmaktadır (madde 64).

64. maddenin ikinci fıkrasında(B) fonun kullanılması ve harcamalara ait esaslar belirtilmekte bu konuda bir yönetmeliğin hazırlanacağı hükme bağlanmaktadır.

Üçüncü fıkra(C) fon ile ilgili hesap dönemi ve denetimle ilgilidir. 64. maddenin son fıkrası fon ile ilgili davaların ve icra takiplerinin Orman Genel Müdürlüğünce 3234 sayılı kanun hükümlerine göre yürütüleceğini belirtmektedir.

64. maddenin B bendinde belirtilen yönetmelik 20/2/1989 tarihinde Bakanlar kurulunca kabul edilmiştir.

11 Mart 1989 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren Ağaçlandırma Fonu Yönetmeliği altı bölümden oluşmaktadır. Birinci bölüm amaç, kapsam ve tanımlardan oluşmakta ve 1. maddede fonun amaç ve kapsamı "... gerçek ve tüzel kişiler ile kamu kurum ve kuruluşlarının orman ve fidanlık tesis etmesi ve işletilmesi çalışmalarını desteklemek maksadıyla kurulmuş olan Ağaçlandırma Fonunun işleyişine, fondan yapılacak ödemelere ve diğer hususlara dair esas ve usulleri belirlemek" şeklinde belirtilmiştir.

Fonun ikinci bölümü fon yönetimi ile ilgilidir. Üçüncü bölümde, fonun gelir ve giderleri belirtilmiştir. Gelirler, 3373 sayılı yasa ile değiştirilen 64. maddedeki gelirlerden oluşmaktadır. Giderler ise, yönetmeliğin 10. maddesine göre "ağaçlandırma suretiyle orman ve orman fidanlıkları tesisi için kredi ve hibeler, Köy Tüzel Kişiliklerine ait tesis ve uygulama projelerinin tanzimi için yapılacak harcamalar, genel müdürlükçe yaptırılacak her türlü ağaçlandırma çalışmaları ile bu çalışmalarla ilgili etüd, projelendirme ve tesis harcamaları, kamu kurum ve kuruluşlarının askeri birliklerin ve okulların alacakları fidan bedelleri ile yeşil kuşak projelerinin protokollerle tespit edilecek tesis ve bakım gider-

leri, hatıra ormanı kurmak üzere şartlı bağışta bulunan gerçek ve tüzel kişiler için yapılacak ağaçlandırma harcamaları"ndan oluşmaktadır.

Dördüncü bölümde kredi tahsisi ve denetim ile ilgili maddeler yer almaktadır. Krediler 3302 sayılı yasa ile değişik 57. madde, ve 11.3.1989 tarihli Ağaçlandırma Yönetmeliği esaslarına göre verilmektedir. Kredilerin % 50'si köy tüzel kişiliklerine tahsis edilmekte ve sadece köy tüzel kişilikleri hibeden yararlanabilmektedir. Krediler köy tüzel kişiliklerine, diğer gerçek ve tüzel kişiliklerine farklı esaslara göre verilmekte, ayrıca, fidanlık kurmak, hızlı gelişen yerli ve yabancı türlerle ağaçlandırma yapmak, uzun idare süreli ağaçlandırmalar farklı değerlendirilmektedir.

Yönetmelikte alan ile ilgili hükümler de bulunmaktadır. Fidanlıklar için en az 1 hektar şartı aranmakta, hızlı gelişen yerli ve yabancı tür ağaçlandırmalarda bu en küçük parça yarım hektar şeklinde görülmektedir. 2896 sayılı yasada bu alan 1 hektar olarak değerlendirilmiştir.

11 Mart 1989 tarihinde çıkan ağaçlandırma yönetmeliğinin amacı 6831 sayılı orman kanunu ve değişiklikleri çerçevesinde ağaçlandırma ve imar ihya faaliyetlerini düzenlemektir.

Yönetmelik orman idaresince yapılacak ağaçlandırmalar ve gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak ağaçlandırmalar olarak ayrı ayrı ele alınmıştır.

Gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak ağaçlandırmaların hangi sahalarda yapılabileceği yönetmeliğin 5. maddesinde gösterilmiştir. Buna göre gerçek ve tüzel kişilerin talebi halinde "amenajman planlarında verimli orman olarak gösterilmiş, ancak çeşitli sebepler ile vae'fi bozularak bozuk orman haline gelmiş sahalardan hariç olmak üzere orman sınırları içindeki açıklıklarda, toprak muhafaza karakteri taşımadığı halde amenajman planlarında muhafazaya ayrılmış ormanlarda muhafaza karakteri taşımadığı Orman Genel Müdürlüğünce yaptırılacak özel inceleme sonunda tespit edilenler de" ağaçlandırma ve imar ihya çalışmalarına imkan tanınmaktadır.

Aynı maddede istisnai durumlar da açıklanmaktadır. Buna göre "yapılaşma ihtimali olan iskana müsait sahalardan tampon saha olarak bırakılan veya otlak olarak kullanılan yerlerde, bozuk koru, bozuk baltalık gibi verimsiz orman alanlarında sadece köy tüzel kişiliklerine ağaçlandırma veya imar ihya izni verilebilmektedir." Turizm potansiyeli olan yerlerde deniz ve göl kıyılarında, baraj ve gölet alanlarındaki sahalarda ise orman idaresinin uygun görmesi halinde kamu tüzel kişiliği olan kurum ve kuruluşlar ağaçlandırma ve imar ihya ile erozyon kontrolü çalışmaları yapabilmektedir.

Yine 5. maddede maden sahaları ile ilgili açıklayıcı bilgiler bulunmaktadır. Buna göre devlet ormanlarında veril-

miş olan maden ocakları araştırma veya işletme ruhsatnamesi yürürlükte olduğu sürece üçüncü şahıslara ağaçlandırma izni verilmemekte, ancak ruhsatname sahibine faaliyetlerin sona ererek idareye teslim edilen kısımları için özel ağaçlandırma izni verilebilmektedir.

Ağaçlandırma yönetmeliğinin 6. maddesinde müracaat izni verilmesi saha teslimi hakkında bilgi verilmektedir.

7. maddede ağaçlandırma veya imar ihya sahası için birden fazla talep olması halinde izin vermedeki öncelik sırası belirtilmektedir. Buna göre ilgili sahanın mülki hudutları içinde bulunduğu köyün tüzel kişiliği ilk tercih edilecektir. Bundan sonra sırası ile, 6831 sayılı yasanın 34. maddesine göre kurulan Orman Köyünü Kalkındırma Kooperatifi, hammadde olarak odun tüketen sanayi kuruluşları, diğer tüzel kişilikler ve gerçek kişiler tercih edilecektir.

Aynı maddede maden sahaları dışında ağaçlandırma yapmak isteyenlere verilecek sahaya sınırlama getirilmiştir. Bu sınırlama 3 hektar minimumu başlamakta köy tüzel kişiliklerine ve orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine bir defada en çok 100, diğer gerçek ve tüzel kişilere 50 hektar şeklinde olmaktadır.

Yönetmeliğin 8. maddesinde hazineye ait yerlerde ve 9. maddesinde kendi arazilerinde ağaçlandırma yapmak isteyenlere ait hükümler bulunmaktadır.

Yönetmeliğin 10. maddesi ağaçlandırılacak sahaların tabii olacağı hükümleri göstermektedir. 10. maddeye göre kamu tüzel kişiliklerince tesis edilecek ormanlarda 6831 sayılı yasanın hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanların diğer gerçek ve tüzel kişiler tarafından tesis edilecek ormanlarda ise hususi ormanlar hakkındaki hükümleri uygulanacaktır. Bu gibi yerlerde 17. ve 52. maddelerin yapılaşmaya ilişkin hükümleri uygulanmamaktadır. Ayrıca projede belirtilmek kaydı ile asli orman ağaçları dışında bazı bitkilere de belirli oranda yer verilebileceği aynı maddede belirtilmiştir. Oysa yasada böyle bir hüküm bulunmamaktadır.

Yönetmeliğin 4. bölümü çalışmaların yürütülebilmesi, takibi ve kontrolü ile köy tüzel kişiliklerine verilen sahalardaki Orman Envalinin istihsal ve Satışı ile ilgili maddelerden oluşmaktadır.

Beşinci bölüm amenajman, faydalanma, suçların takibi ve yangından koruma ve son bölüm olan altıncı bölüm yürürlük ve yürütmeye ilgilidir.

Yönetmeliğin 13. maddesinin ilk fıkrası önemli bir ayırım yapmaktadır. 6831 sayılı yasanın 46. maddesi amme müesseselerine ait ormanların amenajman planlarının orman idaresi tarafından parasız tanzim edileceğine belirtirken, yönetmeli-

ğın 13. maddesi orman idaresi tarafından köy tüzel kişilikleri ve orman köylerini kalkındırma kooperatiflerine ait ormanların amenajman planlarının yapılacağını, diğerlerine ait planların kendileri tarafından yapılacak veya yaptırılacağını belirtmektedir.

2.23 Orman İdaresi Dışındaki Orman Yetiştirme Çalışmalarına Yönelik Yasal Düzenleme Üzerine Görüşler

Yukarıda açıklanan bilgilerden de anlaşılabilir gibi Ormancılık mevzuatımızda ilk çıkan yasadaki beri daima orman idaresi dışında orman yetiştirme çalışmalarına yer verilmiştir. Bazen yükümlülük şeklinde görülen bu durum genelde düzenleyici hükümlerle sağlanmaya çalışılmıştır. Bu teşviklerden yararlananlara ait ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır. Ancak "... 3116 sayılı yasanın 86, 6831 sayılı yasanında 63, 64 ve 65. maddeleriyle sağlanan olanaklardan hemen hemen hiçbir özel ve tüzel kişinin yararlanmamış olması son derece anlamlıdır" (ÇAĞLAR, 1988) görüşleri bulunmaktadır.

1980'li yıllarla beraber ormancılık kamuoyunda bu konunun geniş bir tartışma ortamı bulduğu ve bu konuda yoğun çalışmalar başlatıldığı görülmektedir. Orman idaresi dışında ağaçlandırma faaliyetlerine katılımın sağlanması için iki yol kullanılmaya başlanmıştır. Bu konuda ÇAĞLAR (1988)de "Vatan-daşlarımızı ağaçlandırma çalışmalarına iştirak ettirmenin iki yolu vardır: Ya kendileri doğrudan özel ağaçlandırma yapıyorlar ya da Orman Genel Müdürlüğü'nün yapacağı çalışmalara taahhüt sistemi ile katılırlar (DZKAHRAMAN, 1985)" görüşü belirtilmektedir.

Bu kanunun ele alınmasında hükümetin etkisi olduğu anlaşılmaktadır. Nitekim "Hükümet politikası, ormancılık politikası ve onun da bir parçası olan ağaçlandırma yatırım politikası birbirleriyle bağlantılıdır." (DOSTBİL, 1987) denilmektedir.

Ormancılık kamuoyu son yıllarda yoğun olarak ele alınan bu konuda çeşitli tepkiler göstermiştir. Bazı ormancılık mensupları konuya;

"Dışa açılma büyük bir hamledir. Bu tabuların yıkılmasıdır ve eğer 18.4 milyon hektar sahayı senelik 300 000 hektarlık miktarlarla ağaçlandırabilecekseniz ancak bu yollarla olur" (ZARİFOĞLU, 1985).

"... sadece O.G.M. tarafından yapılan ağaçlandırmalar, bundan böyle özel teşebbüsler vasıtasıyla da tesis edilebilecektir. Bugün Türkiye'de tarıma müsait olmayıp, orman sahası dışında kalan birçok yerin de ağaçlandırması mümkün hale gelmiştir. Evet, yeni kanun değişikliği ile kurulan ağaçlandırma fonu fevkalade bir olaydır ve mutlaka yıllık 300 000 hektar hedef ağaçlandırma alanı üzerine çıkılması mümkün ola-

caktır. Zaman içerisinde de bu konu pek çok orman mühendisine iş sahası imkanı açacaktır. ...gıpta ile izlediğimiz batı ormancılığına geçiş ancak ve ancak bu yolla mümkün olabilecektir. Bugün ormancılıkta ileri tüm ülkelerde özel ormancılık çalışmaları, devlet ormancılık çalışmaları ile başabaş gitmektedir. Bu tür ormancılığa geçişin de bu adımla olacağı inancındayım (BAYAZIT, 1987).

"Ormancılık tarihimizde sevgi ve ekonomiyaratan yeni kanun maddeleri getirilmiştir... Bu konuyu milletimize bir kabul ettirirsek inanın Türkiye'nin ağaçlandırması 10 yıla varmaz biter. Kardeşler gelin şu güzelim vatanımızın orman ağaçlandırma ve ağaçlama işini böylece tamamlayalım" (ORUC, 1989). şeklinde değişik açılardan olumlu bulan yaklaşımlar sergilemişlerdir. Bunun yanında bazı ormancılık mensupları ise bu konuda;

"Açıktır ki özel ve tüzel kişilerin nerede yaparlarsa, yapsınlar, kendi olanaklarıyla ve kısmen de desteklenerek ağaçlandırma yapmaları, yıllık ya da toplam ağaçlandırma miktarını artıracaktır. Amaç yalnızca miktarı artırılması ise bu gereğe kimselerin söyleyeceği bir şey olamaz. Ancak burada da söz konusu gerekçenin ilk yanındakini çağrıştıracak bir durumun ortaya çıkması olasıdır. Ağaçlandırma yaparak özel ve tüzel kişilere "destek olmak" amacıyla oluşturulan "Ağaçlandırma fonu" Orman Genel Müdürlüğü'nün gelirlerini, dolayısıyla da gerekli kaynağını bu gelirlerden karşılayarak yapabildiği çalışmaları azaltabilecek biçimde işletilebilecektir. Ağaçlandırma fonundan verilecek kredilerle birlikte 57. maddenin sağladığı olanakların parasal tutarı, özel ya da tüzel kişilerin yapmak istedikleri orman yetiştirme çalışmalarının toplam giderlerine en azından eşit oluyorsa ki olacaktır, bu durumda da Orman Genel Müdürlüğü'nün dışında bir kaynak yaratılmış sayılmayacaktır" (CAGLAR, 1988) şeklinde görüş belirtmiştir.

Kaynağın etkinliği yanında yasal yapının uyumu konusunda da olumsuz görüşler bulunmaktadır. Bu konuda örnek vermek gerekirse "1987 nisanında yürürlüğe konulan ağaçlandırma yönetmeliği ise 3302 sayılı yasa ile hem çelişmekte hem de yer verilmeyen yaptırımları içermektedir" (CAGLAR, 1988). "1982 Anayasasında bile devlet ormanları devletçe yönetilir ve işletilir yaptırımına karşın devlet ormanı sayılan alanlar içinde gerçek ve tüzel kişilerin diledikleri amaçlarla işletmek üzere özel ormanlar kurulmasına olanak tanınması, dahası önünde sonunda halkımızın aşından kesileceklerle oluşturulacak fondan devlet ormanı içinde özel orman kurabileceklere düşük faizlerle kredi verilmesi tam anlamıyla cahilin gözükaralığı olarak değerlendirilebilir. Devlet ormanı sayılan alanlar içinde, isteyenlere dilediklerince orman kurma ve işletme olanağı verilmesi ile 1982 Anayasasınının 169. maddesi nasıl bağdaştırılabilmektedir." (ORMAN ve AV, 1988), görüşleri gösterilebilir.

Gerçek ve tüzel kişilerin orman yetiştirmeye yönelik talepleri konusunda da değişik görüşler bulunmaktadır. Talebin genelinde düşük olacağını ileri sürenler bulunmaktadır. Bu konuda "Ormanların korunması, bakımı ve işletilmesi, geliştirilmesi ve genişletilmesi çalışmalarının sürekli olarak yapılabilmesi büyük sermayenin ucuz faizle geliştirilmesini gerektiren yatırımlar olması ve hasadın çok uzun yıllar sonra olması orman işletmeciliğini özel sektör için çekici olmaktan çıkarmaktadır." (YOMRALIOGLU, 1987) görüşü savunulmaktadır. Nitekim daha önce Orman Mühendisliği dergisinde bir makalede ülkemizin tanınmış iş adamlarından Vehbi Koç'un bir Ağaçlandırma Vakfı kuracağı, fakat bu konuda kendisini en çok "yatırım yapıldıktan en az 15-20 yıl sonra ara hasılatın alınabileceği dikkate alınarak, ağaçlandırma vakfının bu süre içinde yalnızca kendi imkanlarıyla ayakta durmasının sağlanması" konusunda düşündüğü belirtilmektedir (ÖZKAHRAMAN, 1984). 1984 yılından sonra çeşitli imkanların sağlanmasına rağmen adı geçen vakfın hangi aşamada olduğu bilinmemektedir.

Orman idaresi dışında orman yetiştirmek isteyenlere sağlanan imkanlar konusunda ormancılık kamuoyunun görüşlerini yansıtan önemli kaynaklardan biri de 11 Ocak 1989 tarihinde Orman Mühendisleri Odası tarafından düzenlenerek Ankara'da gerçekleştirilen "Ormancılıkta özel Sektör" konulu açık oturumdur.

Bu açık oturumda bulunan konuşmacılar değişik görüşler belirtmişlerdir. Bunlardan Orman Genel Müdürlüğü APK Daire Başkanı Abdurrahman Sağkaya özel ormancılık olayını sosyal baskı sonucu bir çare olarak göstermekte ve "Türkiye'de 5.3 milyon ha. arazi ağaçlandırmaya müsait arzidir. Bunun % 15'inde sadece sosyal baskı yoktur. % 85'inde sosyal baskı vardır. Vatandaş bu araziyi bize vermiyor. ... Bizimle zıt bir vaziyette yani, ormanların topraklarına biz sahip değiliz. ... Bu gün OGM elinde 500 000 hektar ağaçlandırma yapacak kapasite ve potansiyel vardır. Para vardır, işçi vardır. Fakat biz, 150 000 hektar arazi bulmakta güçlük çekiyoruz. ... Zamanımızın yönetimi buna bir çözüm bulabilmek için ... kanununun 57. maddesindeki bozuk orman alanlarının özel sektör marifetiyle ağaçlandırılmasını öngörmüştür. ... Ormanları korumak için köy birliklerine vermek, özel şahıslara bunların imar ihyası için alınabilecek bir tedbirden daha iyisini düşünemiyorum." demektedir.

Buna karşılık oturuma katılan diğer katılımcılar konuya değişik açılardan yaklaşmakta ve bazı sakıncalar ileri sürmektedirler.

I.U. Orman Fakültesi'ni temsilen açık oturuma katılan Prof. Dr. Aytuğ Akesen oturumda özel ormancılığa karşı olumsuzluklarını fakat, özel ormancılığa ayrılacak alanların "mülkiyetinin mülkiyet olarak özel mülkiyette olmasını, bu alanların geçmişinin orman rejimi içinde olmamasını, orman rejimi dışında ve başka yerlerde değerlendirilemeyen bu alanların

özel ormancılık faaliyetlerine açılmasını" düşündüklerini ayrıca "boş orman alanlarının yeniden orman haline getirilmesi için özel sektöre bazı mülkiyet kaymalarının söz konusu olması halinde OGM'nün bu politikayı ıhtenlikle benimsemiş bir birime sahip olması gerektiği, özel sektörün ormancılık işine katkıda bulunmasının hep ürünsel olarak düşünmeyip hizmet yönünden ormancılığın işlevlerinin de düşünülmesinin uygun olacağı" belirtilmiştir.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesi'ni temsilen açık oturuma katılan Prof. Dr. Cemil Ata ülkemiz için ormanın var olmasının önemli olduğunu, bunun kimin mülkiyetinde olduğunun önemi olmadığını belirten konuşmasında "Anayasa değiştirilmeden 57. maddenin uygulamasına büyük ölçüde katılmak mümkün değildir." diyerek yasal düzenlemelerdeki bazı aksaklıkları dile getirmiştir. Ata'nın değindiği bir konu da uygulamaya yöneliktir. Ağaçlandırma yönetmeliğinde ağaçlandırma yapılan alanlarda tıbbi ve aromatik bitkilerle, süs ve boya bitkileri, meyveli orman ağacı fidanları yetiştirilmesine izin verildiği, bunun yasada var olmadığını, Doğu Karadeniz'de kızılagaç ve kestane ormanlarına önce fındık dikip 8-10 yıl sonra kızılagaç ve kestane kesilerek fındıklıkların oluştuğunu örnek vererek yönetmeliğin bu gibi olaylara neden olabileceği anımsatılmaktadır.

Ata'ya göre ormancılıkta özel sektör uygulamaları uzun vadede başarılı olacaktır. Fakat henüz için başında olduğundan bazı zorluklar bulunmaktadır. Bu zorluklar Ata tarafından şöyle sıralanmıştır. "Birincisi bu iş yeni başladı, müteahhitler sadece kar amacıyla konuya yönelecek bu çok açık bir gerçek ikincisi, art niyetli kişiler ve kuruluşlar istismara kalkacak bu özellikle bozuk koru ormanlarının 37. maddeden istifade edilerek özel mülkiyete geçirilmesi konusu, çok kötü bir şekilde art niyetli kişiler ve kuruluşlar bunu istismar edecektir. Üçüncüsü tüm geri kalmış ülkelerde olduğu gibi müteahhitler, iş alanlar siyasi görüşleri veya arkadaşlık ilişkileri ile konuya yaklaşacaklardır".

Açık oturuma Türkiye Ormancılar Derneği adına katılan Yusuf Hatipoğlu, konuşmasında özel sektörün daima kar amacı güdeceği, karlı olmayan bir işe para yatırmayacağı, hele ormancılık gibi uzun yıllar sonra semeresinin alınabileceği bir işe girmeyeceğini belirttiikten sonra "Girecek olanlar çıkarsa bunları devlet ormanları içinde veya bitişiginde bulunan ağıklıklara veya bozuk koru veya baltalıklara sokmamak gerekir. Çünkü ormanların bütünlüğü ve korunması söz konusudur" görüşünü belirtmiştir.

Hatipoğlu aynı açık oturumda uygulamada karşılaşılan istismarlara da örnek vermiştir. Bu örneklerden biri amenajman planlarında orman olarak görülen bir yerin ağaçlandırma iznine konu edilerek maddi çıkar eldesine yöneliktir. Bu istismarlar hakkında Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Cemal Akın'da oturumu açış konuşmasında değinerek

"Çok isabetle, cesurane alınmış bir karardır. Fakat tatbikatta yapılacak küçük bir hata hakikaten kara leke olabilir. Onun için uygulayıcıların çok hassas davranmaları gerektiğini ifade ederim." demiştir.

Oturuma özel sektörü temsilen katılan, Orman Genel Müdürlüğünde yöneticilik yapmış ve halen özel sektörde çalışan Doğan Eren, ülkemizin önünde bir orman ürünleri darboğazı olabileceğini, bu yüzden ormanlarımızın geliştirilmesi konusunda çalışmalar yapılması gerektiğini, ancak özel ormancılık çalışmalarının bu ormancılığımızdaki düzeni sağlayıcı bir can sinidi gibi görmenin yanlış olacağını belirtmiştir.

Günümüzde genelde özel ormancılık olarak adlandırılan orman idaresinin dışındaki orman yetiştirme çalışmalarının başarısı hakkında ormancılık kamuoyu hemfikir değildir. OGM Daire Başkanlarından İsmail Üzkahraman, Muğla Orman Bölge Müdürlüğü özel ağaçlandırma çalışmaları hakkında yazdığı bir makalede "... 6831 sayılı orman kanununun 57. ve 63. maddelerinde son yapılan tadilatlarla kısa bir zamanda yeşil Türkiye'nin oluşmasında ne denli müsbet bir etki yaratmış olduğu memnuniyetle görülmüştür." (ÜZKAHRAMAN, 1989) derken, Orman Mühendisliği Dergisinde başyazı olarak yer alan ve yönetim kurulu imzasını taşıyan makalede "... büyük umutlarla başlatılan bu çalışmalarda (özel ormancılık çalışmaları), istenilen başarı bu güne kadar sağlanamamıştır. Çok önemli gördüğümüz bu uygulamanın maalesef ülke genelinde tanıtımı yeteri kadar yapılamamış ve ormancı-orman köylüsü diyalogu da bir türlü kurulamamıştır. Bu doğrultuda beklenen dinamizm ve heyecanın da ilgililerde olmadığı gözlenmektedir. Bu gidişle geleceğe yönelik ağaçlandırma hedefine ulaşamayacağı açıktır." (ORMAN MÜHENDİSLİĞİ, 1989) denilmektedir. Bu iki görüş birer ay ara ile yayınlanmıştır.

Son zamanlarda ormancılık kamuoyu bu kanunun istismar edildiği olaylara da tanık olmuştur. Ağustos 1989 tarihli Orman Mühendisliği dergisinin başyazısı bu konu ile ilgilidir. Yönetim kurulu tarafından kaleme alınan yazıda daha önce belirttiğimiz Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Cemal Akın'ın sözlerine yer verildikten sonra konu hakkında duyulan kaygılar belirtilmekte ve "Acaba bu uygulamalar sonucunda kimler kazançlı çıkarılmak istenmektedir. Devlet mi? Ormancılığımız mı? Yoksa başkaları mı?" soruları sorulmaktadır.

2.24 Orman İdaresi Dışındaki Orman Yetiştirme Çalışmalarının Günümüzdeki Durumu

Günümüzde Orman Genel Müdürlüğü dışında kişi ve kuruluşlar tarafından ormancılık yapmak amacıyla ne kadar sahada çalışıldığı ve bu sahaların durumu hakkında ayrıntılı bilgiler bulunmamaktadır. Buna karşılık bazı kaynaklardan ortalama ra-

kamlar elde edilebilmektedir. Örneğin; 11 Ocak 1989 tarihinde yapılan Ormancılıkta Özel Sektör konulu açık oturumda Orman Genel Müdürü Nevşat Özer "1988 yılı sonunda yurdumuzun değişik yerlerinde olmak üzere özel ormancılık maksatlı 41 adet izin verilmiş, bu da toplam 5135 ha'dır." demektedir.

Bu açık oturumdan yaklaşık 7 ay sonra 7 Ağustos 1989 tarihli Cumhuriyet Gazetesi'nde yer alan, Orman Genel Müdür Yardımcısı Aytekin Mesçi'den alındığı belirtilen bir haberde "Orman yangınlarını azaltıcı bir faktör olarak değerlendirilen kamu, belediye, köy tüzel ve özel kişilerin ormanlarını devlet ormanlarının yanında görmek istenildiği ve bu güne kadar 5000 hektarda özel orman kurulmasına izin verildiği, 10 000 hektar için yapılan başvuruların değerlendirilmesinin sürdüğü" belirtilmektedir.

Araştırmamız sırasında bu bilgiler dışında bazı bilgiler de elde edilmiştir. Orman Genel Müdürlüğü İzin İrtifak Şube Müdürlüğünden alınan bilgilere göre Kasım 1989 itibarı ile 47 adet gerçek ve tüzel kişiye izin verilmiştir. İzin verilen toplam alan 4818.7365 ha'dır.

İzin verilen bu sahalar değişik nitelikli kişilere verilmiştir. Bunlar gerçek kişi ve kuruluşlar ile kulüpler, köy tüzel kişilikleri, köy kalkınma kooperatifleri ve belediyelerden oluşmaktadır (Resim 13).

Resim 13: Orhan Kurtuluş-Ahmet İşgüzar Özel Ağaçlandırma Sahası Balçık Köyü, Gebze / Kocaeli. Foto: OK

47 adet olan bu sahaların 24 adedi özel orman olacaktır. Özel ağaçlandırmalardan 5 adedi ticari kuruluşlara ait olup

bu kuruluşlardan sadece birinin ticari rumuzunda "ormancılık" ibaresi bulunmaktadır. Özel ağaçlandırmaların 19 adedi ise ise kişilere aittir. Bu ağaçlandırmalardan sadece 7 tanesi tek kişi adına kayıtlıdır. Diğerleri iki ve daha çok ortaklı olup 383, 355 ortaklı ağaçlandırma izinleri verilmiş sahalarda bulunmaktadır. Bir adet de Rotary kulübüne izin verilmiş saha vardır.

Köy tüzel kişiliklerine ağaçlandırma izni verilmiş sahaların adedi 21 dir. Bunun dışında bir adet köy kalkındırma kooperatifine ağaçlandırma izni verilmiştir. Bugüne kadar ağaçlandırma izni verilenler içinde köy tüzel kişilikleri ile köy kalkındırma kooperatiflerinin payı %46.8 dir.

Belediye olarak özel ağaçlandırma izni verilen sadece Mersin Orman Bölge Müdürlüğü sınırları içerisinde Gülnar İlçesine bağlı Aydıncık Belediyesidir. 24.10.1988 de 71.7000 ha saha için izin verilmiştir.

Orman Bölge Müdürlükleri dikkate alındığında en fazla ağaçlandırma izninin İzmir Bölge Müdürlüğünde 12 adet ve 1846.07 ha. olarak verildiğini, bunu Denizli Bölge Müdürlüğünün 9 adet ve 1103.22 ha. ile izlediği görülmektedir. İstanbul Bölge Müdürlüğü saica üçüncü durumdadır. İstanbul Bölge Müdürlüğü tarafından 4 adet ve toplam 365.61 ha. sahada özel ağaçlandırma izni verilmiştir. Ağaçlandırma izni verilen diğer bölge müdürlükleri şunlardır; Trabzon 1 adet 21.0 ha., Zonguldak 2 adet 20.0 ha, Adana 1 adet 46 ha, Adapazarı 1 adet 18 ha, Amasya 2 adet 194.14 ha, Bursa 2 adet 67.55 ha, Giresun 2 adet 458.0 ha, Isparta 1 adet 111 ha, Kastamonu 2 adet 130.6 ha, Muğla 3 adet 336.0 ha, Balıkesir 2 adet 2 ha, Eskişehir 1 adet 25 ha. ve Çanakkale 1 adet ve 2.84 ha.

Daha önceki konularda değindiğimiz devletten başkasına ait ormanların Orman Genel Müdürlüklerine dağılımı dikkate alındığında (çizelge 8) İstanbul ve Adapazarı Bölge Müdürlüklerinin ilk sıraları aldıkları fakat, bu durumun orman yetiştirme konusunda devam etmediği görülmektedir. Türkiye'de devletten başkasına ait ormancılık faaliyetlerinin en fazla örneğinin bulunduğu bu iki bölge müdürlüğünde görülen orman yetiştirmeye olan talep azlığının nedeni mevcut özel ormanlarda yapılagelen işletmeciliktir.

"Orman; insan emeği olmadan da yetişip gelişebilen, çevresini olumlu yönde etkileyebilen ve insana yarar sağlayan, kendiliginden yenilenebilen bir üretim kaynağı sayılmaktadır. Bu yüzden, (En kolay meslek ormancılıktır! Ormancı olmasa da ağaçlar büyür) denilebilmektedir." (KALIPSIZ, 1982).

Günümüzde özel ormanlarda yapılan işletmecilik te bu görüşe benzer niteliktedir. Tamamen doğa öncülüğünde işletmeciliğin yapıldığı İstanbul ve Adapazarı Bölge Müdürlüklerinde orman yetiştirmeye olan talebin azlığının sebeplerinden biri de budur.

Konuyla ilgili yasal düzenlemenin yeterince kamuoyuna tanıtılıp tanıtılmadığı da açıklanması gereken konulardandır. Nitekim 4 Mart 1990 tarihli Hürriyet Gazetesi'nde yer alan ve Emin Cölaşan tarafından 1930'dan bu yana ağaç diktiği belirtilerek haftanın konduğu edilen Fikret Madaralı, röportaj sırasında "Orman Bakanlığı şimdi yönetmelik çıkardı. Kimsenin haberi yok. Halka haber vermiyorlar. Bazı yerlerde özel ve tüzel kişiler orman kurabilir. Ben kalkıp, şuralara orman kuralım deyince orman müdürü "Ne uğraşıyorsun bunlarla" diyor" şeklinde görüş belirtmiştir.

Araştırmamız sırasında görüştüğümüz orman sahibi ve yöneticilerine sorulan sorulardan biri de yeni çıkan teşviklerden haberleri olup olmadığıdır. Alınan cevapların çoğu "Habermiyok" şeklindedir. Ayrıca Orman Genel Müdürlüğü Yayın ve Tanıtma Şube Müdürlüğü bu konuda bir afiş hazırlanmakta olduğu, bundan başka bir şeyin henüz yapılmadığını belirtmişlerdir. Bu afişten başka bazı yerel yayın organlarında (Bolu Sesimiz Gazetesi) ve diğer yazılı basında bir kaç haber dışında bir tanıtım programı yer almamıştır.

İncelenen ağaçlandırma planlarında amaç genelde odun hammaddesi üretimi olarak gösterilmiştir. Bunun yanında rekreatif değerlendirmeye de planlarda yer verilmiştir. Yapraklı türlerden melez kavak, dişbudak, ceviz bazı ağaçlandırma sahalarında yer almaktadır. İdare süresi 40 yıldan 120 yıla kadar farklı farklı görülmektedir.

Bazı ağaçlandırma sahaları, özel niteliklere sahiptir. Bunlar, ağaçlandırılması özel teknikler isteyen sorunlu sahalarda bulunmaktadır. Açık saha işletmesi şeklinde işletilip madeni alındığı için tahrip olmuş araziler, büyük çöplükler bu gibi yerlerdir.

Eski maden sahalarının ağaçlandırılması, ekolojik dengenin korunması bakımından son derece önemlidir. Yürürlükteki yasa gereği bu gibi yerleri maden iznine sahip kuruluşlar ağaçlandıramaz ise orman idaresinin bu ağaçlandırmayı yapması gerekmektedir. Fakat son günlerde artan çevre bilinci madenci kuruluşları tahrip ettikleri sahaları yeniden eski haline getirmek yönünde çalışmalar yapmak durumunda bırakmakta, ayrıca ağaçlandırdıkları sahaları halkla ilişkiler faaliyetinde bir araç olarak kullanma imkanı bulmaktadırlar. Nitekim 9 Mayıs 1990 tarihli Milliyet Gazetesi'nde "Çevreye Saygı Böyle Olur" başlığı ile verilen haberde KUT Ormancılık tarafından ağaçlandırılan madencilik sahaları tanıtılmaktadır (Resim 14).

Geniş alanlar kaplayan çöplükler, uygulamada biraz farklı talep görmüştür. Çöplük alanlarının ağaçlandırılmasını talep edenlerin ağaçlandırma planlarına bakıldığında "Ağaçlandırma yapılabilmesi için göpün üzerinin 1 metrenin üstünde toprak ile kapatılması gerektiği" belirtmektedir. Geniş toprak taşınması gereken bu projeye proje maliyeti yüksek olaca-

ğundan hiç kimsenin talip olmayacağı düşünülebilir. Fakat uygulamada durum böyle olmamış İstanbul gibi hafriyat dökmenin problem olduğu yerlerde hafriyat dökülebilecek yer açıldığı için olay kısa dönemde gelir alınabilecek (toprak dökmek isteyenlerden) bir dal olarak görülme şüpheleri oluşmuştur.

Resim 14: KUT Ormancılık Tarafından Agaçlandırılan Eski Maden Sahası / Ağaılı Köyü, Kemerburgaz / İSTANBUL. Foto: OK

Orman yetiştirmek amacıyla izin almış bulunan girişimcilerin görüşlerini öğrenebilmek amacıyla ulaşılabilen girişimcilerle görüşmeler yapılmış ve şu bilgiler elde edilmiştir

Girişimciler bu olaya çeşitli sebeplerle girmişlerdir. Görüşülen girişimciler daha çok ekonomik olmayan sebepleri dile getirmişlerdir. Bunlardan bazıları emeklilikte oturabilecekleri bir çiftlik sahini olmayı diledikleri, fakat inşaat izninin kaldırıldığını, temlik olayını düşündüklerini belirtmişlerdir.

Girişimcilerin sıkıntı duydukları bazı konular da mevcuttur. Bunlar orman idaresinin gerekli bilgilendirmeyi yapmadığı, kredilerin yetersiz ve analizlerin gerçeğe uygun olmadığı, merkez ile taşra teşkilatı arasında uyum bulunmadığı, merkez teşkilatında ilgili daireler arasında görüş farklılıklarının bulunduğu, gerekli fidanın tedarikinde güçlükler çekildiği, yönetmeliklerin sık sık değişmesinden dolayı istikrarın sağlanamadığı ve işlemlerin çok uzun sürdüğü noktalarında yoğunluk göstermektedir. İzin İrtifak Şube Müdürlüğünden elde edilen projelerin müracaat ve kabul tarihleri incelendiğinde ortalama proje başına 9 ay gibi bir zaman gerektiği görülmüştür. Ayrıca girişimciler izin sürelerinin projede belirtilen idare süresi ile uyumlu olmasını istemektedirler.

3. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Günümüzde Türkiye genelinde 176 adet ve toplam 20680.848 hektar devletten başkasına ait orman bulunmaktadır. Bu ormanların 31 adet ve 3399.7716 hektarı amme hizmeti görme niteliği olan ve Orman Yasasına göre "Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait" olarak belirtilen kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlardır. Geri kalan 145 adet ve 17281.076 hektar ise "Hususi" özel ormandır. Bu miktarlar yeni ormanların tesis edilmesi ile artmaktadır. Fakat bu artışın mülkiyeti devlete ait olan ve özel izin ile orman kurarak tesis edilen dolayısı ile Orman Yasasına göre "Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ve hususi ormanlara" yönelik hükümlere göre işletilecek orman miktarındaki artış olarak gerçekleşeceği görülmektedir. Bu yüzden yasal düzenlemenin kusurlarından arındırılması, ilerki uygulamaların amaca uygun gerçekleşmesi için ilk adımı oluşturacaktır. Bu nedenden dolayı;

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların kadstrosu bir an önce tamamlanmalı, sınırların uygun işaretler ile belirlenmesi sağlanmalıdır. Kadastro çalışmaları, ilgili orman sahibi kurum veya kuruluş ile uyumlu yapılmalı, bu çalışmalar aynı zamanda orman ile ilgili gerekli yasal ve teknik bilgilerin orman sahibine verilmeye başlandığı ilk ve temel basamağı oluşturmalıdır.

Orman idaresinin parasız yerine getirdiği amenajman planlarının yapımı gibi yardımlar, kamu kurum ve kuruluşları sınıflandırılarak uygulanmalıdır. Bir köy ormanı için yapılan yardım ile Tekel idaresi gibi diğer amme müesseseleri bir tutulmamalıdır.

Orman idaresi yasada müeyyide olarak gösterilen ve orman sahiplerinin yapmadığı işleri yapabilecek donanımına sahip olmalıdır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının farklı organizasyonu için de (Ormanın alanına, taşıdığı servete, sahip olduğu hizmet

3. TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Günümüzde Türkiye genelinde 176 adet ve toplam 20680.848 hektar devletten başkasına ait orman bulunmaktadır. Bu ormanların 31 adet ve 3399.7716 hektarı amme hizmeti görme niteliği olan ve Orman Yasasına göre "Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait" olarak belirtilen kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanlardır. Geri kalan 145 adet ve 17281.076 hektar ise "Hususi" özel ormandır. Bu miktarlar yeni ormanların tesis edilmesi ile artmaktadır. Fakat bu artışın mülkiyeti devlete ait olan ve özel izin ile orman kurarak tesis edilen dolayısı ile Orman Yasasına göre "Hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ve hususi ormanlara" yönelik hükümlere göre işletilecek orman miktarındaki artış olarak gerçekleşeceği görülmektedir. Bu yüzden yasal düzenlemenin kusurlarından arındırılması, ilerki uygulamaların amaca uygun gerçekleşmesi için ilk adımı oluşturacaktır. Bu nedenden dolayı;

Kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormanların kadastrosu bir an önce tamamlanmalı, sınırların uygun işaretler ile belirlenmesi sağlanmalıdır. Kadastro çalışmaları, ilgili orman sahibi kurum veya kuruluş ile uyumlu yapılmalı, bu çalışmalar aynı zamanda orman ile ilgili gerekli yasal ve teknik bilgilerin orman sahibine verilmeye başlandığı ilk ve temel basamağı oluşturmalıdır.

Orman idaresinin parasız yerine getirdiği amenajman planlarının yapımı gibi yardımlar, kamu kurum ve kuruluşları sınıflandırılarak uygulanmalıdır. Bir köy ormanı için yapılan yardım ile Tekel idaresi gibi diğer amme müesseseleri bir tutulmamalıdır.

Orman idaresi yasada müeyyide olarak gösterilen ve orman sahiplerinin yapmadığı işleri yapabilecek donanımına sahip olmalıdır.

Kamu kurum ve kuruluşlarının farklı organizasyonu için de (Ormanın alanına, taşıdığı servete, sahip olduğu hizmet

potansiyeline veya bir başka kritere göre tespit edilerek) ormancılık eğitimi almış uzmanların bulunması sağlanmalı, bunlar, gerekli alt kademe elemanları ile desteklenmelidir.

Yasada bulunan hükümlerin uygulanmasını sağlamak ve gerekli denetimin etkili yapılabilmesi için orman idaresi kendi içinde uygun organizasyonu sağlamalıdır. Özellikle devletten başkasına ait ormanların sayıca fazla bulunduğu taşra teşkilatında konu ile ilgili özel birimler kurularak, her orman için orman sahibi ve yöneticisinden önce yapılması gerekenler izlenmeli, gerekli uyarılar yapılmalıdır. Orman sahibi ve yöneticilerinin yasanın verdiği hak ve görevleri bilmeleri sağlanmalı, gerekirse zaman zaman düzenlenecek seminerler ile yasal düzenlemeye ve ormancılık bilimleri konusunda eğitim faaliyetleri düzenlenmelidir.

Ülkede orman alanını artırmak için, artan çevre bilincinden yararlanarak kamu kurum ve kuruluşları ile diğer özel sektöre ait kuruluşların orman kurmaları halinde bunun kendileri için kamuoyu önünde prestij artırıcı bir faaliyet olacağı anlatılmalıdır. Özellikle belediyeler gibi yerel yönetimlerin "Kent Ormanları" kurmaları teşvik edilmelidir.

Bunun dışında büyük ölçekli kamu iktisadi teşekküllerinin, halka amme hizmeti için çalıştıklarını göstermeleri ve gerek kendi çalışanlarının, gerekse çevre halkının rekreasyonel ihtiyacını karşılamak üzere hizmet ağırlıklı orman kurmaları özendirilmelidir.

Odun hammaddesi işleyen SEKA, ORUS gibi büyük kuruluşlar ile bu konuda geniş kullanım alanı olan Devlet Demir Yolları, PTT, Taşkömürü işletmeleri gibi kuruluşların dikey entegrasyona gitmeleri sağlanmalıdır. Bu kuruluşlara Orman Genel Müdürlüğünün hammadde temini konusunda sağladığı desteğe karşılık, onlarda hem kendi ihtiyaçlarını garanti altına almak, hem de ülkenin ağaçlandırma problemine katkıda bulunmak şeklinde cevap vermeleri gerekir.

Tüm dünya ülkelerinde devletin mülkiyeti dışındaki ormanlar üzerinde denetimi olduğu bilinmektedir. Ülkemizde de bu denetim mevcuttur. Fakat tam olarak yerine getirildiği söylenemez. Denetimin ilk şartı, denetlenecek objenin tanınmasıdır. Bugün Türkiye'de devletten başkasına ait ormanların nerede, ne kadar, kime ait ve hangi niteliklerde olduğu bilinmemektedir. Çeşitli kaynaklarda çeşitli bilgiler mevcuttur. Bu sorunların çözümü, öncelikle tüm ülke kadastrasının tamamlanmasına, fakat herşeyden önce yasal olarak ormanın tanımlanmasına bağlıdır.

Ormanın tanımının zaman içinde değişmesinin dışında orman idaresi düzenli kayıtlara sahip değildir. Kayıtların tutulması belirli esaslara göre yapılmalıdır. Tutulan kayıtların doğruluğu, aynı zamanda ilgili ormanın sicilini oluşturma-
cağından, orman idaresinin yöneticileri değişse de işlem akı-

şı eksanmayacaktır.

Orman idaresi ile orman sahipleri ve yöneticileri arasında yapılacak yazışmalar ve yazışma adresleri belirli bir yasal desteği olan kalıba göre yapılmalı, orman idaresinin uyarılarının orman sahibine veya yöneticisine ulaştığı kanıtlanmalıdır. Böylece orman sahipleri daha gerçekçi adres belirtecek ve yapılan uyarıları daha ciddi dikkate alacak, adli mercilere düşecek konularda çözüme yardımcı araçlar elde edilecektir.

Özel orman sınır işaretlerinin konduktulabilmesi için 6831 sayılı yasanın 101. maddesinde belirtilen süreler kısaltılmalıdır.

Özel ormanlar için sahipleri tarafından yaptırılan amenajman planları, kesim için gerekli bir formalite veya her zaman bulunması gereken yapımı rutin hale gelmiş bir belge olmaktan çıkartılmalıdır. Bu planları veya diğer orman mühendisi ünvanlı kişilerin yapması gereken planların yapımında "mühendis imzası" sorumluluk taşıyan bir hale getirilmelidir. Bu gibi planlarda ormancılık bilim ve tekniklerine aykırı hareketlerin yapılıp yapılmadığı Orman Mühendisleri Odası tarafından izlenerek Orman Mühendisliği ünvanının basitleştirilmesi ve kolay satın alınır bir kavram haline gelmesi önlenmelidir.

6831 sayılı yasanın 101. ve 102. maddelerinde belirtilen ve özel ormanların sınır işaretleri ve amenajman planlarının yapımı konularını içeren cezai hükümler caydırıcı olmalıdır. Bunun için cezalar ilgili işin yapılmaması halinde elde kalan ekonomik değerle orantılı olarak saptanmalıdır. Bunun için yasadaki suçun işlendiği yıl Orman Genel Müdürlüğünün ilgili iş için kullandığı rayiç bedelin belirli bir oranı belirtilebilir.

Orman idaresi özel ormanlarda yapılamayan işlerin yasa gereği yapması gerekenleri yapabilecek donanım ile teçhiz edilmelidir.

Özel ormanların bölünerek yok edilmesini engellemek için orman idaresi ile mahalli tapu idareleri uyumlu çalışmalıdır. Özel ormanlarda verilecek inşaat izni iyi takip edilmeli belirtilen sınırların aşılması önlenmelidir.

Özel ormanların sahiplerinin müteaddit olması halinde (özel ormanların çoğu birden fazla sahiplidir. Bölünmeme şartı (madde 52) ile ilerde tümü miras yolu ile birden fazla sahipli olacaktır. Kaldığı yeni ağaçlandırılan ve bu yasaya göre işletilecek sahalarda da birden fazla ortak girişimciler görülmektedir) yasa önünde bir kişiyi sorulu göstermek durumundadır. Yasal düzenleme daha öncede açıklandığı gibi olayın mahkemeye yansması halinde mahkemenin hangi esaslara göre sorumlu kişiyi seçeceğini ve bu kişinin emeğinin karşılığını

nasıl alacağını açıklamamaktadır. Bu durumun gözülmesi gerekmektedir. Orman sahiplerinin kendileri arasından birini sorumlu müdür göstermeleri hali tamamen özgür bırakılmamalıdır. Sorumlu müdürlerde belirli özellikler aranmalıdır. Orman sahiplerinin kendi aralarında anlaşamamaları ve için mahkemeye intikali halinde Maliye bakanlığının konu ile benzer müşavirler, muhasebeciler gibi hizmet görenler için belirlediği ölgökler ve ormanın özellikleri dikkate alınarak belirlenecek bir "Orman Yönetim Fiyatlandırması" yapılmalı ve bu ücreti alacak kişilerin özellikleri ve görevleri saptanmalıdır.

Özel orman korumada yalnız bırakılmamalı, mülkiyetinin öz- zelde olduğu için devleti ilgilendirmediği düşünülmemelidir. Ormanların toplu yararlarından dolayı orman sahiplerinin mülkiyet hakları kısıtlandığı düşünülürse, orman sahiplerinin de toplu yararı yani, sahibi dışındakilere verdiği yararlardan dolayı, toplumdaki, dolayısı ile toplumu temsilen devletten yardım bekleme hakları vardır. Bu da korumada olmalıdır. Yalnız koruma denilince sadece yangın ve usulsüz kesim düşünülmemeli diğer orman zararları da dikkate alınmalıdır.

Uygulamada sıkça karşılaşılan fakat, helüz berraklaştı- lamayan 3 hektardan küçük yanyana ve beraberce 3 hektarı aşan farklı kişilere ait ormanların ne olacağına karar verilmeli- dir. Aslında 3 hektarın altındaki yerleri orman saymayan gö- rüş değiştirilerek orman alanlarının, özellikle ovalarda son olarka kalmış parçacıkların yok edilmesi önlenmelidir.

Özel orman ve hükmi şahsiyeti haiz orman kavramları açıklanarak uygulamadaki karışıklık önlenmelidir. Orman yasa- sının orman olarak saymadığı alanları özel orman olarak de- gerlendirmek yanlıştır. Örneğin Bergama Kozak'ta bulunan fı- stık çamlıkları sık sık özel orman olarak anılmakta, oysa 6831 sayılı yasanın 1. maddesi H bendi bu gibi yerleri orman syma- maktadır.

Orman Genel Müdürlüğü dışındaki kişi, kurum ve kuruluş- lar tarafından orman yetiştirme çalışmaları konusunda yasal düzenleme bir istikrara sahip değildir. 3116 sayılı yasadaki beri var olan bu hükümler zaman zaman değişmekte, bu da gü- vensizlik yaratmaktadır. Bir an önce yasal düzenleme bir is- tikrara kavuşturulmalıdır.

Uygulamada tartışmalara yol açan bir konu da yasal dü- zenlemedeki uyumdur. Konu ile ilgili yönetmeliklerin yasalar- la, yasaların anayasa ile olan uyumsuzluğu görüşleri ve orman idaresinde bu hükümleri uygulama kademesindeki elemanları te- dirgin etmekte, istenilen başarı engellenmektedir. Yasal dü- zenlemedeki uyum, hem girişimciyi hem de orman idaresini ra- hatlatacaktır.

Yasal düzenlemedeki uyumsuzluğun toplandığı bir noktada ağaçlandırmaları teşvik eden yasal düzenleme ve burada belir- tilen kriterler ile bunların orman haline gelmesi ile tabi

olacağı devletten başkasına ait ormanlara yönelik hükümlerin uygulanmamasıdır. Devletin mülkiyetindeki bir arazide orman kuran kişinin, özel ormanlara yönelik hükümlere tabi olması bazı durumlarda tereddüte neden olmaktadır. Ayrıca 3 hektarın altında ağaçlandırılan arazilerin nasıl orman kanununa göre işletileceği de sık sık sorulan sorular arasındadır. Olayın boyutu büyümeden bu sorunlar çözümlenmelidir.

Orman Genel Müdürlüğü dışında orman kuranların olması şüphesiz ülkenin ağaçlandırma probleminin çözümüne ulaşmayı yakınlaştırır ve desteklenmesi gerekir. Fakat bu destek hiç bir zaman Orman Genel Müdürlüğü'nün orman geliştirme ve diğer çalışmalarını engelleyecek şekilde tamamen Orman Genel Müdürlüğü'nün kaynaklarından kısılarak sağlanmamalıdır. Orman Genel Müdürlüğü'nün kaynaklarına ek yeni bir kaynak oluşturulursa daha anlamlı olur.

Kusursuz bir projenin amacı karşılayamaması sadece projenin doğru uygulanmamasıyla olur. Bu sebeple Orman Genel Müdürlüğü dışında orman yetiştirme çalışmalarını destekleyecek ne kadar mükemmel bir düzenleme getirilirse getirilsin her şey bunun doğru ve amacına yönelik kullanımı ile mümkün olacaktır. Uygulamada gösterilecek özen pek çok suistimali önleyecektir.

4- ÖZET

Ülkemizde 20.2 Milyon hektar orman alanı bulunmaktadır. Bu ormanların büyük çoğunluğu devletin mülkiyetinde ve devlet tarafından işletilmektedir. Devlet mülkiyeti dışındaki orman alanı 20 680.845 hektardır. Bu ormanların 17 291.076 hektar ve 145 adedi özel orman, 31 adet ve 3399.7716 ise köy, belediye, vakıf gibi kamu kurum ve kuruluşlarına ait ormandır.

Devletin mülkiyeti dışındaki ormanların işletilmesi Dünyanın diğer ülkelerinde olduğu gibi devletin denetimi altındadır. Bu ormanların işletilmesi 6831 sayılı yasanın ilgili bölümlerinde belirtildiği şekilde yapılabilmektedir.

Günümüzde artan orman ürünleri ihtiyacı düşünülerek orman yetiştirme çalışmalarına ağırlık verilmiştir. Bu yolla Türkiye'nin ağaçlandırılma sorunlarının bir an önce gözümüneceği düşünülmektedir.

Bu teşviklerle yetiştirilecek devlet dışındaki kişi ve kuruluşlar tarafından işletilecek olan bu ormanların yönetim ve işletilmesinde karşılaşılan sorunlar uygulamanın yeni olması nedeniyle bilinmemektedir.

Bu nedenle günümüzde devlet dışında kişi ve kuruluşlar tarafından yapılan orman işletme ve yönetim çalışmaları düzenleyen yasal yapının bilinmesi geleceğe yönelik tahminlerin yapılabilmesi için önem taşımaktadır.

4- SUMMARY

The adm not are vill
there are 20.2 million ha. of forest land
e forest land is owned by and under the
e state. 20680.848 ha. of forest land does
ate. Out of this, 145 forests (17261.076 ha.)
and 31 forest (3399.7716 ha.) belong to
ncils and foundations.

Forests not owned by the state one, as in other
countries, under the control of the state, and are administered
under forest law no. 6831.

In recent times the demand for wood has been increasing
thus giving more importance to developing our forest. For
this reason, those who want to develop forest land outside the
state have been increasingly aided by the state. In this way,
it is possible that the responsibility for reforestation
in Turkey may be solved in a short time.

However we do not know that problem may arise in future
for forests developed and managed in this way.

For this reason, individuals and societies outside the
state who manage forests should be familiar with the forest
law and thus would be able to manage their lands more
effectively.

5- KAYNAKLAR

1- Kitaplar

- CAĞLAR, Y. 1988: Türkiye'de Devlet Orman İşletmeciliği ve Özelleştirme. Çevre ve Orancılık Dergisi Yayınları.No:6, Ankara.
- ERASLAN, İ. 1982: Orman Amenajmanı. İ.U. Orman Fakültesi Yayını No:3010/318, İstanbul.
- İSTANBULLU, T. 1978: Türkiye'de Devletten Başkasına Ait Ormanların İdare ve İşletilmesi Üzerine Araştırmalar. İ.U. Orman Fakültesi Yayını No: 2485/263, İstanbul.
- KIZILAY, E. 1983: Yeni Orman Kanunu ve Milli Parklar Kanunu Orman Köylerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun. Ankara.
- BZDÖNMEZ, M. 1971: Türkiyenin Ağaçlandırma Problemleri Üzerinde Ormancılık Politikası Yönünden Araştırmalar. İ.U. Orman Fakültesi Yayını No:1660/178, İstanbul.
- BZDÖNMEZ, M., İSTANBULLU, T. ve AKESEN, A. 1989: Ormancılık Politikası. İ.U. Orman Fakültesi Yayını No: 3553/401, İstanbul.
- SABUNCU, R. 1987: Özel Ormanların Hukuksal Rejimi, İ.U. Fen Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi.
- TMMOB,OMC.1989: Ormancılıkta Özel Sektör Açık Oturumu. Orman Mühendisleri Odası Yayın No:16, Ankara.
- URGENC, S. 1986: Ağaçlandırma Tekniği, İstanbul.

2- Makaleler

- BAYAZIT, M. 1987: Eğri Oturalım Doğru Konuşalım !.. Orman Mühendisliği Dergisi Temmuz 1987.
- ÇEVRE VE ORMANCILIK, 1989: Orman ve Ormancılık Sorunları Yönünden Avrupa Topluluğu ve Türkiye İlişkileri. Çevre ve Ormancılık İnceleme ve Araştırma Kurulu, Sayı 2, Cilt 5, Mart-Nisan 1989.
- DÖSTBİL, Y. 1987: Ağaçlandırma Çalışmalarında Neden Niçin ve Nasıl Bir Taahhüt Sistemi. Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı Dergisi, Sayı 16, Haziran 1987.
- ERASLAN, İ. 1989: 3 Hektarın Altındaki ve Üstündeki KÜ-

çük Orman Parçalarının İhya Edilmesi İçin Alınması Gerekli Yasal ve Teknik Önlemler. Orman Mühendisliği Dergisi, Yıl 26, Sayı 4, Nisan 1989.
GUMUŞTOP, E. Çal İlçesi Özel Ormanları (yayınlanmamış)

İSPİRLİ, E. KAMILOĞLU, M. ve ÖZER, H. :Avrupa Topluluğu ve Ormancılığımız Orman Mühendisliği Dergisi Yıl 26, Sayı 4, Nisan 1989.

KALIPSIZ, A. 1982: Ormancılığımız Başarılı mı? İ.U. Orman Fakültesi Dergisi, Seri B, Cilt 32, Sayı 1, 1982.

KORKMAZ, E. 1978: Büyük İstanbul'un Yeşil Alan Sorunları Ulusal Sempozyumu, 22-24 Kasım 1978, Bildiri no: 5, İ.U.O.F. Yayın no: 270, Düzenleyen Prof. Dr. Besalet Pamay

ORMAN ve AV, 1988: Yanılıgılar, Çarpıtmalar, Aldatmacalar ve Gerçekler. Türkiye Ormancılar Derneği İnceleme Kolu, Orman ve Av Dergisi, 1988.

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ: Geleceğe Bakarken, Haziran 1989, Başyazı

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ: Kazançlı Kim, Ağustos 1989, Başyazı

ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ HABER BÜLTENİ: Özel Ağaçlandırmaya Büyük İlgisi, Kasım Erkmen, Kasım 1987.

ORUÇ, M. 1989: Özel Ağaçlandırma ve Ağaçlandırma Fonu, Orman Mühendisliği, Yıl 26, Sayı 6, Haziran 1989.

ÖZKAHRAMAN, İ. 1984: Sayın Vehbi Koc'un Kuracağı Ağaçlandırma Vakfı ve Özel Ağaçlandırmalar. Orman Mühendisliği Kasım 1984.

ÖZKAHRAMAN, İ. 1985: Ağaçlandırma İçin İki Soru: (Neden?) ve (Nasıl?). Orman Mühendisliği 21 Mart Dünya Ormancılık Günü Özel Sayı.

ÖZKAHRAMAN, İ. 1989: Muğla Orman Bölge Müdürlüğü Özel Ağaçlandırma Sahaları ve Makinalı Ağaçlandırma Çalışmaları tetkik Edildi. Ekonomi ve Muhasebe Dergisi (Orman Teşkilatı Mali sorunlar ve Ekonomistler Derneği Yayın Organı) Sayı:44 Mayıs 1989.

TOLUNAY, A. 1988: Çal Yöresinde Özel Orman İşletmeciliği ve Ağaçlandırmalar. Orman ve Av Dergisi, Ocak-Şubat Mart-Nisan 1988.

YOMRALIOĞLU, S. 1987: İki Soru, İki Yanıt. Orman ve Av Dergisi Temmuz 1987.

ZARIFOĞLU, M.S. 1985: Hareketli Günler. Orman Mühendisliği Dergisi, Aralık 1985.

3. Basılmamış Notlar

ACUN, E. Orman Köylerinin Kalkındırılması Yüksek Lisans Ders Notu.

ATAY, İ. 1984: Silvikültür II Lisans Ders Notu.

ŞAD, H.C. 1989: Orman Amenajman Planı Düzenleme Uygulamaları Lisans Ders Notu.

4- Diğer Kaynaklar

2709 Sayılı ve 20.10.1982 Tarihli T.C. Anayasası.

Eylül 1984 Tarihli Ağaçlandırma Yönetmeliği.

3302 Sayılı ve 5.6.1986 Tarihli 6831 Sayılı Orman Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun.

6 Nisan 1987 Tarihli Ağaçlandırma Yönetmeliği.

3373 Sayılı 22.5.1987 Tarihli 6831 Sayılı Orman Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Hükümler Eklenmesi Hakkında Kanun.

11 Mart 1989 Tarihli Ağaçlandırma ve Ağaçlandırma Fonu Yönetmelikleri.

Cumhuriyet Gazetesi, 7 Ağustos 1989 Özel Ormana 50 Milyar, Günseli Ünal.

Hürriyet Gazetesi, 4 Mart 1990, Emin Cölaşan, Haftanın Konuğu.

Milliyet Gazetesi, 17 Şubat 1990, İlanlar Köşesi.

Milliyet Gazetesi, 9 Mayıs 1990, Çevreye Saygı Böyle Olur, Perihan Çakıroğlu.

Modern Büyük Atlas, Arkin Dağıtım İtd. Şti. İstanbul.

Eks. 1 Özel Ormanlara Ait Anket Formu

1- Ormanın bulunduğu yeri:

2- Ormanın Adı :

3- Orman sahibinin (sorumlu müdürünün) öğrenim durumu:

4- Orman sahibinin halen yapmakta olduğu işi:

5- Orman sahibinin ailesi hakkında bilgi

Evli () Erkek () Kız ()

6- Ailenin işgücünün orman ile ilgili işlerin görülmesinde katkısı nedir ?

7- Sahibi bulunduğunuz orman arazisi sizin mülkiyetinize geçtiğinde üzerinizde orman bulunuyor muydu?

8- Eğer sahibi bulunduğunuz orman arazisi sizin mülkiyetinize geçtiğinde üzerinizde orman bulunmuyor ise nasıl orman sahibi olursunuz ?

9- Sahibi bulunduğunuz ormanı eğer ağaçlandırma yolu ile tesis ettiniz ise sizi orman tesis etmeye yöneltten sebep nedir?

a- Karlı bir yatırım olduğu için orman tesis etmeye karar verdim.

b- Ormanları sevdiğim için orman sahibi olmaya karar verdim.

c- Sahibi bulunduğum araziye ormancılık dışı ekonomik bir faaliyete tahsis edemediğim için orman kurmağa karar verdim.

d-

10- Günümüzde özel orman kurmayı teşvik edici ve imkan artırıcı bazı yasa değişiklikleri yapılmıştır. Bu yasalardan haberiniz var mı ?

Evet () Hayır ()

11- Eğer son çıkan yasadan haberiniz ve bilginiz var ise bu yasalardan yararlanarak yeni özel ormanlar kurmayı düşünür müsünüz ?

Evet () Hayır ()

12- Sizce sahibi bulunduğunuz ormanlar hakkındaki yasal düzenleme yeterli mi? Eksik veya değişmesi gereken yerleri varsa lütfen belirtiniz.

13- En çok hangi konularda bilgi gereksinimi duyuyorsunuz?

- a- Amenajman planlarının yaptırılması ve uygulanması
- b- Orman koruma
- c- Orman işletmesi ve yönetim
- d- Orman ürünlerinin değerlendirilmesi ve pazarlama
- e-

14- Orman idaresi bu konuların çözümünde size yardımcı olabiliyor mu?

- a- Orman idaresine başvurduğumuzda yetkili organı bulmakta güçlük çekiyoruz. Özel ormanlar ile ilgili belirli bir organ yok.
- b- Orman idaresi gerekli bilgi yardımını yapıyor.
- c- Orman idaresi gerekli bilgi yardımını yapmıyor.
- d-

15- Sahibi bulunduğunuz ormanın amenajman planı var mıdır?

- a- Var fakat süresi doldu
- b- Malen uyguladığımız planımız var
- c- Ormanımızın amenajman planı yok

16- Ormanınızın amenajman planı sizin beklentilerinizi karşılamakta yeterli oluyor mu? Amenajman planları hakkındaki görüşleriniz nelerdir?

17- Sahibi olduğunuz ormanın kadastrosu yapılmış mıdır?
Evet () Hayır ()

18- Sahibi bulunduğunuz ormanın sınırlarını ne gibi sınırlar işaretleri ile belirginleştirdiniz?

19- Eğer belirginleştirmediniz ise sebepleri nelerdir?

20- Sahibi bulunduğunuz orman ile ilgili olarak en son ne zaman orman idaresi ile ilişkiniz oldu?

21- Orman idaresiyle en son hangi konuda ilişkiniz oldu?

22- Orman idaresinden beklediğiniz hizmetler nelerdir? Orman idaresi üzerine düşen görevleri zamanında ve eksiksiz olarak yerine getirebilmekte midir?

23- Orman koruması denilince aklınıza ilk gelen nedir?

- a- Kaçak kesime karşı koruma
- b- Yangına karşı koruma
- c- Ağmaya karşı koruma
- d- Otlatmaya karşı koruma
- e- Böcek ve mantar zararına karşı koruma
- f-

24- Bizce orman sahiplerinin orman korumasındaki etkinliği orman idaresine göre nasıl gerçekleşmektedir?

- a- Orman sahipleri orman idaresine göre daha düzenli ve etkili koruma yapmaktadırlar.
- b- Orman sahipleri orman idaresine göre daha düzenli fakat daha az etkili koruma yapmaktadırlar.
- c- Orman idaresi orman sahiplerine göre daha düzenli ve etkili koruma yapmaktadır.

25- Ormanınızı korumak için aldığınız önlemler nelerdir? Ormanınızı korumak için kullandığınız imkanlarınız nelerdir?

26- Sahibi bulunduğunuz ormandan ne amaçla faydalanıyorsunuz?

27- Eğer asli ürününüz odun hammaddesi ise bunun en çok kullanılm gördüğü alan nedir?

28- Ormanınızdan elde ettiğiniz ürünün pazarlanmasında yasal düzenlemede kaynaklanan zorluklarla karşılaşılıyor musunuz?

29- Ormanınızdan elde ettiğiniz ürüne rahatlıkla pazar bulabiliyor musunuz?

30- Ormanınızı eğer ağaçlandırma ile tesis ettiniz ise orman kurmadan önceki beklentileriniz ne derecede gerçekleşti, şu andeki düşünceleriniz nelerdir?